

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-03/14-01/99

URBROJ: 65-14-02

Zagreb, 11. srpnja 2014.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utršku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2013. godinu za potrebe nacionalnih manjina*, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavila Vlada Republike Hrvatske, aktom od 10. srpnja 2014. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Milanku Opačić, potpredsjednicu Vlade Republike Hrvatske i ministricu socijalne politike i mladih, Ranka Ostojića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra unutarnjih poslova, Orsata Miljenića, ministra pravosuđa, prof. dr. sc. Vedrana Mornara, ministra znanosti, obrazovanja i sporta, prof. dr. sc. Andreju Zlatar Violić, ministricu kulture, Arsena Bauka, ministra uprave, Miju Sporiš, zamjenicu ministricu socijalne politike i mladih, Evelina Tonkovića, zamjenika ministra unutarnjih poslova, Sandru Artuković Kunšt, zamjenicu ministra pravosuđa, prof. dr. sc. Roka Andričevića, zamjenika ministra znanosti, obrazovanja i sporta, prof. Berislava Šipuća, zamjenika ministricu kulture, dr. sc. Zorana Pičuljana, zamjenika ministra uprave, te mr. sc. Branka Soćanca, ravnatelja Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

PREDSJEDNIK

Josip Leko

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/14-14/56
Urbroj: 50301-04/12-14-5

Zagreb, 10. srpnja 2014.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2013. godinu za potrebe nacionalnih manjina

Na temelju članka 37. stavka 3. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (Narodne novine, br. 155/2002, 47/2010 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 80/2010 i 93/2011 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Vlada Republike Hrvatske podnosi Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2013. godinu za potrebe nacionalnih manjina.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Milanku Opačić, potpredsjednicu Vlade Republike Hrvatske i ministricu socijalne politike i mladih, Ranka Ostojića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra unutarnjih poslova, Orsata Miljenića, ministra pravosuđa, prof. dr. sc. Vedrana Mornara, ministra znanosti, obrazovanja i sporta, prof. dr. sc. Andreju Zlatar Violić, ministricu kulture, Arsena Bauka, ministra uprave, Maju Sporiš, zamjenicu ministricu socijalne politike i mladih, Evelina Tonkovića, zamjenika ministra unutarnjih poslova, Sandru Artuković Kunšt, zamjenicu ministra pravosuđa, prof. dr. sc. Roka Andričevića, zamjenika ministra znanosti, obrazovanja i sporta, prof. Berislava Šipuća, zamjenika ministricu kulture, dr. sc. Zorana Pičuljana, zamjenika ministra uprave, te mr. sc. Branka Soćanca, ravnatelja Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

PREDSJEDNIK
Zoran Milanović

**IZVJEŠĆE O PROVOĐENJU USTAVNOG ZAKONA O PRAVIMA
NACIONALNIH MANJINA I O UTROŠKU SREDSTAVA OSIGURANIH
U DRŽAVNOM PRORAČUNU REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2013. GODINU
ZA POTREBE NACIONALNIH MANJINA**

SADRŽAJ

I.	UVOD.....	3
II.	RAVNOPRAVNA SLUŽBENA UPORABA JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA	5
III.	OČUVANJE TRADICIJSKIH NAZIVA I OZNAKA, TE UPORABA ZNAMENJA I SIMBOLA NACIONALNIH MANJINA.....	11
IV.	ODGOJ I OBRAZOVANJE NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA	11
V.	PRAVO NA OČITOVANJE SVOJE VJERE I OSNIVANJE VJERSKIH ZAJEDNICA	26
VI.	PRISTUP SREDSTVIMA JAVNOG PRIOPĆAVANJA.....	27
VII.	KULTURNA AUTONOMIJA	29
VIII.	ZASTUPLJENOST PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA	30
IX.	VIJEĆA I PREDSTAVNICI NACIONALNIH MANJINA U JEDINICAMA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE.....	38
X.	AKTIVNOSTI SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE.....	40
XI.	STAMBENO ZBRINJAVANJE I POVRATAK	43
XII.	ETNIČKI MOTIVIRANA KAZNENA DJELA I POSTUPCI VEZANI UZ DISKRIMINACIJU	45
XIII.	PROVEDBA AKCIJSKOG PLANA ZA PROVEDBU NACIONALNE STRATEGIJE ZA UKLJUČIVANJE ROMA, ZA RAZDOBLJE OD 2013. DO 2015. GODINE	50
XIV.	ZAŠTITA OD SVAKE DJELATNOSTI KOJA UGROŽAVA OSTVARIVANJE PRAVA I SLOBODA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA - RAZVIJANJE TOLERANCIJE PREMA RAZLIČITOSTI I SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE	61
XV.	BILATERALNA SURADNJA	68
XVI.	ZBIRNI FINANCIJSKI POKAZATELJI	68
XVII.	ZAKLJUČAK.....	70

PRILOZI

<i>Prilog 1.</i> Stanovništvo prema materinskom jeziku, popisi 1991., 2001. i 2011. (<i>Državni zavod za statistiku</i>).....	74
<i>Prilog 2.</i> Stanovništvo prema materinskom jeziku – detaljna klasifikacija – popis 2011 (<i>Državni zavod za statistiku</i>)	75
<i>Prilog 3.</i> Popis osnovnih i srednjih škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu A - školska godina 2013./2014.; popis osnovnih i srednjih škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu B - školska godina 2013./2014. i popis osnovnih škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu C - školska godina 2013./2014. (<i>Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta</i>).....	77
<i>Prilog 4.</i> Pregled financijskih sredstava koja su u 2013. godini dodijeljena u kategoriji "Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj" (<i>Agencija za elektroničke medije</i>)	84
<i>Prilog 5.</i> Pregled sredstava raspoređenih udrugama i ustanovama nacionalnih manjina putem Savjeta za nacionalne manjine iz područja kulturne autonomije za 2013. godinu (<i>Savjet za nacionalne manjine</i>).....	89
<i>Prilog 6.</i> Podaci o broju zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima na dan 31. prosinca 2013. godine (<i>Ministarstvo pravosuđa</i>)	91
<i>Prilog 7.</i> Aktivnosti u vezi s provođenjem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu - ocjena stanja i provođenja u 2013. godini (Grad Zagreb).....	93
<i>Prilog 8.</i> Funkcioniranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu i financiranje njihovog rada u 2013. godini (Grad Zagreb)	97

I. UVOD

Vlada Republike Hrvatske, sukladno odredbi članka 37. stavka 3. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (Narodne novine, br. 155/02, 47/10, 80/10 i 93/11), najmanje jednom godišnje podnosi Hrvatskome saboru Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava koja se u državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina. Ovo je deseto po redu Izvješće koje Vlada podnosi Hrvatskome saboru.

Na sjednici održanoj 25. srpnja 2013. godine Vlada Republike Hrvatske usvojila je Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2012. godinu za potrebe nacionalnih manjina te ga uputila Hrvatskome saboru.

U 2013. godini organizirane su brojne međunarodne aktivnosti u vezi s jednogodišnjim predsjedanjem Republike Hrvatske Desetljećem za uključivanje Roma 2005.-2015., koje je započelo 1. srpnja 2012. godine a završilo 30. lipnja 2013. godine.

U organizaciji Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, tijekom 2013. godine održane su 4 međunarodne konferencije te sjednica Međunarodnog upravnog odbora, na kojima su sudjelovali visoki dužnosnici država-članica, predstavnici Vijeća Europe, Svjetske banke, Europske komisije, romskog civilnog društva te velik broj nacionalnih i međunarodnih stručnjaka koji se bave problematikom romske nacionalne manjine.

Predsjedanje Republike Hrvatske Desetljećem za uključivanje Roma 2005.-2015. ujedno je bila i promocija Desetljeća i njegovo približavanje međunarodnim inicijativama, posebice Okviru Europske unije o nacionalnim strategijama za integraciju Roma do 2020.

Važno je istaknuti da je u travnju 2013. godine Vlada Republike Hrvatske donijela Akcijski plan za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2015. godine, te da je u svrhu praćenja provedbe cjelokupnog operativnog dijela Strategije osnovano Povjerenstvo za praćenje provedbe Nacionalne strategije.

Vlada Republike Hrvatske također je u travnju 2013. godine donijela Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje od 2013. do 2016. godine, koji je strateški dokument u području razvijanja tolerancije prema različitosti i suzbijanju diskriminacije, a u kojem je jedno od prioriternih područja i područje prava nacionalnih manjina.

I u ostalim područjima zaštite pripadnika nacionalnih manjina, koja su utvrđena Ustavnim zakonom, Vlada Republike Hrvatske je tijekom 2013. godine poduzimala mjere u cilju što potpunijeg ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina, te se može konstatirati zadovoljavajući napredak u većini područja.

Provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina ojačala je i provedba mjera iz Akcijskog plana za provedbu Ustavnog zakona u 2013. godini. Akcijski plan sadrži ukupno 88 mjera od kojih je tijekom 2011. i 2012. godine u cijelosti provedeno 14 mjera (15,90 %). Od preostale 74 mjere, tijekom 2013. godine provedene su 63 mjere (85,13 %), 5 mjera (6,75 %) je djelomično provedeno, a nije provedeno 6 mjera (8,1 %). Uključujući mjere koje su

provedene tijekom prošlih izvještajnih razdoblja, od ukupnog broja mjera, u 2013. godini bilo je provedeno 77 mjera, odnosno 87,5 % mjera iz Akcijskog plana.

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina koordinirao je izradu Izvješća o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2013. godinu za potrebe nacionalnih manjina, a u njegovoj izradi sudjelovala su sva nadležna ministarstva i druga nadležna tijela zadužena za provedbu pojedinih odredbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Prema zaprimljenim podacima ministarstava i drugih nadležnih tijela, u svrhu provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u 2013. godini utrošeno je ukupno 138.172.777,03 kuna.

Izrazi koji se koriste u ovom Izvješću, ako imaju rodni izričaj, odnose se na jednak način i na ženski i na muški rod, bez obzira na to u kojem se rodu koristili.

II. RAVNOPRAVNA SLUŽBENA UPORABA JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA

Usklađivanje statuta jedinica lokalne samouprave s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina

Nakon objave službenih rezultata Popisa stanovništva 2011. godine sredinom prosinca 2012. godine, Ministarstvo uprave je izvršilo odgovarajuću analizu podataka iz navedenog Popisa te je sastavilo listu jedinica lokalne samouprave u kojima pripadnici određene nacionalne manjine čine najmanje 1/3 stanovništva i koje su svojim statutima, sukladno odredbi članka 12. stavka 1. Ustavnog zakona u obvezi urediti ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu manjinskog jezika i pisma na svom području.

Navedenom je analizom utvrđeno da pripadnici određene nacionalne manjine čine najmanje 1/3 lokalnog stanovništva u ukupno 27 jedinica lokalne samouprave i to: pripadnici srpske nacionalne manjine u 23 jedinice te pripadnici češke, mađarske, slovačke i talijanske u po jednoj jedinici. Slijedom navedenog, sukladno odredbi članka 12. stavka 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, pripadnicima srpske nacionalne manjine zajamčeno je pravo na ravnopravnu službenu uporabu svog jezika i pisma u gradovima Vrbovsko i Vukovar te u općinama Biskupija, Borovo, Civiljane, Donji Kukuruzari, Dvor, Erdut, Ervenik, Gračac, Gvozd, Jagodnjak, Kistanje, Krnjak, Markušica, Negoslavci, Plaški, Šodolovci, Trpinja, Udbina, Vojnić, Vrhovine i Donji Lapac; pripadnicima češke nacionalne manjine pravo je zajamčeno u Općini Končanica; pripadnicima mađarske nacionalne manjine u Općini Kneževi Vinogradi; pripadnicima slovačke nacionalne manjine u Općini Punitovci te pripadnicima talijanske nacionalne manjine u Općini Grožnjan – Grisignana.

Analizom je utvrđeno i da je ukupan broj jedinica samouprave koje su obvezi urediti ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu manjinskog jezika i pisma svojim statutima ostao nepromijenjen u odnosu razdoblje prije objave službenih rezultata Popisa stanovništva 2011. godine, u kojem su se kao odgovarajući za utvrđivanje i ostvarivanje predmetnog prava temeljem zakona koristili rezultati prethodnog Popisa stanovništva iz 2001. godine. U odnosu na prethodno razdoblje je, međutim, došlo do promjene broja jedinica u kojima je zajamčeno ostvarivanje ravnopravne službene uporabe jezika i pisma određene nacionalne manjine temeljem brojčanog udjela u stanovništvu jedinice. Naime, prema rezultatima Popisa stanovništva 2001. godine, pripadnici srpske nacionalne manjine činili su najmanje 1/3 stanovništva u 21 jedinici lokalne samouprave, pripadnici mađarske i talijanske nacionalne manjine u po dvije jedinice te pripadnici češke i slovačke nacionalne manjine u po jednoj jedinici.

Budući da odgovarajućim propisima nisu uređeni rokovi u kojima su predmetne jedinice lokalne samouprave dužne svojim statutima propisati i urediti ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina prava na svom području, odnosno odgovarajuće uskladiti svoje statute s odredbom članka 12. stavka 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 51/00 i 56/00), Ministarstvo uprave je početkom 2013. godine dalo mišljenje da je navedenu obvezu potrebno ispuniti u "primjerenom" roku od dana službene objave rezultata Popisa stanovništva 2011. Sukladno navedenom mišljenju taj "primjereni" rok, odgovarajućom primjenom odredbe članka 28. Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj kojom je propisano da su općine, gradovi i županije dužne uskladiti svoje statute sa odredbama ovoga

Zakona u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu i dostaviti ih bez odlaganja središnjem tijelu državne uprave ovlaštenom za nadzor nad primjenom ovoga Zakona, ne bi trebao iznositi više od šest mjeseci od dana službene objave rezultata Popisa stanovništva 2011.

Slijedom navedenog, Ministarstvo uprave je za drugu polovicu 2013. godine odgodilo provođenje mjere 1.3. iz Akcijskog plana za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina za razdoblje od 2011.-2013, kojom je predviđena provedba ciljanog nadzora nad statutima jedinica lokalne samouprave koje su sukladno Ustavnom zakonu i Zakonu o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj bile dužne urediti ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, a tu obvezu nisu ispunile.

Međutim, 19. svibnja 2013. su održani redovni lokalni izbori koji su se vremenski preklapili s navedenim "primjerenim" rokom za odgovarajuće usklađivanje statuta jedinica samouprave. Smatrajući da je, prije provedbe ciljanog nadzora nad lokalnim statutima, novoizabrane predstavnike odgovarajućih jedinica lokalne samouprave potrebno i korisno upoznati s obvezom statutarnog uređivanja ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, Ministarstvo uprave je do kraja 2013. organiziralo dva tematska regionalna radna sastanka s novoizabranim nositeljima izvršnih ovlasti i njihovim zamjenicima iz 15 jedinica lokalne samouprave i iz 7 županija. Regionalni sastanci su održani 21. listopada u Gospiću i 31. listopada u Karlovcu. Na sastanak u Gospiću bili su pozvani predstavnici općina Donji Lapac, Vrhovine, Biskupija, Ervenik, Kistanje, Civiljane i Gračac te Šibensko-kninske, Zadarske i Ličko-senjske županije, dok su na sastanak u Karlovcu pozvani bili predstavnici općina Končanica, Plaški, Krnjak, Vojnić, Dvor, Gvozd, Donji Kukuruzari i Grada Vrbovskog te Primorsko-goranske, Karlovačke, Bjelovarsko-bilogorske i Sisačko-moslavačke županije. Održavanje trećeg regionalnog sastanka za predstavnike 10 jedinica samouprave s područja Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije i predstavnike te dvije županije planirano je za prvu polovicu 2014., nakon čega se planira pristupiti pripremi i provedbi mjere ciljanog nadzora nad statutima jedinica lokalne samouprave, pri čemu će se voditi računa i o postupanju jedinica sukladno Naputku za dosljednu provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 33/12).

Ministarstvo uprave naglašava da je, slijedom pismene obavijesti Vijeća srpske nacionalne manjine Grada Vukovara od 11. studenoga 2013. da Statut Grada Vukovara nakon objave službenih rezultata Popisa stanovništva 2011. nije usklađen s odgovarajućim odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, provelo nadzor i utvrdilo da je odredba članka 22. Statutarne odluke o izmjenama i dopunama Statuta Grada Vukovara od 4. studenoga 2013., kojom je propisano da se područje Grada Vukovara u cijelosti izuzima od primjene odredaba Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj te članka 12. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, u suprotnosti s odredbama članaka 3., 5. i 12. Ustava Republike Hrvatske, članka 12. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i odredbama Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Slijedom navedenog, Odlukom KLASA: 023-01/13-01/624, URBROJ: 515-02-02/1-13-2 od 21. studenoga 2013., Ministarstvo uprave je obustavilo od primjene članak 22. Statutarne odluke o izmjenama i dopunama Statuta Grada Vukovara te je predložilo Vladi Republike Hrvatske pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti navedene Statutarne odluke Grada Vukovara s Ustavom i zakonom pred Ustavnim sudom Republike

Hrvatske. Dana 12. prosinca 2013. Vlada Republike Hrvatske je donijela Odluku o podnošenju zahtjeva za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom članka 22. Statutarne odluke o izmjenama i dopunama statuta Grada Vukovara.

Početkom siječnja 2014., radi odgovarajućeg uvida u stanje usklađenosti lokalnih statuta, Ministarstvo uprave je putem ureda državne uprave u županijama zatražilo i prikupilo podatke o statutarnom uređenju ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u 27 jedinica koje su svoje statute dužne uskladiti s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Preliminarna analiza prikupljenih podataka ukazuje da je 10 jedinica lokalne samouprave je u potpunosti uskladilo svoj statut s odgovarajućim zakonskim odredbama; u statutima 12 jedinica sadržana je samo opća odredba o pravu na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, bez detaljne razrade ostvarivanja svakog pojedinačnog prava na način kako je to propisano Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj; dok 5 jedinica lokalne samouprave uopće nije uredilo ostvarivanje predmetnih prava svojim statutima.

O pozitivnom primjeru poduzimanja mjera za odgovarajuće uređivanje ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine statutom jedinice lokalne samouprave izvijestio je, početkom 2014., Ured državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji, u odnosu na Grad Vrbovsko. Izmjene Statuta Grada Vrbovsko s ciljem njegova usklađivanja s člankom 12. Stavkom 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj su u tijeku, dok su u gradskom proračunu za 2014. osigurana sredstva za nabavu i isticanje dvojezičnih natpisnih ploča predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela Grada, na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu.

Ured državne uprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji je izvijestio da je na područjima nekih jedinica lokalne samouprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji, konkretno u općinama Borovo, Markušica, Negoslavci i Trpinja, i dalje prisutan problem vezan uz primjenu odredbe članka 10. stavak 1. Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj kojom je, između ostalog, propisano da se u općinama i gradovima u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, dvojezično ili višejezično, istom veličinom slova, ispisuju pisani prometni znakovi i druge pisane oznake u prometu.

Dvojezičnost u Gradu Vukovaru

Sukladno pozitivnim propisima ravnopravna službena uporaba jezika i pisma pripadnika nacionalnih manjina na području lokalne jedinice ostvaruje se kada pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje 1/3 stanovnika te jedinice, zatim ukoliko je to pravo uvedeno statutom lokalne jedinice, kao i sukladno međunarodnim sporazumima te stečenim pravima. U Gradu Vukovaru, prema rezultatima Popisa stanovništva 2011. godine, pripadnici srpske nacionalne manjine čine 34,87 % stanovništva Grada Vukovara, te slijedom toga ostvaruju pravo na uporabu srpskog jezika i ćiriličnog pisma na području Grada po sili zakona.

Vlada Republike Hrvatske oštro je osudila incidente koji su se tijekom 2013. godine dešavali oko postavljanja dvojezičnih natpisa u Gradu Vukovaru. Kao pravna država, Republika Hrvatska je dužna osigurati puno ostvarenje prava pripadnika nacionalnih manjina,

odnosno dosljednu primjenu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina na cijelom svom području. Republika Hrvatska i kao stranka Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina i Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, obvezna je proaktivnim pristupom poduzimati mjere s ciljem osiguranja punog ostvarenja te promicanja i zaštite jezičnih prava pripadnika nacionalnih manjina na svim razinama.

Vlada Republike Hrvatske nije podržala Prijedlog zaključka o problematici postavljanja dvojezičnih natpisa u Gradu Vukovaru i primjeni Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnesen od strane 113 zastupnika i kojim je predloženo da se Vlada obveže na poduzimanje svih zakonom predviđenih mjera za dosljednu primjenu članka 8. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina te da se odgodi primjena prava iz članka 7. stavka 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, a vezano za postavljanje dvojezičnih natpisa na javne ustanove i institucije u Gradu Vukovaru, do sljedećeg popisa stanovništva.

Uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina u pravosuđu

Podaci o broju predmeta pred općinskim i prekršajnim sudovima koji su tijekom 2013. godine vođeni na jeziku nacionalnih manjina te o broju predmeta u kojima su stranke odbile vođenje postupka na jeziku i pismu nacionalnih manjina:

Manjinski jezik	Općinski sudovi		Prekršajni sudovi		Županijski sudovi		Ukupno vođeni	Ukupno (stranke odbile pravo)
	Vođeno postupaka	Stranka odbila pravo	Vođeno postupaka	Stranka odbila pravo	Vođeno postupaka	Stranka odbila pravo		
Talijanski jezik	0	0	2	53	0	0	2	53
Mađarski jezik	0	0	1	11	0	0	1	11
Češki jezik	0	0	0	0	0	0	0	0
Slovački jezik	0	0	0	0	0	0	0	0
Rusinski jezik	0	0	0	18	0	0	0	18
Ukrajinski jezik	0	0	0	1	0	0	0	1
Srpski jezik	0	0	0	322	0	0	0	322
Ukupno	0	0	3	405	0	0	3	405

Za vođenje navedenih podataka financijska sredstva su osigurana u proračunu Ministarstva u okviru redovitog rada te posebna sredstva nisu bila potrebna.

Iz navedenih podataka može se zaključiti kako je svim građanima, pripadnicima nacionalnih manjina u postupcima pred tijelima sudbene vlasti, omogućena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina. S obzirom na podatke iz 2012. godine (vođena su 2 postupka na jeziku nacionalne manjine na prekršajnim sudovima, a u 487 slučajeva stranke su odbile to pravo), gotovo je jednak broj vođenih postupaka na jeziku nacionalne manjine, ali je manji broj slučajeva u kojima su stranke odbile to pravo.

Osobne iskaznice na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Na temelju odredbe članka 8. stavka 2. i 3. Zakona o osobnoj iskaznici (Narodne novine br. 11/02, 122/02 i 31/06, 68/13), kada je to utvrđeno posebnim zakonom ili međunarodnim ugovorima, obrazac osobne iskaznice za osobu pripadnika nacionalne manjine, tiska se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i na jeziku nacionalne manjine, a popunjava na hrvatskom jeziku latiničnim pismom i jeziku i pismima pripadnika nacionalnih manjina.

Podaci o broju izdanih osobnih iskaznica tiskanih na jeziku i pismu nacionalnih manjina za 2013. godinu navedeni su u tablici, a radi usporedbe prikazani su i podaci za 2012. godinu.

Nacionalna manjina	Godina izdavanja osobne iskaznice	
	2012. g.	2013. g.
- talijanska nacionalna manjina	2608	6524
- srpska nacionalna manjina	81	114
- mađarska nacionalna manjina	23	30
- češka nacionalna manjina	28	69
- rusinska nacionalna manjina	1	3
- slovačka nacionalna manjina	1	2
U K U P N O	2742	6742

U 2013. godini zabilježen je značajan porast izdavanja dvojezičnih osobnih iskaznica u odnosu na prethodnu godinu. Kao i u 2012. godini pravom na izdavanje dvojezičnih osobnih iskaznica najviše su se koristili pripadnici talijanske, srpske i češke nacionalne manjine.

U razdoblju od 01.01.2013. - 31.12.2013.godine, izdano je 6524 dvojezičnih osobnih iskaznica za pripadnike talijanske nacionalne manjine, što je za 3916 dvojezičnih osobnih iskaznica više u odnosu na 2012. godinu. U navedenom razdoblju izdano je 114 dvojezičnih osobnih iskaznica za pripadnike srpske nacionalne manjine, što predstavlja povećanje za 33 dvojezične osobne iskaznice u odnosu na prethodnu godinu. Pripadnicima češke nacionalne manjine u 2013. godini izdano je 69 dvojezičnih osobnih iskaznica odnosno 41 osobna iskaznica više u odnosu na 2012. godinu.

Pripadnicima mađarske nacionalne manjine 2013. godine izdano je 30 dvojezičnih osobnih iskaznica, dakle 7 dvojezičnih osobnih iskaznica više u odnosu na prethodnu godinu. U izdavanju dvojezičnih osobnih iskaznica pripadnicima rusinske i slovačke nacionalne manjine također je zabilježen porast u odnosu na prethodnu godinu, budući da su u 2013. godini pripadnicima rusinske nacionalne manjine izdane 3 dvojezične osobne iskaznice, dok su pripadnicima slovačke nacionalne manjine izdane 2 dvojezične osobne iskaznice, a u 2012. godini pripadnicima ovih nacionalnih manjina, izdana je po jedna dvojezična osobna iskaznica.

U 2013. godini u policijskim upravama i policijskim postajama Ministarstva unutarnjih poslova nije bilo zahtjeva za pokretanje upravnih postupaka na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Međutim, pripadnicima nacionalnih manjina, na njihov zahtjev u izvještajnom razdoblju izdano je 526 dvojezičnih uvjerenja (na hrvatskom i talijanskom

jeziku). Policijska uprava istarska s pripadajućim policijskim postajama izdala je 513 dvojezičnih uvjerenja na hrvatskom i talijanskom jeziku, dok je Policijska uprava primorsko-goranska izdala 13 navedenih uvjerenja. Broj dvojezičnih uvjerenja izdanih u 2013. godini, o činjenicama o kojima Ministarstvo unutarnjih poslova vodi službenu evidenciju, manji je za 200 uvjerenja u odnosu na 2012. godinu.

S obzirom na broj dvojezičnih osobnih iskaznica izdanih u 2013. godini i cijenu koštanja navedene osobne iskaznice koja iznosi 48,50 kuna, proizlazi da je Ministarstvo unutarnjih poslova Agenciji za komercijalnu djelatnost platilo iznos od 326.987 kuna za izradu navedenih isprava. Međutim, budući da građani plaćaju cijenu koštanja osobne iskaznice, navedeni iznos na taj je način vraćen u državni proračun.

Ocjena stanja i preporuke

U 2013. godini značajno je povećan broj izdanih osobnih dvojezičnih iskaznica u odnosu na prethodno razdoblje. Povećanje se posebno odnosi na broj izdanih dvojezičnih osobnih iskaznica za pripadnike talijanske nacionalne manjine.

Pozitivnim pomakom u 2013. godini smatra se izrada analize statutarog uređenja ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u lokalnim jedinicama, koja je pokazala da je u statutima 12 jedinica sadržana samo opća odredba o pravu na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, bez detaljne razrade, a da 5 jedinica lokalne samouprave uopće nije uredilo ostvarivanje predmetnih prava svojim statutima. U narednom razdoblju preporučuje se prema ovim jedinicama poduzeti odgovarajuće mjere, kako bi iste svojim statutima uredile, odnosno detaljno razradile pravo na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina, a sukladno Ustavnom zakonu i Zakonu o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Razina ostvarivanja prava na korištenje jezika i pisma nacionalne manjine u postupcima prvog i drugog stupnja pred upravnim tijelima jedinica samouprave u 2013. godini ostala je na vrlo niskoj razini i gotovo zanemariva, odnosno nepromijenjena u odnosu na prethodno razdoblje. Osnovni razlog za neostvarivanje ovog prava i dalje je, čini se, nepostojanje interesa pripadnika nacionalnih manjina. Iz istog razloga, odnosno nepostojanja i neiskazivanja interesa, pripadnici nacionalnih manjina nisu ostvarivali pravo na uporabu manjinskog jezika i pisma u postupcima u postupku pred državnim tijelima prvog stupnja i ustrojstvenim jedinicama središnjih tijela državne uprave koje postupaju u prvom stupnju te pravnim osobama s javnim ovlastima. Uredi državne uprave u županijama nisu, kao ni u prethodnom izvještajnom razdoblju, izvijestile niti o jednom slučaju ostvarivanja prava na uporabu manjinskog jezika i pisma u postupcima koje su vodili tijekom 2013. godine.

Iako je svim građanima, pripadnicima nacionalnih manjina, u postupcima pred tijelima sudbene vlasti, omogućena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina, u 2013. godini vođena su 2 postupaka na jeziku nacionalne manjine, što je približno isti broj kao i u 2012. godini, ali je smanjen broj slučajeva u kojima su stranke odbile to pravo.

III. OČUVANJE TRADICIJSKIH NAZIVA I OZNAKA, TE UPORABA ZNAMENJA I SIMBOLA NACIONALNIH MANJINA

U 2013. godini Ministarstvo uprave nije zaprimilo ni jednu predstavku niti je evidentiralo bilo kakvu primjedbu vezano za ostvarivanje prava na očuvanje tradicijskih naziva i oznaka te na uporabu znamenja i simbola pripadnika nacionalnih manjina.

Slijedom navedenog, može se zaključiti da je stanje ostvarivanja prava ostalo nepromijenjeno u odnosu na 2012. godinu.

U okviru seminara Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Savjeta za nacionalne manjine namijenjenih vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina, koji su organizirani u 2013. godini, obrađivala se i tematika članka 14. Ustavnog zakona, vezano uz uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina. Polaznicima seminara posebno je ukazivano na odredbu članka 33. stavka 9. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina temeljem koje koordinacije mogu tražiti suglasnost Savjeta za uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina.

Ocjena stanja i preporuke

U narednom razdoblju u okviru seminara za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina potrebno nastaviti s informiranjem i edukacijom pripadnika nacionalnih manjina u tom smjeru.

IV. ODGOJ I OBRAZOVANJE NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA

Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina sastavni je dio cjelokupnog sustava odgoja i obrazovanja te se temeljni dokumenti obrazovne politike odnose i na ovaj segment obrazovnog sustava.

U 2013. godini doneseni su sljedeći zakonski i podzakonski akti:

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, broj: 87/2008., 86/2009., 92/2010., 105/2010. - ispr., 90/2011., 16/2012. 86/2012. i 94/2013.) te
- Odluka o upisu učenika u I. razred srednje škole u školskoj godini 2013./2014.

Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina obavlja se u osnovnim i srednjim školama s nastavom na jeziku i pismu kojim se služe pod uvjetima i na način propisan posebnim programom nadležnog ministarstva o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Broj polaznika po modelima (A, B, C) i po nacionalnim manjinama

U školskoj godini 2013./2014. ima ukupno **10.617 djece/učenika/učenica (5.057 m/5.560 ž)** u 214 odgojno-obrazovnih ustanova, 964 razredna odjela/skupine i 1.356 odgajatelja/učitelja/nastavnika što je prikazano u Tablici 1.

Tablica 1.

Nacionalne manjine	2012./2013.				2013./2014.			
	Br. dj. DV, uč. OŠ i SŠ m/ž	Br. DV/OŠ /SŠ	Br. razreda /skupina DV,OŠ, SŠ	Br. odgajatelja, učitelja, nastavnika	Br. dj. DV, uč. OŠ i SŠ m/ž	Br. DV/OŠ /SŠ	Br. razreda /skupina DV,OŠ, SŠ	Br. odgajatelja učitelja, nastavnika
Albanci	176 72/104	9	19	10	157 80/77	11	24	12
Česi	981 427/554	28	94	83	1.004 434/570	29	96	85
Mađari	1.289 566/723	34	166	113	1.194 537/657	39	150	114
Makedonci	82 39/43	6	14	4	75 34/41	6	12	5
Nijemci i Austrijanci	63 30/33	1	6	6	75 40/35	1	6	6
Rusi	112 49/63	5	10	5	109 46/63	5	13	5
Rusini	82 39/43	3	12	4	77 34/43	3	12	4
Slovaci	514 248/266	12	54	9	561 271/290	14	58	11
Slovenci	87 28/59	2	6	2	139 46/93	4	10	4
Srbi	3.889 2.072/ 1.817	66	369	573	3.825 1.895/1.930	67	351	562
Talijani	3216 1.579/ 1.637	29	215	536	3.266 1.575/ 1.691	29	215	536
Ukrajinci	52 18/34	4	8	4	46 14/32	4	7	4
Židovi	49 32/17	1	8	7	53 35/18	1	8	7
Poljaci	-	-	-	-	36 16/20	1	2	1
UKUPNO: DV, OŠ, SŠ (A, B, C)	10.592 5.199/ 5.393	200	981	1.356	10.617 5.057/ 5.560	214	964	1.356

Predškolski odgoj i naobrazba

U 2013. godini u Republici Hrvatskoj u sustavu predškolskog odgoja i naobrazbe predškolskim odgojem u 71 dječjem vrtiću bilo je obuhvaćeno ukupno 2.590 djece (1251 m/1.339 ž) pripadnika nacionalnih manjina, od kojih svi nisu u programu na jeziku i pismu nacionalnih manjina, ali dobivaju potporu iz Državnog proračuna kao pripadnici nacionalne manjine. Sukladno članku 50. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Državnom proračunu za 2013. osigurano je i utrošeno **1.359.600,00 kuna** za djecu predškolske dobi pripadnike nacionalnih manjina. Usporedbom s podacima za 2012. godinu došlo je do

povećanja broja dječjih vrtića za 2, broja djece za 45 i do smanjenja sredstava za 85.900,00 kuna, što je vidljivo u Tablici 2.

Tablica 2.

2012./2013.			2013./2014.		
Broj djece m/ž	Broj dječjih vrtića	Sredstva u kn	Broj djece m/ž	Broj dječjih vrtića	Sredstva u kn
2.555 1.277/1.278	69	1.445.500,00	2.590 1.251/1.339	71	1.359.600,00

Na početku školske godine 2013./2014. u sustavu predškolskog odgoja i naobrazbe predškolskim odgojem na materinskom jeziku u 32 dječja vrtića bilo je obuhvaćeno ukupno **1.882 djece** (903 m/979 ž) od toga: **173** djece (91 m/82 ž) pripadnika češke nacionalne manjine, **153** djece (79 m/74 ž) pripadnika mađarske nacionalne manjine, **431** djece (212 m/219 ž) pripadnika srpske nacionalne manjine i **1.125** djece (521 m/604 ž) pripadnika talijanske nacionalne manjine. Podaci dati u Tablici 3.

Tablica 3.* Predškolski odgoj i naobrazba na materinskom jeziku

Nacionalne manjine	2012./2013.				2013./2014.			
	Broj djece m/ž	Broj DV	Broj skupina	Broj odgajatelja	Broj djece m/ž	Broj DV	Broj skupina	Broj odgajatelja
Česi	147 79/68	3	8	14	173 91/82	3	8	14
Mađari	151 75/76	7	8	11	153 79/74	7	8	11
Srbi	438 215/223	9	18	34	431 212/219	9	18	34
Talijani	1.117 552/565	13	52	99	1.125 521/604	13	52	99
UKUPNO	1.853 921/932	32	86	158	1.882 903/979	32	86	158

Napomena:* U Tablici 3 su iskazani podaci za nacionalne manjine čija djeca, sukladno članku 15. Državnoga pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe, imaju predškolski odgoj i naobrazbu na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Osnovnoškolsko obrazovanje

Na početku **školske godine 2013./2014.** osnovnoškolskim odgojem i obrazovanjem na jeziku i pismu nacionalnih manjina **u svim modelima (A, B i C)** obuhvaćeno je **ukupno 7.010 učenika/ca (3.377 m/3.633 ž)** u 158 osnovnih škola, u 714 razrednih odjela/obrazovnih skupina sa 802 učitelja/nastavnika u svim modelima, što je vidljivo u Tablici 4.

Tablica 4.

OSNOVNE ŠKOLE – NACIONALNE MANJINE - UKUPNO								
	2012./2013.				2013./2014.			
	Broj učenika m/ž	Broj OŠ	Broj razreda / skupina	Broj učitelja	Broj učenika m/ž	Broj OŠ	Broj razreda / skupina	Broj učitelja
UKUPNO A, B, C	7010 3.435/ 3.575	147	723	795	7.010 3.377/ 3.633	158	714	802

Modelom A bilo je obuhvaćeno u četiri (4) županije: 284 učenika/ca (141 m/143 ž) na češkom, 176 učenika/ca (90 m/86 ž) na mađarskom, 1897 učenika/ca (940 m/957 ž) na srpskom i 1.539 učenika/ca (782 m/757 ž) na talijanskom jeziku. Ukupno je modelom A obuhvaćeno 3.896 (1.953 m/ 1943 ž.) učenika/ca, u 35 osnovnih škola, 300 razrednih odjela i 669 učitelja, kako je prikazano u Tablici 5.

Tablica 5.

MODEL A

Nacionalne manjine	2012./2013.				2013./2014.			
	Broj učenika m/ž	Broj OŠ	Broj raz. odjela	Broj učitelja	Broj učenika m/ž	Broj OŠ	Broj raz. odjela	Broj učitelja
Česi	304 148/156	3	18	49	284 141/143	3	18	49
Mađari	193 91/102	4	30	59	176 90/86	4	30	58
Srbi	1.922 1.068/854	17	168	283	1.897 940/957	17	153	283
Talijani	1.502 745/757	11	99	279	1.539 782/757	11	99	279
Ukupno Model A	3.921 2.050/1.871	35	315	670	3.896 1.953/1.943	35	300	669

Modelom B bilo je obuhvaćeno u 3 županije 44 učenika/ca (23 m/21 ž) u četiri (4) osnovne škole, 7 razrednih odjela i 10 učitelja, kako je prikazano u Tablici 6.

Tablica 6.

MODEL B

Nacionalne manjine	2012./2013.				2013./2014.			
	Broj učenika m/ž	Broj OŠ	Broj raz. odjela	Broj učitelja	Broj učenika m/ž	Broj OŠ	Broj raz. odjela	Broj učitelja
Česi	2 2ž	1	1	1	2 2ž	1	1	1
Mađari	10 4/6	1	4*	1	25 15/10	2	3	3
Srbi	16 6/10	1	5	6	17 8/9	1	3*	6
Ukupno Model B	28 10/18	3	10	8	44 23/21	4	7	10

Napomena: *1 kombinirani razredni odjeli I - IV razred

Modelom C u 18 županija i 119 osnovnih škola (uključujući područne je 127 lokacija) obuhvaćeno je ukupno 3.070 učenika/ca (1.401 m/1.669 ž) i to: 157 učenika/ca (80 m/77 ž) na albanskom jeziku, 53 (35 m/18 ž) učenika na hebrejskom, 443 učenika/ca (169 m/274 ž) na češkom, 794 učenika/ca (335 m/459 ž) na mađarskom, 75 učenika/ca (34 m/41 ž) na makedonskom, 75 učenika/ca (40 m/35 ž) na njemačkom, 36 učenika/ca (16 m/20 ž) na poljskom, 82 učenika/ca (37 m/45 ž) na ruskom, 77 učenika/ca (34 m/43 ž) na rusinskom, 519 učenika/ca (256 m/263 ž) na slovačkom, 42 učenika/ca (24 m/18 ž) na slovenskom, 671 učenika/ca (327 m/344 ž) na srpskom jeziku i 46 učenika/ca (14 m/32 ž) na ukrajinskom jeziku, prikazano u Tablici 6a.

Tablica 6.a

MODEL C

	2012./2013.				2013./2014.			
Nacionalne manjine	Broj učenika m/ž	Broj OŠ	Broj skupina	Broj učitelja	Broj učenika m/ž	Broj OŠ	Broj skupina	Broj učitelja
Albanci	176 72/104	10	19	9	157 80/77	11	24	12
Česi	427 172/255	16	57	15	443 169/274	17	60	15
Mađari	884 377/507	21	114	15	794 335/459	25	99	15
Makedonci	82 39/43	6	14	4	75 34/41	6	12	5
Nijemci i Austrijanci	63 30/33	1	6	6	75 40/35	1	6	6
Poljaci	-	-	-	-	36 16/20	1	2	1
Rusi	88 39/49	4	8	4	82 37/45	4	9	4
Rusini	82 39/43	3	12	4	77 34/43	3	12	4
Slovaci	514 248/266	12	54	9	519 256/263	12	56	9
Slovenci	41 19/22	1	2	1	42 24/18	2	4	2
Srbi	603 290/313	31	96	39	671 327/344	32	108	39
Ukrajinci	52 18/34	4	8	4	46 14/32	4	7	4
Židovi	49 32/17	1	8	7	53 35/18	1	8	7
Ukupno Model C	3.061 1.375/ 1.686	109	398	117	3.070 1.401/ 1.669	119	407	123

U školskoj 2012./2013. odobren je ustroj nastave po modelu C u sedam (7) osnovnih škola za pripadnike četiri (4) nacionalne manjine, a za školsku godinu 2013./2014. odobren je ustroj nastave po modelu C u šest (6) osnovnih škola za pripadnike četiri (4) nacionalne manjine i to: albanskog jezika i kulture u tri osnovne škole: OŠ Vladimira Nazora Slavonski

Brod, OŠ Velika Pisanica, Velika Pisanica i OŠ Ivana Gorana Kovačića u Đakovu, češkog jezika i kulture u OŠ Slavka Kolara u Hercegovcu, slovenskog jezika i kulture u OŠ "Dr. Andrije Mohorovičića" u Matuljima i poljskoga jezika i kulture u OŠ Ivana Gundulića u Zagrebu, te ustroj nastave mađarskoga jezika i kulture po modelu B u Osnovnoj školi Lug u Lugu.

Srednjoškolsko obrazovanje

Na početku. šk. god. 2013./2014. srednjoškolskim obrazovanjem na jeziku i pismu nacionalnih manjina u svim modelima (A, B i C) bilo je obuhvaćeno **1.725 učenika/ca** (777 m/948 ž) u 24 srednje škole, u 164 razredna odjela/skupine i 396 zaposlenih nastavnika, što je vidljivo u Tablici 7.

Tablica 7.

SREDNJE ŠKOLE – NACIONALNE MANJINE - UKUPNO								
	2012./2013.				2013./2014.			
	Broj učenika m/ž	Broj SŠ	Broj razreda/skupina	Broj nastavnika	Broj učenika m/ž	Broj SŠ	Broj razreda / skupina	Broj nastavnika
UKUPNO A, B, C	1.729 843/886	21	172	402	1.725 777/948	24	164	396

Modelom A bilo je obuhvaćeno u četiri (4) županije 46 učenika/ca na mađarskom (18 m/28 ž) 794 učenika/ca na srpskom (403 m/391 ž) i 560 učenika/ca na talijanskom (264 m/296 ž). Ukupno je modelom A obuhvaćeno 1.400 učenika/ca (685 m/715 ž) u 12 srednjih škola 137 razrednih odjela i 383 učitelja, kako je prikazano u Tablici 8.

Tablica 8.

MODEL A

Nacionalne manjine	2012./2013.				2013./2014.			
	Broj učenika m/ž	Broj SŠ	Broj raz. odjela	Broj nastavnika	Broj učenika m/ž	Broj SŠ	Broj raz. odjela	Broj nastavnika
Mađari	51 19/32	1	10	27	46 18/28	1	10	27
Srbi	896 489/407	7	78	210	794 403/391	7	67	199
Talijani	569 271/298	4	60	157	560 264/296	4	60	157
Ukupno Model A	1.516 779/737	12	148	394	1.400 685/715	12	137	383

Modelom B bilo je obuhvaćeno u jednoj (1) županiji 44 učenika/ca na češkom (11 m/33 ž) u jednoj školi u 4 razredna odjela i 2 nastavnika, kako je prikazano u Tablici 9.

Tablica 9.

MODEL B

Nacionalne manjine	2012./2013.				2013./2014.			
	Broj učenika m/ž	Broj učenika m/ž	Broj SŠ	Broj nastavnika	Broj Učenika m/ž	Broj SŠ	Broj raz. odjela	Broj nastavnika
Česi	39 9/30	1	4	2	44 11/33	1	4	2
Ukupno Model B	39 9/30	1	4	2	44 11/33	1	4	2

Modelom C bilo je obuhvaćeno u pet (5) županija 58 učenika/ca (22 m/36 ž) na češkom, 97 učenika/ca (22 m/75 ž) na slovenskom, 42 učenika/ca (15 m/27 ž) na slovačkom jeziku, 27 učenika/ca (9 m/18 ž) na ruskom jeziku, 15 učenika/ca (5 m/15 ž) na srpskom i 42 učenika/ca (8 m/34 ž) na talijanskom jeziku, prikaz u Tablici 10.

Tablica 10.

MODEL C

Nacionalne manjine	2012./2013.				2013./2014.			
	Broj učenika m/ž	Broj SŠ	Broj skupina	Broj nastavnika	Broj učenika m/ž	Broj SŠ	Broj skupina	Broj nastavnika
Česi	62 19/43	4	6	2	58 22/36	4	5	4
Slovenci	46 9/37	1	4	1	97 22/75	2	6	2
Slovaci	-	-	-	-	42 15/27	2	2	2
Rusi	24 10/14	1	2	1	27 9/18	1	4	1
Srbi	14 6/8	1	4	1	15 5/10	1	2	1
Talijani	28 11/17	1	4	1	42 8/34	1	4	1
Ukupno model C	174 55/119	8	20	6	281 81/200	11	23	11

U školskoj 2013./2014. odobren je ustroj nastave po modelu C u četiri (4) srednje škole za pripadnike dvije (2) nacionalne manjine, i to: slovenskog jezika i kulture u dvije (2) srednje škole: Gimnazija Pula u Puli i Škola primijenjene umjetnosti i dizajna u Puli i slovačkog jezika i kulture u dvije (2) srednje škole: Srednjoj školi Ilok u Iloku i Gimnaziji Požega u Požegi.

Državna matura

Pravilnikom o polaganju državne mature (NN 127/2010, 1/2013) čl. 4., st. 3. i 4. propisani su uvjeti za polaganje ispita državne mature za učenike koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Ispite provodi Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja u suradnji sa školama.

Učenici koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, u sklopu obveznoga dijela državne mature uz ispit iz hrvatskoga jezika obvezno polažu ispit iz jezika nacionalne manjine na kojemu se školuju, a kao treći ispit u sklopu obveznoga dijela državne mature biraju ispit iz matematike ili iz stranoga jezika. Državna matura provedena je na tri (3) jezika i pisma nacionalnih manjina (srpski, mađarski i talijanski), a održana je u ljetnome i jesenskom roku. Za polaganje državne mature na češkom jeziku u 2011. godini i 2012. godini nije bilo interesa, dok je u 2013. godini interes iskazao jedan (1) kandidat. Ispiti se prevode i ukoliko se radi o samo jednoj prijavi učenika nacionalne manjine za određeni predmet, a za svaku školsku godinu za svaki predmet stručne radne skupine izrađuju po četiri inačice ispita.

Broj kandidata iz škola na jezicima nacionalnih manjina za polaganje ispita državne mature na materinskim jezicima u dva ispitna roka u 2011. godini bio je 250, u 2012. godini 312, u 2013. je 299 kandidata. Podaci o pristupnicima ispitima državne mature na jezicima nacionalnih manjina i utrošenim sredstvima iz Državnog proračuna dati su u Tablici 11.

Tablica 11.

DRŽAVNA MATURA – NACIONALNE MANJINE - UKUPNO								
	2012./2013.				2013./2014.			
	Češki	Mađarski	Srpski	Talijanski	Češki	Mađarski	Srpski	Talijanski
Ljetni rok	0	9	144	129	1	12	166	120
Jesenski rok	0	1	17	12	-	-	-	-
Ukupno maturanta	0	10	161	141	1	12	166	120
	312				299			
Utrošena sredstva					71.304,00	144.356,00	284.572,30	409.869,30
Ukupno sredstava	1.427.685,56 kn				1.080.002,70 kn			

Ukupan utrošak financijskih sredstava za provedbu ispita državne mature na jezicima nacionalnih manjina za aktivnosti koje je Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja odradio tijekom 2013. godine je bruto **1.080.002,70 kn** i manji je u odnosu na sredstva utrošena u 2012. za 347.682,86 kuna. Broj kandidata je manji za 13, ali je u 2013. godini je po prvi puta iskazan interes za polaganjem državne mature na češkom jeziku za jednoga (1) maturanta. Za 2011. godinu prikazan je utrošak u iznosu od **523.086,00** kuna bruto, a za 2012. je prikazan iznos od **1.427.685,56 bruto**, u kojemu su sadržani i troškovi iz 2011. godine. Riječ je o bruto iznosu od **904.599,56 kn**.

Visokoškolsko obrazovanje

Na **Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli** na stručnom studiju *Predškolski odgoj (na hrvatskom i talijanskom jeziku)* u akademskoj godini studira ukupno 364 studenta.

Na integriranome preddiplomskom i diplomskome sveučilišnom studiju *Učiteljski studij (na hrvatskom i talijanskom jeziku)* studira ukupno 225 studenata.

Na **Filozofskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku** na preddiplomskome sveučilišnom studiju *Mađarski jezik* upisano je ukupno 59 studenta dok je

na diplomskome sveučilišnom studiju *Mađarski jezik i književnost; smjerovi: nastavničko usmjerenje, komunikološko usmjerenje* upisano 15 studenata.

Nastavni programi za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Nastavni plan i program odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalne manjine, sukladno Zakonu o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (NN, br. 51/00.) i Državnim pedagoškim standardima (NN, br. 63/08), uz opći dio obvezno sadrži dio čiji je sadržaj u vezi s posebnosti nacionalne manjine (materinski jezik, književnost, povijest, zemljopis i kulturno stvaralaštvo nacionalne manjine – likovnu i glazbenu kulturu). Dio nastavnog plana i programa, čiji je sadržaj u vezi s posebnosti nacionalne manjine, utvrđuje i donosi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta nakon pribavljenoga mišljenja udruge nacionalne manjine. Krajem 2012. godine *Agencija za odgoj i obrazovanje* postala je nositelj izrade nastavnih planova i programa za potrebe nastave u osnovnim i srednjim školama na jeziku i pismu nacionalnih manjina, a zadužena je za stručnu doradu odnosno metodologijsko ujednačavanje svih nastavnih planova i programa (za predmete: Priroda i društvo, Geografija, Povijest, Likovna kultura, Glazbena kultura) za osnovnu školu s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu A.

Svi dorađeni nastavni planovi i programi prošli su tijekom 2013. godine procjenu primjenjivosti u nastavnoj praksi. Službeno donošenje navedenih nastavnih planova i programa očekuje se tijekom 2014. godine.

Udžbenici za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Sukladno članku 15. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (Narodne novine, 51/00. i 56/00.), školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine koriste udžbenike iz matične zemlje ponajprije za učenje materinskog jezika (češkog, mađarskog, srpskog i talijanskog jezika, ali i druge predmete), uz odobrenje Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Sukladno članku 16. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina sredstva za sufinanciranje izrade udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina osigurana su kako bi udžbenici za roditelje djece koja pohađaju nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine imali istu cijenu kao i udžbenici za roditelje djece koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku.

Ministarstvo je sufinanciralo u 2013. godini tisak udžbenika, dotisak prevedenih udžbenika i pripremu izrade novih udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina i to nakladnicima kako slijedi: na **češkom jeziku** Novinsko-izdavačkoj ustanovi Jednota **107.868,52** kn za tisak udžbenika za osnovnu školu i na **srpskom jeziku** Prosvjeti d.o.o. **895.797,00** kuna za pripremu novih udžbenika i dotisak udžbenika na srpskome jeziku – od toga **284.897,00 kuna** za srednjoškolske udžbenike i **610.900,00** kuna za osnovnoškolske udžbenike. Ukupno je utrošeno za sufinanciranje izrade udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina te naknadu razlike u cijeni udžbenika na jeziku i pismu nacionalnih manjina **1.003.665,52 kuna**. Podaci u Tablici 12.

Tablica 12.

Nacionalna manjina	Manjinski nakladnik	Sredstva u kn 2012.	Sredstva u kn 2013.	Povećanje/smanjenje
Češka nacionalna manjina	Jednota Daruvar	137.676,90	107.868,52	-29.808,38

Mađarska nacionalna manjina	PKC Mađara, *Osijek	148.766,39	-	-148.766,39
Srpska nacionalna manjina	Prosvjeta, Zagreb	497.914,00	895.797,00	+397.883,00
Talijanska nacionalna manjina	EDIT, Rijeka	828.594,26	-	- 828.594,26
UKUPNO:		1.612.951,55	1.003.665,52	- 609.286,03

*Krajem 2011. Prosvjetno-kulturni centar Mađara je izvršio povrat sredstava u iznosu od 176.552,62 kuna.

U usporedbi s 2012. godinom za dotisak/izradu/uvoz udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina u 2013. godini utrošeno je 609.286,03 kn manje. Razlog manje utrošenih sredstava je to što je prioritet u 2013. godini bio završetak projekata započetih i financiranih ranijih godina. Novinsko-izdavačkoj ustanovi Edit Rijeka odobren je prijenos sredstava iz 2011. u iznosu od 257.945,74 kuna, a ostaju u obavezi za neutrošena sredstva iz 2012. u iznosu od **620.564,83** kuna, te im stoga u 2013. godini nisu odobrena financijska sredstva. U 2013. godini za početak novih projekata odobrena su sredstva za pripremu udžbenika srpskog jezika i književnosti za gimnazije i strukovne škole za potrebe nastave na srpskom jeziku i ćirilicom pismu u srednjim školama u modelu A za školsku godinu 2014./2015. u iznosu od **284.897,00** kuna.

Za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina u osnovnim školama u 2013. godini proveden je postupak odobravanja udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava za ukupno 8 udžbenika i to za potrebe učenika pripadnika češke nacionalne manjine 6 udžbenika od toga za 2 autorska i 4 prevedena udžbenika i 2 prevedena udžbenika za potrebe učenika pripadnika talijanske nacionalne manjine.

Za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina u srednjim školama u 2013. godini proveden je postupak odobravanja udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava za 2 prevedena udžbenika za potrebe srednjoškolskog obrazovanja učenika pripadnika talijanske nacionalne manjine. Prikaz u Tablici 13.

Tablica13.

	Česi: autorski	Česi: prevedeni	Talijani: prevedeni	UKUPNO
Osnovne škole	2	4	2	8
Srednje škole	0	0	2	2
UKUPNO	2	4	4	10

Sudjelovanje u radu stručnih povjerenstava za prosudbu udžbenika za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina članovima stručnih povjerenstava honorira se ugovorom o autorskom djelu. Za tu svrhu Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta u 2013. g. isplatilo je **27.927,00 kn**.

Učitelji i savjetnici u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Sukladno članku 10. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina nastavu u odgojno-obrazovnim ustanovama obavljaju učitelji pripadnici nacionalnih manjina i drugi koji u potpunosti vladaju jezikom manjine. Sukladno zahtjevima škola Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta odobrava zapošljavanje učitelja i stručnih

suradnika za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina te osigurava plaće za njihov rad.

Za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina zaposleno je 7 stručnih savjetnika i to: 2 stručna savjetnika za talijansku nacionalnu manjinu s punim radnim vremenom (jedan je stručni savjetnik za razvoj nastave u cjelini, a drugi za nastavu talijanskog jezika), 2 savjetnika za srpsku nacionalnu manjinu i to jedan s punim radnim vremenom, a drugi s pola radnog vremena, 1 savjetnik za češku nacionalnu manjinu s pola radnog vremena, 1 savjetnik za mađarsku nacionalnu manjinu s pola radnog vremena i 1 savjetnik za slovačku nacionalnu manjinu s pola radnog vremena.

U 2013. godini za plaće učitelja materinskog jezika za učenje materinskog jezika i kulture u modelu C isplaćeno je ukupno **20.329.656,20 kuna**.

Stručno usavršavanje učitelja/nastavnika i savjetnika

Stručno usavršavanje učitelja/nastavnika u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina kontinuirano se provodi, a stručno usavršavanje svih učitelja u nadležnosti je Agencije za odgoj i obrazovanje. Agencija za odgoj i obrazovanje javna je ustanova koja obavlja stručne i savjetodavne poslove u odgoju i obrazovanju.

Na području predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja, uz ostale poslove, Agencija organizira i provodi stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih radnika te pruža stručnu pomoć i daje upute odgojno-obrazovnim radnicima.

U 2013. godini u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje održano je 45 stručnih skupova za 1.631 (253 m/1378 ž) učitelja/nastavnika i to:

- za 254 učitelja/nastavnika **češke** nacionalne manjine i 8 stručnih skupova;
- za 112 učitelja/nastavnika mađarske nacionalne manjine i 3 stručnih skupova;
- za 316 učitelja/nastavnika srpske nacionalne manjine i 7 stručnih skupova;
- za 417 učitelja/nastavnika talijanske nacionalne manjine i 13 stručnih skupova
- za 532 učitelja/nastavnika romske nacionalne manjine i 13 stručnih skupova.
-

Sredstva za realizaciju stručnih skupova osigurana su u suradnji Agencije za odgoj i obrazovanje, MZOS-a i osnivača škola koji školama refundiraju troškove sudjelovanja učitelja na stručnim skupovima.

Ukupni financijski pokazatelji

U Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2013. godinu, za potrebe obrazovnih programa i nastave na jeziku i pismu za nacionalne manjine utrošena su sredstva u iznosu od **32.372.274,52** kuna i to za: poticaje obrazovanja nacionalnih manjina, posebne programe obrazovanja za provođenje programa nacionalnih manjina, provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine, poticaj predškolskog odgoja i predškole za Rome, rad predškolskih ustanova sukladno članku 50. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, izradu ispitnih materijala za državnu maturu na jeziku i pismu nacionalnih manjina, prevođenje ispitnih materijala, lekturu, korekturu, prijelom i tisak, troškove rada ocjenjivača na materinskim jezicima nacionalnih manjina, plaće učitelja u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina u modelu C, plaće za 26 suradnika – pomagača.

U 2013. godini Ministarstvo je osiguralo sredstva za obrazovne programe i nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina na razdjelu 080, glavi 05. Na smanjenje, odnosno

povećanje sredstava na jednoj aktivnosti, uvjetovano je rebalansom Državnog proračuna. Vidljiv je porast sredstava za provođenje mjera Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine, jer se povećao broj korisnika predškole i integriranog predškolskog odgoja te broj korisnika stipendija u srednjoj školi. Podaci su dati u Tablici 14.

Tablica 14.

	Isplaćeno u 2012.	Isplaćeno u 2013.	Povećanje/smanjenj e
A 577131 - Poticaji obrazovanja nacionalnih manjina	1.890.951,55	1.796.750,65	-94.200,00
A 577137 - Posebni programi obrazovanja za provođenje programa nacionalnih manjina	1.124.208,87	966.931,57	-157.277,30
A 767003 - Provedba Nacionalnog programa za Rome	1.828.560,00	3.215.025,14	+1.386.465,14
A 767015 - Poticaj predškolskog odgoja i predškole za Rome	1.949.908,06	1.987.623,86	+37.715,80
UKUPNO	6.793.628,48	7.966.331,22	+1.172.702,74

Ocjena stanja i preporuke

Na području odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj postignut je visok stupanj provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2013. godinu i uspješno se provodi obrazovanje učenika u nastavi koja se u cjelini izvodi na jeziku i pismu nacionalnih manjina (model A), dok se sve više učenika uključuje i u učenje jezika i kulture nacionalnih manjina (model C). U 2012./2013. i 2013./2014. školskoj godini Ministarstvo je odobrilo ustroj nastave po modelu C u šest (6) osnovnih škola i četiri (4) srednje škole.

ODGOJ I OBRAZOVANJE PRIPADNIKA ROMSKE NACIONALNE MANJINE

Predškolski odgoj

Za djecu pripadnike romske nacionalne manjine osigurava se uključivanje u programe predškolskog odgoja kako bi se premostio jaz između socijalno-ekonomske situacije u kojoj djeca pripadnici romske nacionalne manjine žive i mogućnosti za njihovu uspješnu integraciju tijekom obaveznoga osnovnog obrazovanja.

Ako u pojedinoj sredini ne postoji mogućnost uključivanja u integrirane uvjete predškolskog odgoja u redovitoj predškolskoj ustanovi, osigurava se program predškole, tj. program pripreme za polazak u osnovnu školu koji se najčešće ostvaruje u osnovnim školama, a dijelom i u predškolskim ustanovama.

U 2013. godini, odnosno na kraju 2012./2013. bilo je 764 djece u predškolskom odgoju, od kojih 351 (160 m i 191 ž) u redovitom predškolskom odgoju i 413 (203 m i 210 ž) u programu predškole. Na početku 2013./2014. pedagoške godine uključeno je ukupno 769 djece, od kojih je 390 (180 m i 210 ž) u predškolskom odgoju, a 379 (184 m i 195 ž) u programu predškole. Podaci prikazani u Tablici 15.

Tablica 15.

Predškolski odgoj	Šk. god. 2010./2011. m/ž		Šk. god. 2011./2012. m/ž		Šk. god. 2012./2013. m/ž		Šk. god. 2013./2014. m/ž	
	Početak	Kraj	Početak	Kraj	Početak	Kraj	Početak	Kraj
Redoviti predškolski odgoj	399 198/201	276 136/140	289 137/152	420 205/215	455 233/222	351 160/191	390 180/210	
Predškola	400 196/204	310 156/154	334 185/149	320 173/147	356 186/170	413 203/210	379 184/195	
Predškolski odgoj (ukupno)	799 394/405	586 292/294	623 322/301	740 378/362	811 419/392	764 363/401	769 364/405	

U 2013. godini utrošeno je za predškolski odgoj/predškolu iz Državnog proračuna ukupno 3.131.967,31 kn, ili za 1.202.859,25 kuna više nego u 2012. godini. Do značajnog povećanja utroška sredstava za predškolski odgoj/predškolu u odnosu na prethodne godine došlo je zbog povećanog broja korisnika, a sredstva su preusmjerena s drugih aktivnosti za manjine.

Program predškole je prijeko potreban za romsku populaciju predškolske dobi, daje dobre rezultate i upućuje na obvezu organiziranja predškolskih odgojnih skupina za svu romsku djecu kao priprema za uključivanje u odgojno-obrazovni sustav, osobito u sredinama gdje nema kapaciteta za integrirani predškolski odgoj.

Osnovnoškolsko obrazovanje

U proteklih šest godina povećan je obuhvat djece pripadnika romske nacionalne manjine osnovnim obrazovanjem, a nastavlja se i dalje. U 2011./2012. šk. god. bilo je 4.882 učenika (2.449 m, 2.433 ž), a na početku 2012./2013. šk. god. bilo je 5.173 učenika (2.612 m, 2.561 ž). U 2012./2013. šk. god. bilo je 5.311 učenika (2.671 m, 2.640 ž), a na početku 2013./2014. šk. god. bilo je 5.470 učenika (2.769 m, 2.701 ž).

Tablica 16.

Osnovnoškolsko obrazovanje	Šk.god. 2010./2011. m/ž		Šk.god. 2011./2012. m/ž		Šk.god.2012./2013 m/ž		Šk.god. 2013./2014. m/ž	
	Početak	Kraj	Početak	Kraj	Početak	Kraj	Početak	Kraj
Ukupan broj učenika u osnovnim školama:	4.435 2.246/ 2.189	4.723 2.409/ 2.314	4915 2.509/ 2.406	4.822 2.449/ 2.433	5.173 2.612/ 2.561	5.311 2.671/ 2.640	5.470 2.769/ 2.701	
Broj učenika koji napuštaju osnovnu školu:	-	173 101/ 72	-	189 102/87	-	153 83/ 70	-	
Broj ponavljača u osnovnim školama:	587 348/239	643 347/296	604 331/273	550 333/217	431 258/173	464 250/214	428 235/193	
Broj učenika -pomoć u učenju hrv. jezika:	865 435/430	555 289/266	568 282/ 286	700 341/359	681 345/336	455 237/ 218	511 251/260	
Broj učenika u produženom boravku:	340 183/157	246 142/104	256 141/ 115	362 165/197	367 183/184	362 190/172	548 293/255	

Istodobno podaci o broju učenika koji napuštaju osnovno obrazovanje nakon višekratnih ponavljanja pokazuju da je završnost osnovnog obrazovanja na niskoj razini. Tako je npr. u 2008./2009. prekinulo osnovno obrazovanje 136 učenika (68 m, 68 ž), u 2009./2010. godini su 144 učenika (69 m, 75 ž) napustila školovanje, u što su uključeni i učenici koji su navršili 15 godina života. U 2010./2011. osnovno školovanje napustila su 173 učenika (101 m, 72 ž), u 2011./2012. 189 (102 m, 87 ž) učenika, a u 2012./2013. osnovno školovanje napustila su 153 (83 m, 70 ž) učenika. U ukupan zbroj onih koji su prekinuli školovanje uključeni su i učenici koji su navršili 15 godina života, a nisu završili osnovnu školu.

Kada je u pitanju ponavljanje razreda, podaci pokazuju da je u 2011./2012. bilo 604 ponavljača (331 m, 273 ž), a na početku 2012./2013. šk. godine škole su iskazale podatak da je 431 ponavljač (258 m, 173 ž). Na kraju 2012./2013. iskazano je 464 (250 m, 214 ž) ponavljača, a na početku 2013./2014. iskazano je 428 (235 m, 193 ž) ponavljača. Podaci na kraju školske godine pokazuju povećani broj u odnosu na početak školske godine.

Od 2010./2011. šk. godine prikupljaju se podaci o broju romskih učenika kojima je ponuđena posebna pomoć u učenju hrvatskog jezika na temelju čl. 43. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi. U toj godini pomoć je ponuđena u devet (9) županija i to za 555 učenika (289 m, 266 ž) od njih 4723 (2409 m, 2314 ž) koliko je romskih učenika bilo u osnovnoj školi u toj godini. U šk. g. 2011./2012. posebnu pomoć u učenju hrvatskog jezika ukupno je dobilo 700 učenika od 1. do 8. razreda u 7 županija od ukupno 4.822 učenika. Na početku 2012./2013. posebnu pomoć u učenju hrvatskoga jezika ukupno je dobilo 681 učenika (345 m, 336 ž) u 6 županija, a na početku 2013./2014. šk. g. posebnu pomoć u učenju hrvatskoga jezika je primilo 511 učenika (251 m, 260 ž) u 7 županija.

Na kraju šk. godine 2011./2012. produženi boravak organiziran je u 11 županija za 362 učenika (165 m, 197 ž). Na kraju 2012./2013. škole u 8 županija su iskazale produženi boravak za 362 učenika/ce (190 m, 172 ž) a na početku 2013./2014. šk. g. u produženom boravku je iskazano u 7 županija 548 učenika (293 m, 255 ž).

U većini škola zaposleni su romski pomagači kojih je 26 (15 m, 11 ž) i njihov rad se financira iz Državnog proračuna i to u iznosu od 3.500,00 kn neto mjesečno svih 12 mjeseci uz ostale dodatke koji se osiguravaju za zaposlenike u školama. Romski pomagači, između ostalog, trebaju zajedno s učiteljem pomagati u pisanju domaćih zadaća tijekom produženog boravka te u svladavanju školskoga gradiva.

U 2013. godini za plaće 26 suradnika - romskih pomagača utrošeno je 1.608.757,91 kn iz sredstva Državnog proračuna. Krajem 2011. godine, sukladno Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, započeo je proces kojim osnovne škole u Međimurskoj županiji angažirane suradnike - romske pomagače mogu zaposliti na ugovor o radu (umjesto dotadašnjeg ugovora o djelu) čime im se rješava radno-pravni status.

Osim navedenog, u 2013. godini iz Državnog proračuna za odgojno-obrazovne programe, maturalna putovanja, školu u prirodi, aktivnosti nakon nastave, produženi boravak i sl. isplaćeno je: 592.696,11 kn, što ukupno u 2013. godini čini 2.201.454,02kn.

Srednjoškolsko obrazovanje

U sustav srednjoškolskog obrazovanja uključuje se sve veći broj učenika pripadnika romske nacionalne manjine. Prilikom upisa u Odluci o elementima i kriterijima za izbor

kandidata za upis u srednje škole, koju donosi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, posebnom točkom određen je upis učenika romske populacije, na način da se omogućava manji broj bodova kojim se pripadnici romske nacionalne manjine mogu upisati u željeni srednjoškolski program. Iako je veći broj učenika koji nastavljaju obrazovanje u trogodišnjim srednjoškolskim programima u odnosu na broj učenika u četverogodišnjim programima, vidljiv je porast i broja učenika upisanih u prve razrede četverogodišnjih škola. Također je vidljivo da se učenici ispisuju iz škole, tj. napuštaju srednjoškolsko obrazovanje.

U srednjoj školi na kraju školske godine 2011./2012. bilo je 425 učenika (214 m, 211 ž), a na početku 2012./2013. školske godine uključeno je 480 učenika (286 m, 294 ž). Na kraju školske godine 2012./2013. bilo je 446 učenika (257 m, 189 ž), a na početku 2013./2014. školske godine uključeno je 586 učenika (328 m, 258 ž).

Tablica 17.

Srednjoškolsko obrazovanje	Šk.god. 2010./2011. m/ž		Šk.god. 2011./2012. m/ž		Šk.god.2012./2013 m/ž		Šk.god. 2013./2014. m/ž	
	Početak	Kraj	Početak	Kraj	Početak	Kraj	Početak	Kraj
Ukupan broj učenika u srednjim školama:	341 177/164	327 158/169	425 214/ 211	378 212/166	480 286/294	446 257/189	586 328/258	
Broj učenika koji napuštaju srednju školu:	-	57 27/ 30	-	67 30/37	-	63 34 /29	-	
Broj ponavljača u srednjim školama:	19 14/5	20 9/11	23 15/8	45 30/15	53 38/15	68 44/24	52 35/17	

U 2010./2011. obrazovanje je prekinulo 57 učenika (27 m., 30 ž.) od njih 327 (158 m., 169 ž.), a ponavljača je bilo 20 (9 m., 11 ž.). U 2011./2012. godine srednjoškolsko obrazovanje prekinulo je 67 učenika (30 m, 37 ž) i bilo je 45 ponavljača (30 m, 15 ž). Na početku 2012./2013. bilo je 53 ponavljača (38 m, 15 ž). U 2011./2012. prekinulo je obrazovanje 67 učenika (30 m, 37 ž) a bilo je 45 ponavljača (30 m, 15 ž) od ukupno 425 učenika (214 m, 211 ž). U školskoj godini 2012./2013. Obrazovanje su prekinula 63 učenika (34 m, 29 ž), a ponavljača je bilo 68 (44 m, 24 ž) od ukupno 446 učenika na kraju te školske godine. Na početku 2013./2014. školske godine bilo je 52 učenika ponavljača (35 m, 17 ž) od ukupno upisanih 586 učenika (328 m, 258 ž).

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta stipendira sve redovite učenike srednjih škola koji su pripadnici romske nacionalne manjine u iznosu od 5.000,00 kn godišnje po učeniku, odnosno 500,00 kn mjesečno tijekom nastavne godine. Za dobivanje stipendije pretpostavka je izjašnjavanje pripadnosti romskoj nacionalnoj manjini, što inače nije obvezno. U 2011. godini iz Državnog proračuna za srednjoškolske stipendije utrošeno je 1,598.820,00 kn, dok je u 2012. godini na stipendije utrošeno 2.125,000,00 kn. U 2013. za isplatu stipendija utrošeno je 2.429.656,96 kuna.

Visokoškolsko obrazovanje

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta putem Nacionalne zaklade za potporu učeničkom i studentskom standardu osigurava stipendije svim studentima pripadnicima romske nacionalne manjine koji je zatraže uz pretpostavku da se izjašnjavaju kao pripadnici

romske nacionalne manjine. Stipendija iznosi 1.000,00 kn mjesečno tijekom deset mjeseci, odnosno 10.000,00 kn godišnje. U 2011./2012. akademskoj godini stipendije je dobivalo 29 studenata te je u tu svrhu utrošeno 290.000 kn iz Državnog proračuna, a u 2012./2013. za stipendije za ukupno 23 (7 m, 16 ž) studenta uplaćeno je 230.000,00 kuna, putem Nacionalne zaklade za potporu učeničkom i studentskom standardu.

S obzirom na to da se pravo na studentski dom stječe pod jednakim uvjetima za sve studente koji žive u težim socijalno-ekonomskim uvjetima, nije bilo moguće osigurati drukčije pravo za pripadnike romske nacionalne manjine, već se na preporuku Ministarstva u pojedinim slučajevima pronalazilo rješenje ako je to bilo potrebno.

Obrazovanje odraslih

U projekt *Desetljeće pismenosti u Hrvatskoj – za hrvatsku pismenost 2003. - 2012.* uključeni su pripadnici romske nacionalne manjine. U 2012. godini u programe opismenjavanja i osposobljavanja bio je uključen 311 polaznika (156 m, 155 ž), na te je aktivnosti ukupno bilo utrošeno 700.000,00 kn iz Državnog proračuna. Broj Roma/kinja koje su tijekom 2013. godine bile uključene u sustavu obrazovanja odraslih je 495 (323 m, 172 ž), od toga u program opismenjavanja 446 (297 m, 149 ž) i osposobljavanje za prvo zanimanje 49 (26 m, 23 ž), a ukupan iznos sredstava je 984.700,00 kuna.

Za ostvarenje mjera Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine za obrazovanje ukupno je utrošeno 8.977.778,00 kuna (uključujući i plaće za romske pomagače).

V. PRAVO NA OČITOVANJE SVOJE VJERE I OSNIVANJE VJERSKIH ZAJEDNICA

Republika Hrvatska obvezala se Ugovorima o pitanjima od zajedničkog interesa, potpisanim s dolje navedenim vjerskim zajednicama, davati godišnje iz Državnog proračuna iznose koji se izračunavaju na temelju umnoška koeficijenta, utvrđenog navedenim Ugovorima, i bruto osnovice za izračun plaća javnih i državnih službenika i namještenika.

Osnovica za izračun plaća u 2013. godini se nije mijenjala, međutim pojedinačni iznosi za 2013. godinu su manji u odnosu na 2012. godinu, jer su se, pored pojedinih drugih vjerskih zajednica, Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj, Islamska zajednica u Hrvatskoj, Koordinacija židovskih općina u Republici Hrvatskoj, Židovska vjerska zajednica Bet Israel i Makedonska pravoslavna crkva u Hrvatskoj, uslijed provedbe mjera gospodarskog oporavka i svođenja potrošnje u realne, fiskalno održive okvire, za 2013. godinu odrekle 13,2 % godišnjeg financijskog iznosa, koji im pripada prema potpisanom Ugovoru. Financijski pokazatelji za 2013. godinu (u odnosu na 2012. godinu) daju se u tabeli 1.

Pregled financijskih potpora za razdoblje 2012. – 2013.:

Vjerske zajednice	2012.	2013.
Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj	9.655.708 kn	8.381.152 kn
Islamska zajednica u Hrvatskoj	2.942.692 kn	2.554.256 kn
Koordinacija židovskih općina u Republici Hrvatskoj	613.061 kn	532.136 kn

Židovska vjerska zajednica Bet Israel	408.708 kn	354.756 kn
Bugarska pravoslavna crkva u Hrvatskoj	158.375 kn	158.372 kn
Makedonska pravoslavna crkva u Hrvatskoj	679.476 kn	589.784 kn
UKUPNO	14.458.020 kn	12.570.456 kn

Ocjena stanja i preporuke

U Republici Hrvatskoj je postignuta visoka razina vjerskih sloboda. U narednoj godini će se vjerske zajednice sufinancirati sredstvima iz Državnog proračuna u okviru financijskih mogućnosti. Povećanje iznosa sufinanciranja vjerskih zajednica, uslijed daljnje provedbe mjera gospodarskog oporavka, se ne predviđa.

VI. PRISTUP SREDSTVIMA JAVNOG PRIOPĆAVANJA

U siječnju 2013. godine sklopljen je Ugovor između Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 1. siječnja 2013. do 31. prosinca 2017. godine. Navedenim Ugovorom su, između ostalog, ugovorene programske obveze Hrvatske radiotelevizije koje proizlaze iz članka 9. stavak 2. podstavak 6. Zakona o HRT-u, a kojim je propisana obveza HRT-a da proizvodi, suproizvodi i objavljuje programe namijenjene informiranju pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj na jezicima nacionalnih manjina, uključujući i programe za djecu na jezicima nacionalnih manjina.

Tako je Ugovorom utvrđena obveza HRT-a da u svojim radijskim programskim kanalima na državnoj razini godišnje emitira najmanje 60 emisija namijenjenih informiranju pripadnika nacionalnih manjina na hrvatskom jeziku, a u regionalnim programima u područjima veće prisutnosti nacionalnih manjina dodatno emitira niz dnevnih ili tjednih emisija na jezicima nacionalnih manjina (Pula i Rijeka na talijanskom, Osijek na mađarskom i slovačkom), uz specijalizirani glazbeni sadržaj. Regionalni centri Knin i Dubrovnik u obvezi su emitirati na hrvatskom jeziku emisije za srpsku odnosno bošnjačku nacionalnu manjinu.

HRT je, sukladno Ugovoru, također obvezna u svojim televizijskim programima na državnoj razini emitirati tjedne emisije namijenjene informiranju nacionalnih manjina, dijelom na jezicima nacionalnih manjina, uz obvezu da se u informativnim emisijama regionalnog značenja obuhvate specifičnosti i problematika regionalno prisutnih nacionalnih manjina.

Vezano uz sadržaj programa Ugovorom je utvrđeno da će u programima biti obrađivana prava i kršenja prava manjina, politička participacija, zapošljavanje, aktivizam, te obrazovanje na manjinskim jezicima, a posebna pozornost posvetit će se očuvanju i dokumentiranju kulturnih i tradicijskih običaja nacionalnih manjina kako bi se na najbolji način predstavili autentični identiteti svake od 22 nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, kao i prezentaciji rada s djecom pripadnicima nacionalnih manjina. Sadržaji u kojima sudjeluju djeca pripadnici nacionalnih manjina, kao i oni koji su njima prvenstveno i namijenjeni, bit će prezentirani i u okviru radijskog i televizijskog programa za djecu i mlade. HRT će nastaviti posvećivati pozornost edukaciji novinara – pripadnika nacionalnih manjina, koji se služe jezicima nacionalnih manjina ili rade emisije na jezicima nacionalnih manjina.

Nadalje, Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija, sukladno članku 63. Zakona o elektroničkim medijima (Narodne novine, broj 153/09, 84/11, 94/13 i 136/13) je Fond Agencije za elektroničke medije. Izvor financijskih sredstava Fonda su sredstva osigurana odredbama Zakona o elektroničkim medijima i Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji (3% mjesečno ukupno prikupljenih sredstava na ime pristojbe koje uplaćuje Hrvatska radiotelevizija).

Vijeće za elektroničke medije u 2013. godini raspisalo je jedan javni natječaj za raspodjelu sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija. Sukladno zakonskim i podzakonskim aktima jedna od kategorija na koju nakladnici mogu prijavljivati programe je i *Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj*.

Fond za elektroničke medije je putem Vijeća za elektroničke medije u 2013. godini, dodijelio je nakladnicima radija i televizije za programe nacionalnih manjina sredstva u ukupnom iznosu od 2.825784,71 kuna kunu.

Vijeće za elektroničke medije svake godine uvodi nove mjere s ciljem uspostavljanja što kvalitetnijeg načina vrednovanja prijava na Fond, te praćenja realizacije korištenja dodijeljenih sredstava. Tako su u 2013. uvedeni dodatni kriteriji te redovni nadzori kojima Agencija provjerava emisije financirane iz Fonda. Pravilnik o Fondu za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija (Narodne novine, 150/13) uveo je niz novina u raspodjelu i pravdanje sredstava Fonda. Po prvi puta se omogućuje i neprofitnim pružateljima medijskih usluga iz članaka 19. i 79. Zakona o elektroničkim medijima, neprofitnim pružateljima elektroničkih publikacija te neprofitnim proizvođačima audiovizualnog programa korištenje sredstava Fonda. Navedena sredstva Fonda mogu koristiti od 2014.

U tijeku je analiza učinkovitosti i društvenog utjecaja Fonda za razdoblje 2010. – 2013. godine, a rezultati će biti poznati do 30. lipnja 2014. godine. Vijeće je također u 2013. godini pokrenulo postupak javne nabave za pružanje tehničke usluge poticanja medijske pismenosti vezano uz teme propisane Zakonom o elektroničkim medijima. Projekt poticanja medijske pismenosti planira se provoditi u 2014.

U prilogu ovog Izvješća nalaze se detaljniji podaci o dodijeljenim sredstvima u 2013. godini iz sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija u kategoriji *Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj*. Vijeće za elektroničke medije napominje da iznos ukupno dodijeljenih sredstava u ovoj kategoriji ovisi isključivo o prijavama nakladnika odnosno o broju i kvaliteti prijavljenih programa.

Ocjena stanja i preporuke

Pozitivan pomak u 2013. godini u ovom području je sklapanje Ugovora između Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 1. siječnja 2013. do 31. prosinca 2017. godine, kojim su ugovorene programske obveze Hrvatske radiotelevizije da proizvodi, suproizvodi i objavljuje programe namijenjene pripadnicima nacionalnih manjina.

Savjet za nacionalne manjine ukazuje da nisu u potpunosti primijenjene odredbe Zakona o elektroničkim medijima, te ne provode se ni obveze utvrđene člankom 11. Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, odnosno da nisu uvedeni programi na talijanskom, mađarskom, češkom, slovačkom, rusinskom, ukrajinskom i srpskom jeziku. Savjet predlaže da se u narednom razdoblju pokrene postupak donošenja Izmjena i dopuna Pravilnika o fondu za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija, kako bi se povećala prednost u

proizvodnji programa namijenjenih pripadnicima nacionalnih manjina, kao i da se intenzivnije provode mjere s ciljem veće uporabe manjinskih jezika i veće zastupljenosti manjinskih tema u programima Hrvatske televizije i Hrvatskog radija.

VII. KULTURNA AUTONOMIJA

Pripadnici nacionalnih manjina, sukladno Ustavnom zakonu, radi očuvanja, razvoja, promicanja i iskazivanja svog nacionalnog i kulturnog identiteta mogu osnivati udruge, zaklade i fondacije te ustanove za obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja, kulturne, nakladničke, muzejske, arhivske, knjižnične i znanstvene djelatnosti. Djelovanje navedenih institucija sukladno svojim mogućnostima, financiraju Republika Hrvatska i jedinice lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave.

Putem udruga i ustanova, pripadnici nacionalnih manjina razvili su brojne aktivnosti na području kulture, izdavaštva i informiranja, kako bi što bolje očuvali svoj nacionalni i kulturni identitet. Brojne udruge nacionalnih manjina, osnovane radi očuvanja, razvoja i promicanja svog nacionalnog i kulturnog identiteta navršavaju ovih godina dva desetljeća aktivnog rada.

Razvijene su brojne djelatnosti i aktivnosti, te su realizirani brojni programi koji predstavljaju značajan doprinos hrvatskoj kulturnoj sceni. Naročito su razvijene izdavačka i knjižnična djelatnost, kao izraz realne medijske situacije u kojoj stvaraju pripadnici manjina, a Republika Hrvatska je najveće materijalno ulaganje u manjinsku baštinu i ovaj put ostvarila u zaštiti nepokretnih i pokretnih spomenika kulture. Pri tome je naročita pažnja posvećena sakralnoj baštini Srba u Hrvatskoj, objektima Srpske pravoslavne crkve, kojih na teritoriju Republike Hrvatske, u različitom stanju očuvanosti, ima preko 400. U usporedbi sa podacima iz 2012. godine, u kojoj je sa ukupnim iznosom od 2.511.736,00 kuna financirano 25 programa namijenjenih očuvanju kulturne baštine pripadnika srpske nacionalne manjine, u 2013. godini u tu je svrhu utrošeno 5.467.172,00 kuna za 60 programa.

Najznačajnija mreža manjinskih institucija su svakako središnje knjižnice nacionalnih manjina o kojima Ministarstvo kulture vodi kontinuiranu brigu. Ove knjižnice predstavljaju važna središta kulturnog života svojih sredina i mjesta su međunarodne kulturne suradnje.

Sukladno mjerama iz Akcijskog plana za provedbu Ustavnog zakona, iz Državnog proračuna, putem Ministarstva kulture u 2013. godini je za potrebe nacionalnih manjina ukupno je utrošeno **9.193.528,00** kuna, i to kako slijedi:

- za zaštitu kulturne baštine financirano je ukupno 64 programa u iznosu od 5.651.272,00 kuna. 60 programa odnosi na financiranje kulturne baštine pripadnika srpske a 4 programa pripadnika židovske nacionalne manjine;

- za podupiranje rada i povećanje knjižnog fonda knjižnica nacionalnih manjina financirano je 10 djelatnika u 9 središnjih knjižnica nacionalnih manjina (Albanci, Austrijanci, Česi, Mađari, Rusini i Ukrajinci, Slovaci, Slovenci, Srbi, Talijani) te jedan djelatnik u Slovačkom kulturnom centru iz Našica. Za plaće djelatnika i tekuće izdatke izdvojeno je ukupno 1.714.156,00 kuna;

- za podupiranje književno-nakladničke djelatnosti pripadnika nacionalnih manjina utrošeno je 178.100,00 kuna za 37 programa. Od toga je za židovsku manjinu (3 programa) izdvojeno 23.000,00 kn, za romsku (18 programa) 60.000,00 kn, za srpsku (8 programa) 63.800,00 kn,

ukrajinsku (1 program) 4.000,00 kn, bošnjačku (2 programa) 16.500,00 kn, makedonsku (4 programa) 10.400,00 kn te za češku (1 program) 400,00 kn. Izdavačkoj kući "Edit" isplaćen je iznos od 1.300.000,00 kuna;

- za investicije i informatizaciju ustanova nacionalnih manjina utrošeno je ukupno 227.000,00 kuna za 4 programa. Od toga se 2 programa financirana u iznosu od 107.000,00 kuna odnose na srpsku, a 2 programa financirana u iznosu od 120.000,00 kuna na češku nacionalnu manjinu. Za informatizaciju je u 2013. godini izdvojeno 5.000,00 kuna za jedan program za pripadnike srpske nacionalne manjine;

- za podupiranje glazbeno scenske umjetnosti i kulturno umjetnički amaterizam nacionalnih manjina utrošeno je 118.000,00 kuna za 6 programa. Od toga 3 programa se odnosi na srpsku nacionalnu manjinu (38.000,00 kuna), te po jedan program na židovsku (10.000,00 kuna), češku (10.000,00 kuna) i talijansku nacionalnu manjinu (60.000,00 kuna).

Ostvarivanju programa kulturne autonomije doprinosi i sufinanciranje programa udruga i ustanova nacionalnih manjina iz sredstava državnog proračuna putem Savjeta za nacionalne manjine. Tijekom 2013. godine na Javni poziv za sufinanciranje prijavljeno je ukupno 1297 programa iz područja informiranja i izdavaštva, kulturnog amaterizma i manifestacija te programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora.

Ocjena stanja i preporuke

Analiza provedbe mjera Ministarstva kulture koje su usmjerene na osiguravanje i poticanje kulturne autonomije nacionalnih manjina ukazuje na sustavno poticanje nacionalnih manjina te njihov aktivan i ravnopravan doprinos kulturnom životu. Kroz kulturnu autonomiju nacionalne manjine ostvaruju svoje kulturne i umjetničke slobode u svim aspektima kulturno-umjetničkog stvaralaštva i djelatnosti, kroz koje mogu razvijati i promicati svoj kulturni i nacionalni identitet.

U narednom razdoblju Ministarstvo kulture će objavljivati Pozive za predlaganje programa javnih potreba u kulturi, u sklopu kojih će sukladno svome djelokrugu sufinancirati programe nacionalnih manjina i time ispunjavati svoju ustavnu i zakonsku obvezu očuvanja njihovog nacionalnog identiteta.

VIII. ZASTUPLJENOST PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u Hrvatskome saboru

Na izborima za zastupnike u Hrvatski sabor, koji su održani 4. prosinca 2011. godine, ostvarena je odgovarajuća zastupljenost zastupnika iz reda pripadnika nacionalnih manjina, koji su birani u posebnoj, 12. izbornoj jedinici. Naime, u posebnoj izornoj jedinici izabrano je, sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina i Zakonu o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, osam zastupnika iz reda pripadnika nacionalnih manjina.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Pravo pripadnika nacionalnih manjina na zastupljenost u predstavničkim i izvršnim (pravo na izbor zamjenika općinskih načelnika, gradonačelnika i župana iz reda nacionalnih manjina) tijelima jedinica samouprave uređeno je odredbama članka 20. i članka 22. stavka 1.

Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina te odgovarajućim odredbama Zakona o lokalnim izborima (Narodne novine, broj 144/12) i Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Ostvarivanje prava na odgovarajuću zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Sukladno članku 103. stavku 2. Zakona o lokalnim izborima za određivanje broja pripadnika nacionalne manjine u predstavničkom tijelu jedinice mjerodavni su službeni rezultati popisa stanovništva.

Člankom 104. stavkom 1. istoga Zakona uređeno je da će se broj članova predstavničkog tijela iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine (sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina) utvrditi tako da se udio pojedine nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu te jedinice pomnoži s brojem članova predstavničkog tijela jedinice, a dobiveni broj zaokružuje se na cijeli broj bez decimalnog ostatka. S tim u vezi, napominjemo da se sukladno odredbama članka 20. stavka 3. i 4. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave osigurava pripadnicima nacionalne manjine koja u stanovništvu jedinice lokalne samouprave sudjeluje s najmanje 15%, dok se pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkom tijelu jedinice područne (regionalne) samouprave osigurava pripadnicima nacionalne manjine koja u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluje s više od 5%. Sukladno stavku 2. istoga članka, ako ne ostvari pravo na zastupljenost u predstavničkom tijelu u skladu sa stavkom 1. ovoga članka, manjina koja sudjeluje u ukupnom stanovništvu jedinice s najmanje 5% ima pravo na jednog člana predstavničkog tijela.

Odredbom članka 105. Zakona o lokalnim izborima uređeno je da pripadnici nacionalnih manjina ostvaruju pravo na zastupljenost u predstavničkom tijelu i u onim jedinicama u kojima je neovisno o udjelu pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu jedinice pravo na zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu propisano statutom jedinice. Sukladno članku 137. Zakona, članovi predstavničkog tijela iz reda pripadnika nacionalnih manjina i zamjenik općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina u jedinicama u kojima je pravo na zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina propisano statutom jedinice neovisno o udjelu pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu jedinice, birani su u onim jedinicama u kojima je to pravo bilo propisano statutom na dan 1. ožujka 2013. godine.

Ministarstvo uprave je temeljem navedenih odredbi Zakona o lokalnim izborima, prije održavanja lokalnih izbora u svibnju 2013. godine, utvrdilo točan broj članova predstavničkih tijela jedinica samouprave koji se biraju iz reda pripadnika nacionalnih manjina te je, postupajući sukladno odredbi članka 103. stavka 3. Zakona, navedene podatke javno objavilo na svojim internetskim stranicama. Na taj su način, prije održavanja lokalnih izbora, sva nadležna državna tijela i tijela jedinica samouprave te zainteresirana javnost bili upoznati s podacima o broju članova predstavničkog tijela koji se bira iz reda pripadnika nacionalnih manjina u svakoj jedinici samouprave.

Pripadnicima nacionalnih manjina bilo je, temeljem Zakona i sukladno lokalnim statutima, zajamčeno pravo na izbor ukupno 309 članova predstavničkih tijela, u ukupno 154 jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Razdijeljeno po manjinama,

pripadnicima srpske manjine je jamčeno pravo na izbor ukupno 203 člana predstavničkih tijela jedinica samouprave; pripadnicima talijanske manjine 38 članova; pripadnicima mađarske manjine 18; pripadnicima bošnjačke i romske manjine po 13; pripadnicima češke manjine 12; pripadnicima slovačke manjine 7; pripadnicima rusinske manjine 3; te pripadnicima albanske i ukrajinske manjine po jedan član.

Na redovnim izborima od 19. svibnja 2013. godine izabrano je ukupno 305 zakonom i statutima zajamčenih članova predstavničkih tijela u ukupno 150 jedinica samouprave.

Pravo na izbor po jednog člana u predstavničkim tijelima općina Kotoriba, Podturen, Peteranec i Petrijanec nisu ostvarili jedini pripadnici romske nacionalne manjine te je Vlada Republike Hrvatske, odlukom od 1. kolovoza 2013. godine, sukladno odredbi članka 107. stavka 8., raspisala dopunski izbore za članove općinskih vijeća općina Kotoriba, Podturen, Peteranec i Petrijanec iz reda pripadnika romske nacionalne manjine. Za dan provedbe izbora određena je nedjelja, 22. rujna 2013. godine. Člana predstavničkog tijela na dopunskim izborima izabrali su samo pripadnici romske nacionalne manjine u Općini Podturen, dok dopunski izbori u općinama Kotoriba, Peteranec i Petrijanec nisu održani iz razloga što nadležna povjerenstva nisu zaprimila niti jedan prijedlog kandidacijske liste.

Ostvarivanje prava na odgovarajuću zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u izvršnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Člankom 111. Zakona o lokalnim izborima propisano je da se pravo na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz redova nacionalnih manjina određuje sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i da navedeno pravo imaju i nacionalne manjine kojima je, neovisno o udjelu pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu jedinice, predmetno pravo propisano statutom jedinice. Zastupljenost predstavnika nacionalne manjine u izvršnom tijelu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno pravo na izbor jednog zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz redova nacionalnih manjina se, sukladno odredbama članka 22. stavka 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i članka 41.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, jamči u jedinicama samouprave u kojima je potrebno osigurati razmjernu zastupljenost članova njenog predstavničkog tijela iz reda pripadnika nacionalnih manjina.

Pripadnici nacionalnih manjina imali su na lokalnim izborima 2013. godine, sukladno Zakonu i svojim statutima, pravo predložiti i izabrati kandidate za ukupno 61 zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana, u ukupno 60 lokalne i područne (regionalne) samouprave, konkretno u 49 općina i gradova te 11 županija. Razdijeljeno po manjinama, pripadnici srpske manjine imali su pravo predložiti candidature i birati 39 zamjenika; pripadnici talijanske manjine 7 zamjenika; pripadnici češke i mađarske manjine po 4 zamjenika; pripadnici bošnjačke, romske i rusinske manjine po 2 zamjenika; te pripadnici slovačke manjine jednog zamjenika, odnosno predstavnika u izvršnom tijelu općine, grada ili županije.

Na izborima je izabrano ukupno 49 zamjenika općinskih načelnika i gradonačelnika te 12 zamjenika župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina, čime je predmetno pravo na zastupljenost u izvršnim tijelima u cijelosti ostvareno.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske

Stanje ostvarivanja prava

Godina	Ukupan broj zaposlenih	Broj zaposlenih nacionalnih manjina	Postotni udio nacionalnih manjina
2012.	51.864	1.752	3,38 %
2013.	52.691	1.853	3,51 %

Na dan 31. prosinca 2013. godine u tijelima državne uprave i stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske bilo je zaposleno 52.691 službenika i namještenika, od kojih su njih 1.853 ili 3,51 % bili pripadnici nacionalnih manjina.

Prema podacima od 31. prosinca 2013. godine od službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina u navedenim je tijelima najviše zaposleno Srba – 1.256, koji čine 2,38% ukupnog broja zaposlenih; zatim Bošnjaka - 116, koji čine 0,22% zaposlenih; Talijana – 89, koji čine 0,16% zaposlenih; Mađara - 87, koji čine 0,16% zaposlenih; Čeha - 84, koji čine 0,16% zaposlenih; Slovenaca – 54, koji čine 0,10% zaposlenih; Albanaca - 16, koji čine 0,03% zaposlenih; Roma – 7, koji čine 0,01% zaposlenih; dok se pripadnicima ostalih nacionalnih manjina izjasnilo 144 službenika i namještenika koji čine 0,27% ukupnog broja zaposlenih službenika i namještenika.

Ministarstvo uprave napominje da su predmetni podaci o zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina za 2013. godinu po prvi puta prikupljeni i obrađeni sukladno novoj metodologiji prikupljanja podataka, temeljem koje su bili upareni podaci iz Registra zaposlenih u javnom sektoru, koji se vodi sukladno Zakonu o registru zaposlenih u javnom sektoru (Narodne novine, broj 34/11), i podaci iz Registra birača, koji se vodi sukladno Zakonu o registru birača (Narodne novine, broj 144/12).

Usporedba podataka o broju pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave na dan 31. prosinca 2012. godine, koji su se temeljili na podacima iz tadašnje evidencije Ministarstva uprave, s podacima o broju pripadnika nacionalnih manjina na dan 31. prosinca 2013. godine, koji su prikupljeni i obrađeni primjenom nove metodologije uparivanja podataka iz Registra zaposlenih u javnom sektoru i Registra birača, ukazuje da je ukupan broj evidentiranih pripadnika nacionalnih manjina u predmetnim tijelima krajem 2013. godine bio veći za 101 zaposlenika ili za 0,19% u ukupnom broju državnih službenika i namještenika u odnosu na kraj 2012. godine. Naime, prema podacima iz tadašnje evidencije Ministarstva uprave, na dan 31. prosinca 2012. godine u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske bilo je zaposleno ukupno 51.864 službenika i namještenika, od kojih su njih 1.752 ili 3,38 % bili pripadnici nacionalnih manjina.

Iz navedenih je podataka razvidno i da je u jednogodišnjem razdoblju (31. prosinca 2012. do 31. prosinca 2013.) ukupan broj zaposlenih državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave te stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske povećan za 827, odnosno za 1,59%.

Ministarstvo uprave skreće pažnju da je i dalje na snazi Odluka o zabrani novog zapošljavanja državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 153/09), kojom se zabranjuje novo zapošljavanje državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske i zbog čije je primjene i u 2013. godini novo zapošljavanje u tijelima državne uprave bilo značajno ograničeno.

Analizom podataka Ministarstva uprave o prijamu u državnu službu u tijela državne uprave i stručne službe i urede Vlade Republike Hrvatske u 2013. godini, koja je napravljena početkom 2014. godine, utvrđeno je da je u 2013. godini temeljem javnih natječaja zaposleno 624 službenika i namještenika, od toga 37 pripadnika nacionalnih manjina, što iznosi 5,92%.

Planiranje zapošljavanja

Plan prijama u državnu službu u tijela državne uprave i stručne službe i urede Vlade Republike Hrvatske za 2013. godinu donesen je 29. travnja 2013. (Narodne novine, broj 50/13) te je kasnije dopunjen dvjema dopunama, 21. lipnja (Narodne novine, broj 76/13) i 23. listopada (Narodne novine, broj 128/13). Navedenim je Planom planiran prijam u službu za ukupno 58 pripadnika nacionalnih manjina.

Mjere u cilju unaprjeđenja ostvarivanja prava

Sva državna tijela obvezna su objavljivati raspisane javne natječaje na svojoj web stranici i na web stranici Ministarstva uprave. Ministarstvo uprave kontinuirano u svim tekstovima natječaja za zapošljavanje kandidatima pripadnicima nacionalnih manjina ukazuje da imaju pravo pozvati se na prednost pri zapošljavanju sukladno odredbi članka 22. stavka 2. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, bez obveze dostavljanja dokaza o nacionalnoj pripadnosti. O navedenom pravu Ministarstvo uprave pripadnike nacionalnih manjina informira i putem odgovora na upite putem elektroničke pošte, telefonski, kao i putem svoje web stranice. Također, Ministarstvo uprave, kao središnje tijelo nadležno za službeničke odnose redovito prati objave javnih natječaja drugih tijela državne uprave.

Kao i prethodnih godina, poštujući odredbe propisa koji reguliraju navedeno područje, tijekom planiranja zapošljavanja posebno se vodilo računa o zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom broju zaposlenih u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske. Stoga su, od navedenih tijela zatraženi podaci o popunjenosti radnih mjesta pripadnicima nacionalnih manjina na dan 1. siječnja 2014. godine te o planiranom zapošljavanju državnih službenika, pripadnika nacionalnih manjina, u odnosu na ukupno planirano zapošljavanje.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u Ministarstvu unutarnjih poslova

Ministarstvo unutarnjih poslova, prilikom zapošljavanja novih djelatnika, tijekom 2013. godine vodilo je računa o pravu na prednost pri zapošljavanju pripadnika nacionalnih manjina, postupajući u skladu s člankom 42. stavkom 2. Zakona o državnim službenicima, te Planom prijma utvrđivalo popunjenost radnih mjesta za pripadnike nacionalnih manjina i planiralo zapošljavanje potrebnog broja državnih službenika pripadnika nacionalnih manjina. Također, vodila se evidencija o broju i strukturi zaposlenih državnih službenika i namještenika koji su pripadnici nacionalnih manjina, uspoređivalo stanje zapošljavanja

manjina u odnosu na prethodno razdoblje, pratio trend njihova zapošljavanja te obavljali drugi poslovi temeljem navedenog Ustavnog zakona.

U svrhu povećanja zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u Ministarstvu unutarnjih poslova, Ministarstvo je kontinuirano informiralo moguće kandidate/pripadnike nacionalnih manjina na postojanje odredbe o prednosti pri zapošljavanju objavljivanjem, te upućivalo na mrežne stranice MUP-a, prilikom svakog raspisivanja natječaja za zapošljavanje te educiralo članova Komisije za provedbu javnog natječaja ili internog oglasa za odabir kandidata o provedbi članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, prilikom svakog provođenja natječajnog postupka.

S obzirom da je u poglavlju II, u točki 8a. Akcijskog plana za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina za razdoblje od 2011. do 2013. godine, navedeno da u području zastupljenosti nacionalnih manjina u tijelima državne uprave, pravosudnim tijelima i tijelima uprave lokalnih jedinica nije postignut zadovoljavajući napredak, podržali smo prijedlog nove mjere osiguranja većih financijskih sredstva za nova zapošljavanja, te ukazali na potrebu povećanja obrazovne strukture dijela pripadnika nacionalnih manjina, poticanje pripadnika manjina na izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti, te njihovo upućivanje da imaju pravo pozivanja na pripadnost nacionalnoj manjini kao prednost pri zapošljavanju.

Nadalje, radi zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave, sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina, kojim je utvrđena obveza tijela državne uprave Planom prijma u državnu službu utvrditi i popunjenost radnih mjesta pripadnicima nacionalnih manjina te planirati zapošljavanje potrebnog broja državnih službenika pripadnika nacionalnih manjina, Ministarstvo unutarnjih poslova je u razdoblju od 1. siječnja 2013. do 31. prosinca 2013. godine zaposlilo 20 pripadnika nacionalnih manjina, tako da su na dan 31. prosinca 2013. godine, u Ministarstvu unutarnjih poslova ukupno zaposlena 1092 pripadnika nacionalnih manjina. Ministarstvo skreće pozornost da se od ukupnog broja zaposlenih, 403 osobe nisu nacionalno opredijelile, odnosno kod istih je upisana nacionalnost "nepoznat". Na plaće i druga materijalna prava pripadnika nacionalnih manjina i osoba koje se nisu izjasnile o svojoj nacionalnoj pripadnosti, u 2013. godini utrošeno je ukupno 138.506.037 kn.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima

Ministarstvo pravosuđa vodi statističke podatke o pripadnicima nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima (sudovima i državnim odvjetništvima). Za vođenje navedenih podataka financijska sredstva su osigurana u proračunu Ministarstva u okviru redovitog rada te posebna sredstva nisu potrebna. Također, Ministarstvo pravosuđa kontinuirano prati statističke podatke o pravosudnim dužnosnicima, pripadnicima nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima te vodi i statističke podatke o službenicima i namještenicima u pravosudnim tijelima, pripadnicima nacionalnih manjina. Postupak prijema službenika provode pravosudna tijela samostalno.

S obzirom na statističke podatke iz 2012. godine (ukupno je bilo: 3,2% sudaca pripadnika nacionalne manjine, 4,6% državnih odvjetnika pripadnika nacionalnih manjina te 3,3 % državnih službenika i namještenika pripadnika nacionalnih manjina na sudovima i državnim odvjetništvima) može se zaključiti da je udio pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima ostao relativno isti. Navedeni podaci o zastupljenosti manjina u

pravosudnim tijelima podloga su za poduzimanje daljnjih mjera i aktivnosti kako bi se osigurala razmjerna zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina.

Detaljni podaci o broju zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima na dan 31. siječnja 2012. godine nalaze se u prilogima ovog Izvješća.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Stanje ostvarivanja prava

Početkom 2014.godine Ministarstvo uprave je izvršilo analizu stanja zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Do svibnja 2013. godine, odnosno do održavanja lokalnih izvora, u 97 jedinica samouprave (u 85 općina i gradova te 12 županija) bilo je potrebno osigurati zastupljenost u upravnim tijelima pripadnika nacionalnih manjina kojima je to pravo jamčeno odredbama Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ("Narodne novine", broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13).

Nakon lokalnih izbora u svibnju 2013. godine, sukladno odredbi članka 56.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi kojim je propisano da pripadnici nacionalnih manjina koji sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina imaju pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju i pravo na zastupljenost u upravnim tijelima tih jedinica, broj jedinica samouprave u kojima je potrebno osigurati zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima tih jedinica je 78 (67 općina i gradova te 11 županija) i u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje je manji za 19. U navedeni broj od 78 jedinica samouprave uključeno je i 17 jedinica u kojima pripadnici određene nacionalne manjine čine apsolutnu većinu stanovništva jedinice.

Prema podacima Ministarstva, na dan 31. prosinca 2013. godine, od ukupno 576 jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave njih 122 osigurava zastupljenost, odnosno zapošljava pripadnike nacionalnih manjina u svojim upravnim tijelima. U odnosu na stanje na dan 31. prosinca 2012. godine, broj jedinica samouprave koje osiguravaju zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u svojim upravnim tijelima smanjen je za 8.

Od 78 jedinica samouprave (67 općina i gradova te 11 županija) koje su dužne osigurati zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u svojim upravnim tijelima to se pravo u cijelosti ostvaruje u njih 56, dok u 22 jedinice nije ostvarena zajamčena zastupljenost.

Prema podacima iz evidencije Ministarstva uprave, na dan 31. prosinca 2013. godine u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ukupno je zaposleno 13.182 službenika i namještenika, od čega 563 ili 4,27% pripadnika jedne od 22 nacionalnih manjina, 70 ili 0,53 % neopredijeljenih ili nepoznate narodnosne pripadnosti te 3 ili 0,023% službenika i namještenika koji su se izjasnili kao muslimani. Radi usporedbe, u odnosu na stanje na dan 31. prosinca 2012. godine u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne

(regionalne) samouprave ukupan broj službenika i namještenika povećan je za 192, dok je broj službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina manji za 30.

Od 563 zaposlena službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina najviše je Srba – 313, zatim Talijana – 83, Bošnjaka – 39, Mađara – 33, Slovenaca – 24, Čeha – 21, Crnogoraca – 12, Slovaka – 8, Makedonaca – 7, Nijemaca – 5, Albanaca i Roma po 4, Rusina – 3, Židova – 2, dok ih je najmanje, po jedan, iz reda pripadnika austrijske, bugarske, poljske, rumunjske i ruske nacionalne manjine.

Edukacija državnih i lokalnih službenika

Državna škola za javnu upravu provodila je tijekom 2013. godine nekoliko programa izobrazbe državnih službenika kojima su, između ostalih, bile obuhvaćene teme zaštite i promicanja ljudskih i manjinskih prava ta suzbijanje diskriminacije.

U okviru Programa za rukovodeće državne službenike Škola je provela radionicu "Zapošljavanje", koju je pohađalo 13 državnih službenika.

U suradnji s Uredom zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava, provedene su 3 radionice "Državni službenici u zaštiti ljudskih prava", koje je pohađalo 60 polaznika. Također, tijekom 2013. godine Škola je provela 11 seminara "Pripreme za polaganje državnog stručnog ispita", kojim su obuhvaćene i teme zaštite i promicanja ljudskih prava i prava nacionalnih manjina.

U suradnji s Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Škola je 30. siječnja 2014. godine organizirala radionicu "Ostvarivanje prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj", ali je ista otkazana zbog nepostojanja interesa.

Programi "Uvod u državnu službu" i "Osnove državne službe" u 2013. godini nisu provedeni jer je na snazi odluka o zabrani zapošljavanja,

Ocjena stanja i preporuke

Na lokalnim izborima koji su održani u 2013. godini, pripadnici nacionalnih manjina u cijelosti su ostvarili svoje pravo na zastupljenost u predstavničkim i izvršnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U odnosu na zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske, u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu, vidljivo je povećanje postotnog udjela s 3,38% na 3,51%. Odluka o zabrani novog zapošljavanja iz 2009. godine, i u 2013. godini značajno je ograničila zapošljavanja u tijelima državne uprave. U upravnim tijelima lokalnih jedinica u 2013. godini, broj jedinica koje u svojim upravnim tijelima osiguravaju zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina, smanjen je za 8.

Vezano uz zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima u 2013. godini u odnosu podatke iz 2012. godine (ukupno je bilo: 3,2% sudaca pripadnika nacionalne manjine, 4,6% državnih odvjetnika pripadnika nacionalnih manjina te 3,3 % državnih službenika i namještenika pripadnika nacionalnih manjina na sudovima i državnim

odvjetništvima) može se zaključiti da je udio pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima ostao relativno isti.

Ministarstvo uprave ponovno ističe da se jedan dio pripadnika nacionalnih manjina prilikom prijave na natječaje ne izjašnjava o svojoj nacionalnoj pripadnosti, pa je stoga potrebno redovito poticanje istih na izjašnjavanje o svojoj nacionalnoj pripadnosti, jer im isto omogućava prednost pri zapošljavanju sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina.

IX. VIJEĆA I PREDSTAVNICI NACIONALNIH MANJINA U JEDINICAMA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Stanje upisa subjekata upisa u Registar vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina

Od 273 vijeća i 169 predstavnika nacionalnih manjina koji su izabrani na izborima 2011. godine, zaključno sa danom 31. ožujka 2014. godine u Registar vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina upisano je ukupno 258 vijeća nacionalnih manjina i 146 predstavnika nacionalnih manjina, kojima su izdana rješenja o upisu. Osim navedenog broja upisanih vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, u Registar je upisano i 9 koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina.

Dinamika i broj upisa u Registar ovise, između ostalog, o dinamici zaprimanja i o broju zaprimljenih zahtjeva za upis, kao i o urednosti zaprimljenih zahtjeva, odnosno o potrebi za njihovim dopunjavanjem. Ministarstvo uprave će u narednom razdoblju nastaviti postupak upisa subjekata upisa u Registar sukladno zaprimljenim zahtjevima.

Financiranje određenih programa vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u 2013. godini iz Državnog proračuna

Problem nedostatnog financiranja je i tijekom 2013. godine bio najizrazitiji kod vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na područjima jedinica slabije ekonomske razvijenosti. Stoga je Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina izradio Prijedlog Odluke o financiranju programa vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u 2013. godini, a koja je usvojena na sjednici Vlade Republike Hrvatske održanoj 14. studenoga 2013. godine (Narodne novine, broj 138/13).

Kriterij ekonomske razvijenosti lokalnih jedinica utvrđen je na temelju Odluke o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (Narodne novine, broj 89/10).

Sukladno Odluci financirano je ukupno 83 vijeća nacionalnih manjina s iznosom od 3.700 kuna i 24 predstavnika s iznosom od 1.200 kuna. Ukupno je za navedenu svrhu utrošeno 335.900,00 kuna.

Financiranje rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u 2012. godini iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Pregled sredstava osiguranih u proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koja su dodijeljena za funkcioniranje vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalnih manjina u 2013. godini (*pregled je sastavljen po županijama te uključuje i sredstva koja su osigurana u proračunima jedinica lokalne samouprave, odnosno dodijeljena vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina s područja pojedine županije*):*

1. Zagrebačka županija:	podaci nisu zaprimljeni
2. Krapinsko-zagorska županija:	0,00 kn
3. Sisačko-moslavačka županija:	1.213.697,84 kn
4. Karlovačka županija:	545.905,51 kn
5. Varaždinska županija:	197.999,46 kn
6. Kopriivničko-križevačka županija:	348.860,00 kn
7. Bjelovarsko-bilogorska županija:	podaci nisu zaprimljeni
8. Primorsko-goranska županija:	1.700.262,00 kn
9. Ličko-senjska županija:	podaci nisu zaprimljeni
10. Virovitičko-podravska županija:	361.231,45 kn
11. Požeško-slavonska županija:	251.529,45 kn
12. Brodsko-posavska županija:	330.513,42 kn
13. Zadarska županija:	773.435,34 kn
14. Osječko-baranjska županija:	1.106.251,68 kn
15. Šibensko-kninska županija:	575.523,88 kn (+ Grad Šibenik – bez podataka)
16. Vukovarsko-srijemska županija:	972.710,00 kn
17. Splitsko-dalmatinska županija:	896.587,85 kn
18. Istarska županija:	podaci nisu zaprimljeni
19. Dubrovačko-neretvanska županija:	579.000,00 kn
20. Međimurska županija:	89.975,47 kn
21. Grad Zagreb:	9.683.738,83 kn

UKUPNO - 19.627.222,18 kn

*NAPOMENA: Iznos sredstava koja su vijeća i predstavnici s područja nekih županija stvarno utrošila za svoj rad je u nekim slučajevima veći, odnosno manji od naznačenih iznosa osiguranih/dodijeljenih sredstava iz proračuna jedinica samouprave

Vezano uz financiranje funkcioniranja vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalnih manjina, iz prikupljenih je informacija razvidno da neka vijeća i predstavnici u jedinicama samouprave, kao što je to bio slučaj i u prethodnom razdoblju, ne pokazuju značajniji interes za funkcioniranjem i radom, da nisu izrađivali godišnje planove rada i podnosili zahtjeve za financiranjem iz proračuna jedinica samouprave, da neki nisu dostavili odgovarajuća izvješća te da im je iz tog razloga financiranje uskraćeno, i slično.

Seminari o ulozi i unaprjeđenju rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina

U organizaciji Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Savjeta za nacionalne manjine, a u suradnji s Ministarstvom uprave, tijekom 2013. godine održana su tri seminara o ulozi i unaprjeđenju rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, i to 27. ožujka u Karlovcu, 11. lipnja. u Splitu i 15. studenog u Čakovcu.

Organizacija navedenih seminara kontinuirana je aktivnost Ureda a s ciljem analiziranja problema s kojima se susreću pojedina vijeća i predstavnici u svom radu, ali i problema koji nastaju u suradnji s lokalnim jedinicama. Predstavnici lokalnih jedinica i članovi vijeća i predstavnici redovito se potiču na intenzivnije aktivnosti i bolju međusobnu suradnju, a s ciljem većeg stvarnog utjecaja manjinskih vijeća i predstavnika u javnom životu na lokalnoj razini. Kontinuirano se skreće pažnja na obvezu lokalnih jedinica da financiraju rad vijeća i predstavnika, ali i obvezu vijeća i predstavnika da redovito tijelima jedinica dostavljaju program rada, financijski plan i završni račun.

Ocjena stanja i preporuke

U 2013. godini pozitivnim se ocjenjuje financiranje programa vijeća i predstavnika nacionalnih manjina iz Državnog proračuna. Unatoč nepovoljnoj gospodarskoj situaciji Vlada Republike Hrvatske financirala je programe vijeća i predstavnika u jedinicama slabije ekonomske razvijenosti. Preporučuje se ovakvo financiranje i u narednom razdoblju.

Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina u pojedinim lokalnim sredinama još uvijek nisu potpuno uključeni u javni život i upravljanje lokalnim poslovima. Stoga je potrebno i dalje poduzimati mjere s ciljem podizanja razine učinkovitosti vijeća i predstavnika ali i lokalnih jedinica, a posebno nastaviti s održavanjem edukacija i seminara.

X. AKTIVNOSTI SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE

Savjet za nacionalne manjine, analizirajući stanje u **području službene i javne uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina**, ukazuje da u određenom broju lokalnih jedinica još uvijek nije izvršeno usklađivanje statuta s odredbama Ustavnog zakona i Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina ili je usklađivanje izvršeno na neodgovarajući način.

Unatoč navedenim nedostacima, dosljednijom provedbom Naputka za dosljednu provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i isticanjem letaka i brošura o pravu na uporabu manjinskog jezika i pisma u tijelima državne uprave i tijelima lokalnih jedinica znatno je povećana informiranost pripadnika nacionalnih manjina o načinu provedbe članka 9., 12. i 13. Ustavnog zakona.

Savjet za nacionalne manjine sudjelovao je brojnim skupovima i okruglim stolovima na kojima se razmatralo i pitanje uporabe manjinskog jezika: na XVI znanstvenom skupu "Nacionalne manjine u demokratskim društvima" koji je u organizaciji Centra za međunarodne i sigurnosne studije Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu održan od 16.-19. svibnja 2013. godine na Brijunima, pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske prof. dr. sc. Ive Josipovića; zatim na tribini "Jezik u jeziku"u sklopu projekta "Jezična raznolikost u Hrvatskoj" koja je održana dana 5. lipnja 2013. godine u prostorijama Društva hrvatskih književnika u Zagrebu, pod pokroviteljstvom Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba te u suradnji s Društvom hrvatskih književnika, Društvom hrvatskih književnih prevodilaca i Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu. Savjet je 5. prosinca 2013. godine sudjelovao u otkrivanju dvojezične ploče na zagrebačkom Filozofskom fakultetu kojom je obilježena godina dana od uvođenja romskog jezika i romske književnosti u visokoškolsku nastavu u Hrvatskoj-Izborni kolegij je na Odsjeku za indologiju i dalekoistočne studije, po čemu je Filozofski fakultet u Zagrebu postao jedinstven u svijetu.

U području **odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina**, Savjet smatra da još uvijek ostvarivanje ovog prava nije zadovoljavajuće na područjima posebne državne skrbi, a uslijed dodatnih otežavajućih okolnosti, odnosno nedovoljne razvijenosti i nepotpune međuetničke suradnje. Stoga Savjet daje preporuku da je u narednom razdoblju potrebno uložiti dodatne napore u postizanju veće međuetničke suradnje i nastavka dijaloga, a provođenje stručnog usavršavanja učitelja u osnovnim školama i nastavnika u srednjim školama o pravima nacionalnih manjina u okviru programa "Obrazovanja za ljudska prava" znatno će doprinijeti potpunijoj implementaciji ovog prava. Provođenjem posebnih oblika nastave u ljetnim školama koje uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta provode udruge nacionalnih manjina znatno će doprinijeti provedbi prava pripadnika nacionalnih manjina na odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Vezano uz aktivnosti u području **kulturne autonomije** nacionalnih manjina Savjet za nacionalne manjine je tijekom 2013. godine obavio 15 terenskih izvida, a radi kontrole rada udruga i ostvarivanja programa. Također je Savjet vršio nadzor namjenskog utroška sredstva analizirajući tromjesečna polugodišnja i godišnja izvješća udruga i ustanova nacionalnih manjina. Pojedine udruge još uvijek nisu savladale potrebna znanja i vještine, te je potrebno nastaviti s dodatnim tematskim edukacijama udruga i ustanova nacionalnih manjina prvenstveno o načinu podnošenja izvješća, ali i o potrebi prijava i procedurama na fondove Europske unije.

Nadalje, Savjet naglašava da se u Nacrtu prijedloga Zakona o udrugama nisu uzele u obzir specifičnosti udruga i ustanova nacionalnih manjina. Nacrt prijedloga Zakona i dalje daje mogućnost osnivanja neograničenog broja udruga od strane jedne fizičke osobe, što otežava raspodjelu sredstava iz državnog proračuna.

Savjet je u 2013. godini objavio Javni poziv nevladinim udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za predlaganje programa koji će se sufinancirati sredstvima iz državnog proračuna. Na navedeni Javni poziv 118 nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina podnijelo je ukupno 1297 prijedloga programa za ostvarivanje kulturne autonomije iz područja informiranja i izdavaštva, kulturnog amaterizma i manifestacija, programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora. Savjet naglašava da sufinanciranje navedenih programa i projekata nije uvjetovano brojnošću nacionalne manjine, te da Odluka o odobravanju visine sredstva za programe ostvarivanje kulturne autonomije, ovisi isključivo o kvaliteti i održivosti predloženih projekata i programa, dosadašnjem radu udruge, broju članova koje udruga okuplja i na koju se odnosi predloženi projekt, prethodnim rezultatima udruge ili ustanove, administrativnim sposobnostima udruge ili ustanove u upravljanju financijskim sredstvima, procjeni rizika u provedi predloženog projekta, kao i o kvartalnom, polugodišnjem i godišnjem izvješću o radu i financijskom izvješću o namjenskom korištenju sredstva.

Savjet za nacionalne manjine, u cilju edukacije udruga i ustanova, u Daruvaru je 5. siječnja 2013. godine organizirao seminar o programima udruga i ustanova nacionalnih manjina i podnošenju godišnjih izvještaja udruga, a za pripadnike romske nacionalne manjine 7. listopada 2013. godine organizirao jednodnevnu tematsku radionicu za pisanje, realizaciju i izvještavanje o programima ostvarivanja kulturne autonomije koji se sufinanciraju iz Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Savjet za nacionalne manjine također je od 16. - 19. svibnja 2013. godine sudjelovao na znanstvenom skupu "Nacionalne manjine u demokratskim društvima" koji je održan na

Brijunima, a pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske i u organizaciji Centra za međunarodne i sigurnosne studije Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, uz financijsku pomoć Zaklade Friedrich Ebert i Savjeta za nacionalne manjine. Jedna od tema skupa bila je i kulturna autonomija nacionalnih manjina. Savjet je također sudjelovao i financijski podržao "Lipovljanske susrete 2013", u sklopu kojih je održan Okrugli stol "Nacionalne manjine nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju".

Ostvarivanje **pristupa javnim medijima** pripadnicima nacionalnih manjina i koncepcija izvještavanja o pravima nacionalnih manjina od posebnog je interesa u razvijanju opće društvene tolerancije, dijaloga i uvažavanja različitosti. Uloga javnih medija od izuzetnog je značaja u stvaranju i provedbi visokih standarda jačanja kulturne tolerancije. Savjet za nacionalne manjine posebno naglašava da je Hrvatska radiotelevizija dužna ostvariti potpunu neovisnost i objektivno informirati javnost, te uspostaviti najviše standarde medijskog djelovanja, a sukladno programskim načelima utvrđenim Zakonom o HRT-u, dužna je u pripremi svih programa kao i praćenju sportskih natjecanja pridonositi razvijanju sportskog duha, promicati temeljna ljudska prava i slobode, toleranciju i poštivanje različitosti i demokratskih vrijednosti, pravovremeno osuditi svako iskazivanje nesnošljivosti i poticanje na diskriminaciju. Savjet za nacionalne manjine najoštrije je osudio iskazivanje netolerancije i ksenofobije na sportskim događanjima i u javnosti, a osobito svako pozivanje na skandiranje ustavno neprihvatljivih poruka i slogana te isticanje simbola kojima se veličaju totalitarni režimi. Prema mišljenju Savjeta Hrvatski nogometni savez mora preuzeti svoj dio odgovornosti za propuste u organizaciji sportskih natjecanja, te poduzeti sve zakonom predviđene mjere u cilju utvrđivanja odgovornosti sportaša i sportskih djelatnika koje potiču nesnošljivosti i netoleranciju. Analizirajući izvješća o proizvedenim, emitiranim emisijama i priložima o pripadnicima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, tretiranje manjinskih pitanja, prava nacionalnih manjina na pristup javnim medijima i zastupljenost u programima, Savjet smatra nezadovoljavajućim. Nisu u potpunosti primijenjene odredbe Zakona o elektroničkim medijima, a ne provode se ni obveze utvrđene člankom 11. Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, odnosno nisu uvedeni programi na talijanskom, mađarskom, češkom, slovačkom, rusinskom, ukrajinskom i srpskom jeziku. Savjet smatra da je potrebno pokrenuti postupak donošenja Izmjena i dopuna Pravilnika o fondu za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija, kako bi se povećala prednost u proizvodnji programa namijenjenih pripadnicima nacionalnih manjina. Savjet je također Ministarstvu kulture uputio svoje prijedloge za dopunu Zakona o elektroničkim medijima.

Savjet za nacionalne manjine također je najoštrije osudio neprimjerene istupe javnog govora mržnje izvršnog predsjednika Nogometnog kluba Dinamo, vezanih uz nacionalnu pripadnost ministra znanosti, obrazovanja i sporta. Savjet je također oštro osudio i slučajeve nasilja u Borovu naselju kada je nakon protesta protiv ćirilice pretučen sin pravoslavnog svećenika, zatim u mjestu Laktace u splitsko-dalmatinskoj županiji nad povratnicima srpske nacionalnosti, kao i u Kistanjama, u kojem su od strane Janjevac-a mještana Kistanja fizički i bezbol palicama napadnuti đaci Bogoslovijske "Sveta Tri Jerarha" u manastiru Krki.

U cilju ostvarivanja uvjeta za bolje funkcioniranje **vijeća i predstavnika nacionalnih manjina** Savjet je Ministarstvu uprave predložio da se donesu izmjene i dopune Zakona o registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (Narodne novine, broj 80/11 i 34/12) kojima bi se propisalo da se, kao i za vijeće, predstavniku dodjeljuje OIB-pravne osobe. Naime, prema postojećim propisima, rješenje o upisu predstavnika nacionalne manjine u Registar sadrži OIB predstavnika kao fizičke osobe. Budući da se ovrha provodi po svim računima prema osobnom identifikacijskom broju ovršenika bez njegove suglasnosti,

nedostatak postojećeg zakonskog rješenja manifestira se opterećenjem ovrhama žiro-računa za ostvarivanje manjinskih prava kojima se prisilno naplaćuju tražbine od dužnika predstavnika kao fizičke osobe.

Ocjenjujući funkcioniranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, Savjet je ustvrdio da još uvijek u pojedinim lokalnim jedinicama, a posebno na područjima od posebne državne skrbi, postoji njihova nedovoljna uključenost u javni život i upravljanje lokalnim poslovima, većim djelom uzrokovana nedovoljnom suradnjom vijeća i predstavnika s lokalnim jedinicama, te nedostatnim financijskim sredstvima za rad.

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Savjet za nacionalne manjine s Fakultetom političkih znanosti u Zagrebu i Centrom za međunarodne studije organizirao je Zimsku školu – ostvarivanje prava nacionalnih manjina u demokratskim društvima koja je održana od 11. do 15. veljače 2013. godine na Plitvičkim jezerima, na kojoj je razmatrana ukupna legislativa vezana za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina.

Savjet je financijski podržao i sudjelovao u radu "Regionalne škole manjinskih prava" koja je u organizaciji Sveučilišta u Zagrebu, Fakulteta političkih znanosti i Centra za međunarodne i sigurnosne studije održana u Medulinu od 16. – 21. rujna 2013., u kojoj su razmatrane teme "Političko predstavljanje nacionalnih manjina na lokalnoj i regionalnoj razini – primjer Istre", te "Sudjelovanje nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima - primjer Grada Zagreba" i ostalih.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave i tijelima lokalnih jedinica, te pravosudnim tijelima još uvijek je nedostatna. Savjet za nacionalne manjine analizirao je provedbu Plana prijama pripadnika nacionalnih manjina u državnu službu u tijela državne uprave za razdoblje od 2011. do 2014., te godišnje planove prijama tijela državne uprave. Unatoč činjenici da se pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo pozvati na prednost pri zapošljavanju bez obveze dostave dokaza o nacionalnoj pripadnosti, zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave s danom 31. prosinca 2013. godine iznosi 3,51 % a što je znatno manje od ciljanog postotka od 5,5%.. Stoga Savjet smatra da je nužno nastaviti sa dodatnom edukacijom pripadnika nacionalnih manjina o pravu na pozivanje prednosti pri zapošljavanju, sukladno članka 22. Ustavnog zakona. Savjet je također mišljenja da je nedostatno zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina u tijelima lokalnih jedinica, posebno u onima u kojima nacionalne manjine imaju znatnije učešće u stanovništvu.

XI. STAMBENO ZBRINJAVANJE I POVRATAK

Tijekom 2013. godine, Izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (NN 39/2013) ustrojen je Državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje koji je od Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije od 1. svibnja 2013. godine, preuzeo poslove koji se odnose na planiranje, pripremu, organizaciju i nadzor stambenog zbrinjavanja za izbjeglice, prognanike i povratnike bivše nositelje stanarskih prava (BNSP) te druge korisnike stambenog zbrinjavanja. U navedenom razdoblju izmijenjen je Zakon o područjima posebne državne skrbi (Narodne novine, br. 86/08, 57/11, 51A/13 i 148/13), Zakon o obnovi (Narodne novine, br. 24/96, 54/96, 87/96, 57/00, 38/09, 45/11, 51A/13), donesena Uredba o uvjetima za utvrđivanje i gubitak statusa izbjeglice, prognanika odnosno povratnika (Narodne novine, 133/13) te

Uredba o utvrđivanju statusa bivših nositelja stanarskih prava i članova njihovih obitelji, te uvjetima i postupku njihovog stambenog zbrinjavanja (Narodne novine, br. 133/13).

U 2013. godini nastavljena je provedba programa obnove i popravka u ratu oštećenih ili uništenih stambenih jedinica, kao i ulaganja u obnovu/izgradnju objekata osnovne komunalne i socijalne infrastrukture, s ciljem dovršetka programa obnove i povratka, kao i stvaranja uvjeta za održivi ostanak i življenje u bivšim ratom stradalim područjima.

Kroz program obnove i program stambenog zbrinjavanja darovanjem građevinskog materijala za popravak, obnovu ili izgradnju obiteljskih kuća tijekom 2013. godine obnovljeno je ili izgrađeno ukupno 1.178 stambenih jedinica (329 kroz program obnove i 849 kroz program stambenog zbrinjavanja darovanjem građevinskog materijala za popravak, obnovu ili izgradnju obiteljskih kuća). Državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje ne raspolaže podacima u kojem omjeru su zastupljeni pripadnici nacionalnih manjina u ovim programima.

U navedenoj godini nastavljena je provedba programa stambenog zbrinjavanja bivših nositelja stanarskog prava koji se žele vratiti u Republiku Hrvatsku na i izvan područja posebne državne skrbi te su tijekom 2013. godine dodijeljene 92 stambene jedinice. Od ukupno dodijeljene 92 stambene jedinice, do kraja 2013. godine njih 55 preuzelo je ključeve te uvedeno u posjed istih.

Državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje napominje kako u bazama podataka koje su naslijedene od Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, nacionalna pripadnost korisnika nije sadržana kao obilježje te se ne vodi posebna evidencija za pripadnike nacionalnih manjina, što će se nastojati izmijeniti u novim programima kako bi se omogućilo izvještavanje o napretku u području poštivanja prava ove kategorije.

Sredstva u 2013. godini, bila su osigurana na pozicijama Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije do svibnja 2013. godine, a nakon svibnja 2013. godine na preuzetim pozicijama Državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje te kroz jednu poziciju Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja/Agencije za pravni promet i posredovanje nekretninama. Sa pozicija Državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje i Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, u 2013. godini utrošeno je 224.138.744,23 kuna iz kojih je među ostalim financirano i rješavanje problema izbjeglih pripadnika nacionalnih manjina. Prema podacima Državnog ureda sa pozicije Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja/Agencije za pravni promet i posredovanje nekretninama a za potrebe stambenog zbrinjavanja izbjeglih pripadnika nacionalnih manjina i bivših nositelja stanarskih prava, u 2013. godini utrošeno je 8.484.489,94 kn.

Nadalje, Državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje odgovorno je tijelo za provedbu Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja u Republici Hrvatskoj. Regionalni program o trajnim stambenim rješenjima za izbjeglice i interno raseljene osobe zajednička je inicijativa Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Crne Gore i Republike Srbije tj. zemalja partnera, utemeljen na Zajedničkoj deklaraciji koju su potpisali ministri vanjskih poslova partnera u Beogradu 2011. godine. Regionalni program stambenog zbrinjavanja sastoji se od četiri nacionalna programa stambenog zbrinjavanja. U Republici Hrvatskoj je predviđeno stambeno zbrinuti 3.541 obitelji, odnosno 8.529 osoba te su u tu svrhu planirana i potrebna sredstva u vrijednosti od 119.7 milijuna eura.

U okviru Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja, tijekom 2013. godine, Skupština donatora odobrila je ukupno tri projektna vala: "Izgradnja višestambene zgrade za 29 obitelji u općini Korenica" u travnju, "Izgradnja dviju zgrada u Kninu za 40 obitelji" i "Rekonstrukcija Doma za starije i nemoćne osobe u Glini za 75 osoba" u listopadu te "Kupnja stanova za 101 potencijalnog korisnika" u prosincu. Dana 3. prosinca 2013. godine, u Parizu je potpisan Okvirni sporazum između Republike Hrvatske i Razvojne banke Vijeća Europe, temeljni pravni dokument kojim se utvrđuje pravni okvir za korištenje financijskih sredstava iz Fonda Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja kojim upravlja Razvojna banka Vijeća Europe, a koja će Republika Hrvatska koristiti tijekom provedbe odobrenih projektnih valova.

Ocjena stanja i preporuke

Od početka provedbe programa pa do kraja 2013. godine, u Republici Hrvatskoj podneseno je 77.275 zahtjeva za stambeno zbrinjavanje, od čega je riješeno 56.716 zahtjeva (49.763 pozitivno i 6.953 negativno) dok je preostalih 20.559 zahtjeva neriješeno. Od ukupno 49.763 pozitivno riješenih zahtjeva njih 38.433 odnosi se na zahtjeve korisnika čije je stambeno zbrinjavanje u potpunosti riješeno tj. osigurane su im dostupne stambene jedinice ili isporuka građevinskog materijala, dok je za preostalih 11.330 zahtjeva samo utvrđeno pravo i za iste je potrebno donijeti rješenje o načinu stambenog zbrinjavanja, a što ovisi o raspoloživim stambenim jedinicama kao i o osiguranim proračunskim sredstvima za tu namjenu. U državnom proračunu za 2014. godinu, na pozicijama DUOSZ-a, sa kojih se između ostalog financira i stambeno zbrinjavanje nacionalnih manjina, osigurana su sredstva u iznosu od 146.297.692,00 kuna, dok je u Agenciji za pravni promet i posredovanje nekretninama osigurano 10.000.000,00 kuna.

U narednom razdoblju potrebno je intenzivno nastaviti s procedurama koje se vezane uz potvrđivanje Okvirnog sporazuma i njegovu ratifikaciju u Hrvatskom saboru, kao i nastaviti s daljnjim aktivnostima usmjerenima ka potpisivanju i implementaciji Sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava za svaki projektni val, a u cilju zatvaranja izbjegličkog pitanja, sukladno Zajedničkoj deklaraciji iz 2011. godine potpisanoj od strane ministara vanjskih poslova zemalja partnera – Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore.

Iz razloga kvalitetnijeg izvještavanja potrebno je kontinuirano pratiti tijek rješavanja zahtjeva za stambenim zbrinjavanjem pripadnika nacionalnih manjina. U postupcima po podnesenim zahtjevima, sukladno Zakonu o izmjenama i dopunama zakona o područjima posebne državne skrbi (Narodne novine, 51A/13) prvostupanjsko tijelo čine Uredi državne uprave u županijama, odnosno nadležno upravno tijelo Grada Zagreba, nadležni prema mjestu stambenog zbrinjavanja, koji preuzimanjem nadležnosti preuzimaju i odgovornost u rješavanju samih zahtjeva.

XII. ETNIČKI MOTIVIRANA KAZNENA DJELA I POSTUPCI VEZANI UZ DISKRIMINACIJU

Stanje sigurnosti na područjima posebne državne skrbi (PPDS)

Područja posebne državne skrbi Republike Hrvatske i poticajne mjere za njihovu obnovu i razvitak utvrđuju se Zakonom o područjima posebne državne skrbi ("Narodne novine" broj: 86./08., 57/11., 51/13. i 148/13.). Kod određivanja PPDS uzimane su u obzir

okolnosti nastale na temelju agresije na Republiku Hrvatsku (prve dvije skupine) te kriterij ekonomske razvijenosti, strukturnih poteškoća i demografski kriterij (treća skupina). Ova područja utvrđena su radi otklanjanja posljedica rata i bržeg povratka stanovništva, koje je prebivalo na tim područjima prije Domovinskog rata, poticanja demografskog i gospodarskog napretka, a samim time i postizanja što ravnomjernijeg razvitka svih područja Republike Hrvatske. Ujedno, ovo su i područja na kojima je, u odnosu na ostale nacionalne manjine na tim područjima, prisutan veći broj pripadnika srpske manjine u Republici Hrvatskoj.

Područja od posebne državne skrbi (PPDS) utvrđena su na područjima 11 policijskih uprava i to u: Bjelovarsko - bilogorskoj, Brodsko - posavskoj, Karlovačkoj, Ličko - senjskoj, Osječko - baranjskoj, Požeško - slavonskoj, Sisačko - moslavačkoj, Šibensko - kninskoj, Virovitičko - podravskoj, Vukovarsko – srijemskoj i Zadarskoj.

POLICIJSKE UPRAVE (SA PPDS)	POVRŠINA		
	(u kvadratnim kilometrima)		%
	CIJELOG PODRUČJA PU	PPDS	UDIO PPDS U CIJELOM PODRUČJU PU
BJELOVARSKO – BILOGORSKA	2.636,67	883,76	33,52
BRODSKO – POSAVSKA	2.034,00	338,00	16,62
KARLOVAČKA	3.918,65	1.864,90	47,59
LIČKO – SENJSKA	5.350,50	4.312,94	80,61
OSJEČKO – BARANJSKA	4.149,00	1.652,60	39,83
POŽEŠKO – SLAVONSKA	1.815,00	1.000,00	55,10
SISAČKO – MOSLAVAČKA	4.470,17	3.016,79	67,49
ŠIBENSKO – KNINSKA	2.946,00	2.191,00	74,37
VIROVITIČKO – PODRAVSKA	2.136,67	509,25	23,83
VUKOVARSKO – SRIJEMSKA	2.444,23	1.982,24	81,10
ZADARSKA	3.643,00	2.655,43	72,89
UKUPNO	35.543,89	20.406,91	57,41

PPDS obuhvaćaju površinu od 20.406,91 km², a prostiru se na 57,41% ukupne površine područja gore navedenih policijskih uprava koja iznosi 35.543,89 km². Najveći udio PPDS bilježimo na području Policijske uprave vukovarsko-srijemske i to 81,10%, a najmanji na području Policijske uprave brodsko-posavske 16,62%.

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, na područjima 11 policijskih uprava koje imaju PPDS živi ukupno 1.557.419 stanovnika. Od toga, po nacionalnoj strukturi 1.353.680

stanovnika ili 86,92% su Hrvati, 134.042 stanovnika ili 8,61% Srbi, a 69.697 stanovnika ili 4,48% su pripadnici ostalih nacionalnosti.

NAPOMENA: podaci o broju stanovnika odnose se na stanje prema popisu stanovništva iz 2011.g. – izvor Državni zavod za statistiku RH.

POLICIJSKE UPRAVE (sa PPDS)	STANOVNIŠTVO NA PODRUČJIMA CIJELIH POLICIJSKIH UPRAVA SA PODRUČJIMA OD POSEBNE DRŽAVNE SKRBI						
	UKUPNO	HRVATI		SRBI		OSTALI	
	(broj)	(broj)	(udio u ukupnom %)	(broj)	(udio u ukupnom %)	(broj)	(udio u ukupnom %)
BJELOVARSKO - BILOGORSKA	119.764	101.582	84,82	7.552	6,31	10.630	8,88
BRODSKO - POSAVSKA	158.575	150.632	94,99	4.124	2,60	3.819	2,41
KARLOVAČKA	128.899	110.996	86,11	13.408	10,40	4.495	3,49
LIČKO - SENJSKA	50.927	42.857	84,15	6.949	13,65	1.121	2,20
OSJEČKO - BARANJSKA	305.032	262.004	85,89	23.657	7,76	19.371	6,35
POŽEŠKO - SLAVONSKA	78.034	70.529	90,38	4.680	6,00	2.825	3,62
SISAČKO - MOSLAVAČKA	172.439	142.077	82,39	21.002	12,18	9.360	5,43
ŠIBENSKO - KNINSKA	109.375	95.582	87,39	11.518	10,53	2.275	2,08
VIROVITIČKO - PODRAVSKA	84.836	77.897	91,82	5.144	6,06	1.795	2,12
VUKOVARSKO - SRIJEMSKA	179.521	142.135	79,17	27.824	15,50	9.562	5,33
ZADARSKA	170.017	157.389	92,57	8.184	4,81	4.444	2,61
UKUPNO	1.557.419	1.353.680	86,92	134.042	8,61	69.697	4,48

NAPOMENA: PODACI O BROJU STANOVNIKA ODOSE SE NA STANJE PO POPISU STANOVNIŠTVA iz 2011. godine.

Na samim područjima od posebne državne skrbi živi ukupno 436.153 stanovnika (27,98% stanovništva na područjima promatranih 11 policijskih uprava). Od toga, po nacionalnoj strukturi 316.200 stanovnika ili 72,50% su Hrvati, 91.080 stanovnika ili 20,88% Srbi, a 28.873 stanovnika ili 6,62% pripadnici ostalih nacionalnosti.

NAPOMENA: podaci o broju stanovnika odnose se na stanje prema popisu stanovništva iz 2011.g. – izvor Državni zavod za statistiku RH.

POLICIJSKE UPRAVE (samo PPDS)	STANOVNIŠTVO NA PODRUČJIMA OD POSEBNE DRŽAVNE SKRBI						
	UKUPNO	HRVATI		SRBI		OSTALI	
	(broj)	(broj)	(udio u ukupnom %)	(broj)	(udio u ukupnom %)	(broj)	(udio u ukupnom %)
BJELOVARSKO - BILOGORSKA	19.479	14.216	72,98	2.059	10,57	3.204	16,45
BRODSKO - POSAVSKA	8.146	6.644	81,56	1.333	16,36	169	2,07
KARLOVAČKA	28.498	20.693	72,61	6.184	21,7	1.621	5,69
LIČKO - SENJSKA	33.271	26.094	78,43	6.434	19,34	743	2,23
OSJEČKO - BARANJSKA	65.078	40.863	62,79	13.530	20,79	10.685	16,42
POŽEŠKO - SLAVONSKA	23.963	19.547	81,57	2.697	11,25	1.719	7,17
SISAČKO - MOSLAVAČKA	79.183	59.534	75,19	16.627	21	3.022	3,82
ŠIBENSKO - KNINSKA	38.617	28.303	73,29	9.757	25,27	557	1,44
VIROVITIČKO - PODRAVSKA	10.146	9.253	91,2	703	6,93	190	1,87
VUKOVARSKO - SRIJEMSKA	82.373	50.091	60,81	26.026	31,6	6.256	7,59
ZADARSKA	47.399	40.962	86,42	5.730	12,09	707	1,49
UKUPNO	436.153	316.200	72,5	91.080	20,88	28.873	6,62

NAPOMENA: PODACI O BROJU STANOVNIKA ODOSE SE NA STANJE PO POPISU STANOVNIŠTVA IZ 2011. g.

Povratak raseljenog stanovništva na PPDS

Tijekom 2013. godine na PPDS vratilo se 11 raseljenih osoba, od čega bez potvrde o planu povratka 1 osoba, a sa potvrdom 10. Najviše raseljenih osoba vratilo se na PPDS Policijske uprave karlovačke (8).

Sukladno razlozima utvrđivanja PPDS, Ministarstvo unutarnjih poslova ističe da se u Republiku Hrvatsku zaključno s danom 31. prosinca 2013. godine vratilo ukupno 102.542 povratnika – izvor izvješća 11 Policijskih uprava.

Stanje i kretanje kriminaliteta

Tijekom 2013. godine na područjima od posebne državne skrbi zabilježeno je 4749 kaznenih djela, što u odnosu na isto razdoblje 2012. godine predstavlja smanjenje za 472 kaznenih djela, odnosno 9%, kada je zabilježeno 5221 kaznenih djela.

Istodobno, zabilježena je i manja razriješenost kaznenih djela. Naime, tijekom 2013. godine razriješeno je 2651 kaznenih djela, što predstavlja smanjenje razriješenosti za 257 kaznenih djela, odnosno 8,8% u odnosu na prethodnu godinu (u 2012. godini razriješeno je 2908 kaznenih djela).

Naknadna otkrivenost kaznenih djela je u porastu jer je tijekom 2013. godine naknadno otkriveno 1398 kaznenih djela, odnosno za 50 više (3,7%), u odnosu na 2012. godinu kada je broj bio 1348 kaznenih djela.

Najveći pad broja zabilježenih kaznenih djela tijekom 2013. godine u odnosu na isto razdoblje prošle godine bilježi se u Policijskoj upravi karlovačkoj i to za 45,2%, dok je najveći porast zabilježen u Policijskoj upravi vukovarsko-srijemskoj za 18,1 %.

Stanje javnog reda i mira

Tijekom 2013. godine na PPDS zabilježeno je ukupno 2463 počinjenih prekršaja iz Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira ("Narodne novine" br. 5/90, 30/90 i 47/90), što je pad za 5,2% u odnosu na isto razdoblje 2012. godine, kada ih je zabilježeno 2598.

Najveći porast broja prekršaja tijekom 2013. godine u odnosu na isto razdoblje prošle godine bilježi se u Policijskoj upravi požeško-slavonskoj (53,3%), dok je najveći pad broja prekršaja u postocima u 2013. u odnosu na 2012. godinu zabilježen u Policijskoj upravi bjelovarsko-bilogorskoj (27,9%).

Nadalje, tijekom 2013. godine na područjima od posebne državne skrbi zabilježen je ukupno **51** događaj koji ima obilježja međuetničke netrpeljivosti te su s tim u vezi izazvali pozornost javnosti i to:

Broj događaja	Nacionalnost počinitelja	Nacionalnost osoba na štetu kojih je počinjen događaj ili zaštićeno pravno dobro
16	NN	Srpska i opće društvene vrijednosti
9	Hrvatska	Srpska
7	NN	Srpska
5	Srpska	Hrvatska i opće društvene vrijednosti
5	Srpska	Hrvatska
3	Hrvatska	Srpska i opće društvene vrijednosti
2	Hrvatska	Hrvatska i opće društvene vrijednosti
1	NN	Hrvatska
1	NN	Hrvatska i opće društvene vrijednosti
1	Srpska	Opće društvene vrijednosti
1	Srpska	Srpska i opće društvene vrijednosti

Napomena: Za usporedbu u 2012. godini također je zabilježeno ukupno **28** događaja koji su imali obilježja međuetničke netrpeljivosti te su s tim u vezi izazvali pozornost javnosti.

Mjere

U cilju zadržavanja razine sigurnosti i osiguranja nesmetanog povratka stanovništva na prve dvije skupine PPDS poduzimaju se različite zakonske preventivne i represivne mjere, a naročito:

- pojačana policijska ophodna djelatnost;
- mjere sprječavanja napada na osobe i devastacije njihove imovine;
- mjere sprječavanja sknavljenja, oštećivanja i uništavanja spomenika i spomen obilježja iz II. Svjetskog rata i Domovinskog rata, grobišta te vjerskih i kulturnih objekata, osobito onih povezanih s nacionalnim manjinama;
- žurno organiziranje i provođenje kriminalističkih istraživanja u slučaju kaznenih djela, naročito onih s elementima mržnje;
- suradnja s predstavnicima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i građanima;

- suradnja s nadležnim centrima SOA-e;
- druge mjere, ovisno o sigurnosnom stanju i pojedinim događajima.

Ocjena stanja i preporuke

Analizirajući stanje sigurnosti na PPDS-a za 2013. godinu, Ministarstvo unutarnjih poslova konstatira da je stanje kaznenih djela u odnosu na 2012. godinu, u padu za 9%, kao i da je broj prekršaja po Zakonu o prekršajima protiv javnog reda i mira, u padu za 5,2%.

Isto tako, Ministarstvo konstatira da se kaznena i prekršajna problematika na PPDS-u smislu smjera kretanja podataka u odnosu na 2012. godinu bitno ne razlikuje od cjelokupnih područja policijskih uprava na kojima su zakonom utvrđena PPDS. Međutim, bez obzira na zadovoljavajuće stanje sigurnosti, policijske uprave na čijim područjima se nalaze PPDS nastoje spomenuto stanje sigurnosti i dalje podizati na što višu razinu.

XIII. PROVEDBA AKCIJSKOG PLANA ZA PROVEDBU NACIONALNE STRATEGIJE ZA UKLJUČIVANJE ROMA, ZA RAZDOBLJE OD 2013. DO 2015. GODINE

Nacionalna strategija za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine

Vlada Republike Hrvatske donijela je Nacionalnu strategiju za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine (u daljnjem tekstu Strategija) na sjednici održanoj 29. studenoga 2012. godine. Početkom primjene Strategije, prestaju se primjenjivati Nacionalni program za Rome, koji je Vlada Republike Hrvatske donijela 16. listopada 2003. godine i Akcijski plan Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015., koji je Vlada Republike Hrvatske donijela 31. ožujka 2005. godine.

Strategija se nadograđuje na Nacionalni program za Rome iz 2003. godine, redefinirajući nacionalne prioritete, načine provedbe i poduzimanje posebnih mjera sukladno izmijenjenim društvenim i političkim okolnostima, ostvarenom napretku i daljnjim izazovima u procesu uključivanja i poboljšanja socio-ekonomskog položaja Roma. Istovremeno, Strategijom se usklađuje temeljni strateški dokument Republike Hrvatske za integraciju pripadnika romske nacionalne manjine s Priopćenjem Komisije Europskom Parlamentu, Vijeću, Europskom ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija o Okviru EU za nacionalne strategije integracije Roma do 2020. godine. Strategija se temelji i na odredbama međunarodnih dokumenata o ljudskim pravima i pravima nacionalnih manjina kojih je Republika Hrvatska stranka. Strategija je usklađena s uočenim potrebama i izazovima povezanim sa socijalnim uključivanjem Roma na svim razinama: lokalnoj, područnoj, nacionalnoj i EU. Strategija sadrži opće i posebne ciljeve postavljene kao smjernice za kreiranje javnih politika usmjerenih na socio-ekonomsko uključivanje romskih zajednica do 2020. godine.

Praćenje provedbe Strategije provodit će se putem izvješća o provedbi Akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, a kvalitetno praćenje provedbe omogućit će daljnji napredak u uključivanju pripadnika romske nacionalne manjine u maticu društva u Republici Hrvatskoj.

Akcijski plan za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2015. godine

S ciljem definiranja načina provedbe Strategije, Vlada Republike Hrvatske donijela je Akcijski plan za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2015. godine (u daljnjem tekstu Akcijski plan) na sjednici održanoj 11. travnja 2013. godine.

Akcijski plan obuhvaća sljedeća područja: obrazovanje; zapošljavanje i uključivanje u gospodarski život; zdravstvenu zaštitu; socijalnu skrb; prostorno uređenje, stanovanje i zaštitu okoliša; uključivanje romske nacionalne manjine u kulturni i društveni život; statusna rješenja, suzbijanje diskriminacije i pomoć u ostvarivanju prava; unaprijeđenje prikupljanja statističkih podataka i usklađenost programa s međunarodnim standardima te prihvaćenim ugovorima na području ljudskih i manjinskih prava. Akcijski plan definira načine provedbe općih i posebnih ciljeva definiranih u Strategiji, rokove provedbe, nositelje i sudionike u provedbi mjera, početne vrijednosti, izvore i načine prikupljanja podataka te financijska sredstva potrebna za provedbu Akcijskog plana za trogodišnje razdoblje. U Državnom proračunu Republike Hrvatske za provođenje Akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2015. godine na pozicijama nadležnih tijela planirana su sredstva u okviru utvrđenih limita iz Smjernica ekonomske i fiskalne politike za trogodišnje razdoblje u ukupnom iznosu od 45.942.870,00 kuna i to: za 2013. godinu 14.999.530,00 kuna, za 2014. godinu 15.330.829,00 kn i za 2015. godinu 15.612.511,00 kuna.

Za uspješnu provedbu mjera osobito su važne aktivnosti na regionalnoj i lokalnoj razini. Stoga ohrabruje činjenica da su županije koje su već imale usvojene akcijske planove za uključivanje Roma (Osječko-baranjska, Varaždinska) nastavile donositi ažurirane planove, dok su druge po prvi put usvojile (Međimurska, Grad Zagreb) ili pripremile za usvajanje u 2014. (Sisačko-moslavačka). U okviru izrade akcijskog plana u Međimurskoj županiji Ured UNDP-a je u suradnji s Međimurskom županijom, lokalnim institucijama i romskim predstavnicima priredio i Atlas romskih zajednica Međimurske županije, koji je ujedno i model za izradu sličnih alata u drugim krajevima Republike Hrvatske.

Tijekom 2013. godine postignut je daljnji napredak na području **obrazovanja** uključivanjem romske djece na svim razinama obrazovnog sustava, a ponajviše u osnovnoškolskom sustavu gdje je broj romske djece na početku školske godine 2013./2014. iznosio 5.470 učenika (od toga 2.769 m i 2.701 ž). Značajno je povećan broj učenika u produženom boravku, uključeno je 548 učenika (293 m, 255 ž). Nastavljen je trend povećanja broja učenika pripadnika romske nacionalne manjine uključenih u sustav srednjoškolskog obrazovanja. Na početku školske godine 2013./2014. u srednjim školama je bilo ukupno 588 učenika (od toga 327 m i 261 ž).

I dalje je znatno veći broj učenika koji nastavljaju obrazovanje u trogodišnjim srednjoškolskim programima (u školskoj godini 2013./2014. ukupno pohađa 403 učenika, od toga 235 m i 168 ž) u odnosu na broj učenika u četverogodišnjim programima (ukupno pohađa 107 učenika, od toga 53 m i 54 ž). Nižu stručnu spremu pohađa 6 učenika (6 m), a programe za učenike s teškoćama u razvoju 67 učenika (30 m i 37 ž), program likovne umjetnosti i dizajna pohađaju 2 učenice (2 ž) i glazbenu školu 3 učenika (3 m).

U istoj školskoj godini je MZOS osiguralo stipendije za 542 učenika (247 m i 295 ž). Osiguranjem stipendija i smještaja u učeničke domove, stvoreni su preduvjeti za povećanje broja romskih učenika oba spola koji uspješno završavaju srednju školu.

MZOS je registrirao 23 studenta (7 m i 16 ž) upisana u visokoškolske ustanove u akademskoj godini 2012./2013. Za redovite studente MZOS je osigurao ukupno 350.000,00 HRK, no samo 23 studenta su ispunila uvjete te je za stipendije utrošeno 230.000,00 HRK. Godišnja stipendija za studente Rome iznosi 10.000,00 HRK.

Mjere opismenjavanja odraslih pripadnika romske nacionalne manjine provodile su se u okviru projekata "Desetljeća pismenosti u Hrvatskoj – za hrvatsku pismenost 2003.-2012." i "Za Hrvatsku pismenosti: put do poželjne budućnosti". Prema Izvješću MZOS-a program opismenjavanja i osposobljavanja je nastavljen je u 2013. godini. Shodno tome, trebao bi biti nastavljen i ubuduće. Broj odraslih Roma uključen u program opismenjavanja i osposobljavanja, za 2013. godinu je 495 polaznika (323 m, 172 ž), od toga u program opismenjavanja 446 (297 m, 149 ž) i osposobljavanje za prvo zanimanje 49 (26 m, 23 ž), a ukupan iznos sredstava je 984.700,00 kn.

Tijekom 2013. godine na području obrazovanja provođeno je ukupno 14 projekata financiranih sredstvima Europske unije u ukupnoj vrijednosti od 2.198.678,95 EUR. Projekti su većinom bili usmjereni na uključivanje u obrazovni sustav, predškolu, produženi boravak i sl.

U području **zdravstva** nastavljen je sustavan rad na povećanju obuhvata romske populacije zdravstvenim osiguranjem povećanjem dostupnosti zdravstvenih usluga romskoj populaciji, poboljšanju zdravlja romske dojenčadi i djece izjednačavanjem procijepljenosti romske djece s ostalom populacijom, odnosno na poboljšanju cjepnog obuhvata, rad na poboljšanju zdravlja romske dojenčadi i djece provođenjem zdravstvenih mjera u odnosu na najučestalije utvrđene uzroke pobola i smrti, uz provođenje zdravstvenog prosvjećivanja roditelja i preventivnih i kurativnih mjera zdravstvene zaštite, te s provođenjem ostalih mjera kojima je cilj bio poboljšanje zdravlja i zdravstvene zaštite romske populacije. Vidljiv je napredak kod provođenja zdravstvene edukacije roditelja usmjerene poboljšanju zdravstvenih navika. Iako nije dostupno dovoljno podataka, aktivnosti zavoda za javno zdravstvo, primjerice u Bjelovarsko-bilogorskoj, Međimurskoj i Primorsko-goranskoj županiji ukazuju da procijepljenost djece uz dodatne aktivnosti, doseže razinu procijepljenosti ostale djece.

U području **zapošljavanja** u prosincu 2013. godine zabilježeno je 5.059 nezaposlenih osoba romske nacionalne manjine u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (u daljnjem tekstu: HZZ). S ciljem stvaranja uvjeta za povećanje zapošljivosti Roma, sve osobe romske nacionalne manjine u evidenciji HZZ-a uključivane su u redovite mjere HZZ-a, dok HZZ provodi i niz specifičnih mjera koje su usmjerene posebno na romsku nacionalnu manjinu i proizlaze iz Akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, uključujući aktivnosti grupnog informiranja, individualnog savjetovanja, grupnih savjetovanja za stjecanje vještina traženja posla, pripremne radionice za samozapošljavanje i osposobljavanje, uspostavljanje pozitivne klime kod poslodavaca za zapošljavanje Roma, uz posebne mjere usmjerene na Romkinje i mlade Rome. Također, HZZ provodi i edukacije sa svrhom senzibilizacije savjetnika za zapošljavanje za pitanja zapošljavanja pripadnika romske nacionalne manjine te su u 2013. godini organizirana 2 treninga savjetodavnih vještina.

Ministarstvo poduzetništva i obrta navodi da je u 2013. godini donesen Program poticanja poduzetništva i obrta "Poduzetnički impuls 2013" u kojem se ističe da će se

prilikom ocjenjivanja projektnih ocjenjivanja projektnih prijedloga bit će moguće ostvariti i do 30% dodatnih bodova za posebno poticane skupine poduzetnika u koji su u nepovoljnijem društvenom položaju (kao što su žene poduzetnice, osobe s invaliditetom, pripadnici romske nacionalne zajednice, prijavitelji s potpomognutog područja), čime će se povećati prolaznost projektnih prijedloga od strane prijavitelja iz tih skupina i područja.

I projekti financirani sredstvima EU imaju sve veću ulogu na području zapošljavanja. Tijekom 2013. provedena su tri projekta ukupne ugovorene vrijednosti 379.538,40 EUR. HZZ planira nastaviti uporabu Europskog socijalnog fonda za pristup zapošljavanju osobama u nepovoljnom položaju.

U području **stanovanja** u 2013. godini, posebna pozornost bila je posvećena legalizaciji stambenih objekata zbog zakonskog roka za podnošenje zahtjeva za legalizaciju (30. lipnja 2013. godine). Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja nastavilo je aktivnosti na legalizaciji romskih naselja, u suradnji sa saborskim zastupnikom romske i ostalih 11 nacionalnih manjina, koje su rezultirale djelomičnom legalizacijom u naseljima Đurđevac, Sveti Đurđ, Gornje i Donje Vratno, Karlovac Ludbreški, Ludbreg, Palanjak i Capraške Poljane.

Pojedine jedinice područne (regionalne) i lokalne samouprave također su poduzimale aktivnosti na poboljšanju stambenih uvjeta za romsku nacionalnu manjinu, npr. Varaždinska je županija sufinancirala izgradnju vodovoda u naseljima Gornje i Donje Vratno (dio sredstava osiguralo je Povjerenstvo za praćenje provedbe Nacionalne strategije za Rome); u Općini Darda nastavljene su aktivnosti na izgradnji objekata za socijalno stanovanje; Osječko-baranjska županija u svom izvješću navodi kako 11 od 26 lokacija naseljenih Romima ima izgrađeni javni vodovod, dok je u njih 15 vodovod u izgradnji, a tijekom 2014. godine planirana je izgradnja vodovoda na još 4 lokacije; Općina Petlovac financirala je izgradnju pristupne ceste romskom naselju Torjanci, dok je Grad Koprivnica osigurao pristup vodi u dva romska naselja te pokriva i troškove računa za stanovnike.

Na području rješavanja **statusnih pitanja** Ministarstvo unutarnjih poslova izvještava kako se aktivnosti mobilnih timova i dalje odvijaju na lokalnoj razini te će rezultirati većim osvještavanjem i informiranjem o načinu i mehanizmima za rješavanje statusnih pitanja, a time i poticanjem pripadnika romske nacionalne manjine na pribavljanje potrebne dokumentacije za rješavanje njihova statusa, u suradnji s romskim civilnim društvom. Uočena je potreba da se u pojedinim sredinama pojačaju mobilni timovi (npr. Čakovec) i/ili lokalna Vijeća za prevenciju.

Povjerenstvo za praćenje provedbe Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013 do 2020. godine.

Vlada Republike Hrvatske osnovala je Povjerenstvo za praćenje provedbe Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine u svrhu praćenja provedbe cjelokupnog operativnog dijela Strategije. Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 3. listopada 2013. godine donijela Rješenje o imenovanju predsjednice, zamjenika predsjednice i članova Povjerenstva. Povjerenstvo se sastoji od 16 članova, od kojih je 8 iz reda pripadnika romske nacionalne manjine.

Predsjednik Povjerenstva je jedan od potpredsjednika Vlade RH, zamjenik predsjednika je zastupnik romske nacionalne manjine u Hrvatskom saboru, a članovi Povjerenstva su iz reda predstavnika nadležnih državnih tijela i istog broja predstavnika romske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina sukladno Odluci o

osnivanju Povjerenstva, obavlja stručne i administrativne poslove za Povjerenstvo i Radnu skupinu Povjerenstva. Izmjenom i dopunom Odluke o osnivanju Povjerenstva predsjednica Povjerenstva je ujedno i nacionalna koordinatorica Desetljeća za uključivanje Roma 2005. – 2015.

Povjerenstvo za praćenje provedbe Nacionalnog programa za Rome održalo je jednu sjednicu (četvrta sjednicu 8. ožujka) u 2013. godini, na kojoj je usvojilo prijedlog Izvješća o provođenju Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma za 2011. i 2012. godinu, te prijedlog Akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2015. godine.

Novoosnovano Povjerenstvo za praćenje provedbe Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine održalo je dvije sjednice u 2013. godini. Na istima je usvojilo kriterije za utvrđivanje financijske pomoći za romsku nacionalnu manjinu, za razdoblje od 2013. do 2015. godine, te je donijelo Odluku o raspodjeli financijskih sredstava za romsku nacionalnu manjinu u 2013. godini u ukupnom iznosu od 640.000,00 kuna. Sredstva su dodijeljena u svrhu sufinanciranja: sufinanciranje sanacije starog odlagališta u romskom naselju Orehovica, ispunjavanje preduvjeta za provedbu projekta izgradnje komunalne infrastrukture u romskim naseljima Orehovica i Sitnice, uređenja pristupnog puta u romskom naselju u Kneževim Vinogradima, prijevoza djece romske nacionalne manjine predškolske dobi u Gradu Mursko Središće, te jednokratnih financijskih pomoći romskim obiteljima u svrhu liječenja, pokrivanja troškova deložacije, sanacije štete nastale elementarnom nepogodom (požar, poplava), školarine i stipendije.

Aktivnosti Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina (u daljnjem tekstu: Ured) ima ulogu kontaktne točke za praćenje provedbe strateških mjera od strane nositelja mjera i drugih uključenih aktera i dionika. Također, Ured je i nacionalna kontakt točka za Rome u kontekstu nacionalnih strategija za integraciju Roma na razini Europske unije.

Ured je temeljem javnog poziva za dodjelu financijske potpore za provedbu programa koji doprinose očuvanju tradicijske kulture Roma u 2013. godini, rasporedio financijska sredstva u ukupnom iznosu od 150.000,00 kuna, za 16 programa udruga i kulturno umjetničkih društava romske nacionalne manjine.

U sklopu programa pretprijetupne pomoći Europske unije, Ured je korisnik "Projekta potpore Romima-faza III", financiranog u okviru programa pretprijetupne pomoći Europske unije IPA 2008. Cilj projekta je ojačati i olakšati aktivno i potpuno sudjelovanje romske nacionalne manjine u gospodarskom, obrazovnom, kulturnom i društvenom životu hrvatskog društva, istovremeno vodeći računa o očuvanju njihovog vlastitog identiteta, kulture i tradicije. Svrha projekta je poboljšanje stanja okoliša i općih uvjeta življenja u dva romska naselja u Međimurskoj županiji, Orehovici i Murskom Središću (Sitnice) izgradnjom komunalne infrastrukture (ceste, vodovodna i električna mreža). Ukupna vrijednost projekta iznosi 1.957.233,77 EUR, od 75% ili 1.467.925,33 EUR financira Europska unija, dok sufinanciranje Republike Hrvatske iznosi 489.308,44 EUR (25%). Tijekom 2013. godine izvršena su plaćanja u ukupnom iznosu od 338.139,06 EUR (sufinanciranje EU 253.604,29 EUR, nacionalno sufinanciranje 84.534,77 EUR). Radovi su završili 7. studenog 2012. godine, te je u tijeku otklanjanje nedostataka na izvedenim radovima.

Ured je u izvještajnom razdoblju nastavio aktivnosti na pripremi projekta "Potpora nacionalnim manjinama na lokalnoj razini", u sklopu pretpristupnog programa Europske unije IPA 2012. Projekt sadrži 3 komponente; prva je usmjerena na pružanje tehničke pomoći na području jačanja kapaciteta vijeća nacionalnih manjina za praćenje provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, jačanje njihove savjetodavne uloge kao i veza s lokalnom samoupravom u planiranju politika usmjerenih poboljšanju položaja nacionalnih manjina te uspostavi alata za praćenje politika za uključivanje nacionalnih manjina; druga komponenta odnosi se na ugovor o nabavi robe kojim se planira nabava informatičke opreme za vijeća nacionalnih manjina dok treća komponenta predviđa izradu tehničke dokumentacije za lokacije naseljene Romima kako bi se pomoglo općinama i drugim dionicima izraditi podloge za daljnje samostalno kandidiranje projekata prema fondovima Europske unije, s posebnim naglaskom na lokalne inicijative i prostorno opremanje te ograničene aktivnosti parcelacije i legalizacije romskih naselja. Početak provedbe navedenog projekta očekuje se u 2015. godini.

Republika Hrvatska je sudjelovala i u provedbi aktivnosti u sklopu projekta "Najbolje prakse za integraciju Roma" financiranog iz Višekorisičkog programa IPA 2010, a kojeg je provodio ODIHR. Projekt se provodio u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Kosovu, Makedoniji i Srbiji.

Tijekom projekta su priređene studije o antidiskriminaciji, uključivanju na lokalnoj razini, sufinancirana provedba tri projekta romskih udruga, pružena potpora sudjelovanju romskih predstavnika na sastancima različitih europskih platformi; te pružena dodatna pomoć izradi Akcijskog plana za uključivanje Roma u Međimurskoj županiji.

Jedna od aktivnosti projekta bilo je i zapošljavanje mladih vježbenika u institucijama koje se bave pitanjima Roma u svakoj od država. U Republici Hrvatskoj zaposleno je dvoje mladih Roma (1m, 1ž) na razdoblje od 10 mjeseci, a bili su smješteni u Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Njihov angažman u okviru ovog projekta završio je u listopadu 2013. godine.

Kratki pregled dodatnih aktivnosti ostalih dionika

Nakon ulaska u EU s radom je otpočeo program Podrška za generiranje projekata (eng. Project Generating Facility - PGF), s osnovnim ciljem pružanja svekolike pomoći za učinkovitu uporabu europskih strukturalnih i investicijskih fondova za boljitak Roma u RH, financiran sredstvima fonda "Povećanje iskorištenosti EU fondova za Rome" (eng. Making the Most of EU Funds for Roma) Mreže zaklada Otvoreno društvo. Fond "Povećanje iskorištenosti EU fondova za Rome" pružio je potporu i jačanju kapaciteta Povjerenstva i ULJPPNM-a, kao i programu razvoja zajednice u Međimurskoj i Sisačko-moslavačkoj županiji koji provodi Program Ujedinjeni naroda za razvoj Hrvatska (UNDP Hrvatska).

Fond za obrazovanje Roma (eng. Roma Education Fund) nastavio je pružati potporu predškolskom obrazovanju Roma u Međimurskoj županiji, a Mreža zaklada Otvoreno društvo pomogla je i osnivanju hrvatskog ogranka mreže institucija i pojedinaca uključenih u REYN (Roma Early Years Network) s prvenstvenim ciljem osnaživanja profesionalaca i paraprofesionalaca u obrazovanju koji rade s djecom pripadnicima romske nacionalnosti manjine.

Predsjedanje Republike Hrvatske Desetljećem za uključivanje Roma 2005.-2015.

Republika Hrvatska preuzela je jednogodišnje predsjedanje Desetljećem za uključivanje Roma 2005.-2015. u razdoblju od 1. srpnja 2012. godine do 30. lipnja 2013. godine.

Uzimajući u obzir prijedloge dobivene kroz javne konzultacije s romskom zajednicom, zbivanja na međunarodnoj razini, činjenicu da se Desetljeće za uključivanje Roma 2005.-2015. bliži kraju svog vremenskog okvira, te pristup Republike Hrvatske Europskoj uniji, opći cilj predsjedanja Desetljećem Republike Hrvatske je promocija Desetljeća i njegovo približavanje međunarodnim inicijativama, posebice Okviru Europske unije o nacionalnim strategijama za integraciju Roma do 2020. Svrha određivanja tog cilja za predsjedanje je dvojaka: osigurati uporabu i kontinuitet uspostavljenih praksi koje su doprinijele pozitivnim promjenama u cjelokupnom položaju Roma, te podržati druge međunarodne inicijative bitne za uključivanje Roma kroz iskustvo Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015. U tom smislu hrvatsko predsjedanje Desetljećem predviđa aktivnosti koje će povezati najvažnije aktere u raspravi o postojećim praksama Desetljeća i dostupnim prilikama koje pružaju druge međunarodne inicijative, posebice Okvir EU za nacionalne strategije integracije Roma do 2020. godine, kako bi nastavili i ojačali napore u nizu prioriternih područja kao i aktivnosti koje će dati novi poticaj u pogledu postojećih međunarodnih inicijativa za uključivanje Roma.

Specifični ciljevi prioriternih područja hrvatskog predsjedanja Desetljećem, kroz koje se namjerava postići opći cilj su:

1. Povezivanje Desetljeća za uključivanje Roma i Okvira EU: kako bi se osnažila predanost Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015. prikladnom uporabom Okvira EU za nacionalne strategije integracije Roma do 2020. godine, posebice u pogledu izrade politika, uspostavljanje struktura i mehanizama učinkovite alokacije i uporabe fondova, učinkovitog uključivanja Roma, te praćenja i izvješćivanja o napretku u pogledu integracije Roma;
2. Povezivanje glavnih uspjeha Desetljeća u obrazovanju s obrazovnom politikom EU i položajem romskog jezika: iskoristiti postojeća iskustva najnaprednijeg područja Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015., tj. obrazovanja, kako bi ga se povežalo s obrazovnom politikom EU i ulogom romskog jezika u svrhu proširenja i poboljšanja održivosti obrazovnih aktivnosti za Rome uz očuvanje identiteta;
3. Povezivanje povijesnog iskustva Roma u Europi s promicanjem tolerancije i nediskriminacije Roma, uključujući borbu protiv ksenofobije i rasizma koji su u porastu u Europi, te promicanje pozitivne slike o Romima. Poticanje znanstvenih istraživanja povijesti Roma s posebnim fokusom na stradanja Roma u Drugom svjetskom ratu te javne rasprave o suvremenim oblicima diskriminacije.
4. Mladi Romi u akciji za toleranciju i priznavanje: skrenuti pozornost na probleme mladih Roma unutar postojećih inicijativa, uključujući i Desetljeće za uključivanje Roma 2005.-2015., učeći od inicijativa EU za mlade i uporaba akcije mladih za promicanje snošljivosti i poštivanja Roma te očuvanje i razvoj identiteta Roma, osobito na lokalnoj razini.

Uz raspravu na sastancima Međunarodnog upravnog odbora, ovim ciljevima su bili posvećeni zasebni događaji tijekom predsjedanja Republike Hrvatske. Budući da se hrvatsko predsjedanje odvijalo u važnom trenutku za Desetljeće u pogledu planiranja njegova praćenja i odnosa s drugim međunarodnim inicijativama, tijekom dva redovita sastanka Međunarodnog upravnog odbora Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015, predsjedništvo je iniciralo rasprave o budućnosti Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015., uključujući moguće vremensko produljenje te proširenje u pogledu opsega i područja.

Tijekom 2013. godine održane su sljedeće aktivnosti u sklopu predsjedanja Desetljećem za uključivanje Roma:

- Međunarodna konferencija "Perspektivne financiranja uključivanja Roma iz izvora Europske unije" (28. veljače – 1. ožujka 2013.) koju je organizirao Ured za ljudska prava i

prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, u suradnji s fondom Making the Most of EU Funds for Roma i uz potporu Fonda zaklade Desetljeća (Decade Trust Fund, DTF) i Tajništva Desetljeća. Na konferenciji je sudjelovao velik broj nacionalnih i međunarodnih stručnjaka koji se bave raznim aspektima financiranja uključivanja Roma u okviru europskih i ostalih međunarodnih financijskih instrumenata. Raspravljano je niz važnih tema, uključujući plenarne rasprave o povezivanju izvora Europske unije i Desetljeća, koordinaciji politika i romskog civilnog društva, pregled naučenih lekcija iz financijske perspektive 2007-2013, odnosno predpristupnih programa PHARE i IPA, te mjestu koje teme Roma imaju u financijskoj perspektivi EU za razdoblje 2014-2020. Tematske diskusije uključivale su sektorske rasprave (obrazovanje i zdravstvo, zapošljavanje, stanovanje i integrirane teritorijalne programe) kao i provedbu, regulativu IPA II komponente, institucionalne kapacitete za planiranje programiranja i apsorpciju, te perspektive platforme EU za Rome i proširenja.

- Međunarodna konferencija "Kvalitetno obrazovanje za Rome – Održivost obrazovne politike Desetljeća na europskoj razini (22. i 23. travnja 2013.) koju su zajednički organizirali Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta uz potporu Tajništva Desetljeća. European Training Foundation, UNDP, UNICEF i Roma Education Fund također su bitno pomogli uspjehu ove konferencije. Na konferenciji je sudjelovao velik broj nacionalnih i međunarodnih stručnjaka koji se bave raznim aspektima obrazovanja Roma. Hrvatski ministar znanosti, obrazovanja i sporta, Željko Jovanović, u svom je govoru istaknuo kako je kvalitetno obrazovanje Roma važan preduvjet da se oni ravnopravno uključe u društvo i kreiranje politika, te aktivno sudjeluju u europskom okružju. Poseban panel bio je posvećen romskom jeziku na kojem su prezentacije o dobrim praksama učenja romskog jezika u školama i na fakultetima održali stručnjaci iz država-članica Desetljeća.

- Međunarodna konferencija "Povezivanje povijesnog iskustva Roma u Europi s promocijom ne-diskriminacije Roma (23. i 24. svibnja 2013.) koju je organizirala ne-vladina udruga Romsko nacionalno vijeće, uz potporu Fonda zaklade Desetljeća (DTF) i Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, te Tajništva Desetljeća. Konferencija je bila fokusirana na stradanja Roma tijekom Drugog svjetskog rata, a istaknuti stručnjaci održali su prezentacije o Holokaustu Roma, kulturi sjećanja, obrazovnim materijalima o stradanjima Roma tijekom Drugog svjetskog rata. Posebna sesija bila je posvećena ne-diskriminaciji Roma. U toj sesiji održane su prezentacije o zakonodavstvu i instrumentima EU za sprječavanje diskriminacije Roma, te primjeri antidiskriminacije u praksi. Drugog dana konferencije sudionici su posjetili spomen područje Jasenovac i romsko memorijalno groblje "Uštica", gdje su usvojeni zaključci i preporuke konferencije u obliku Jasenovačke deklaracije, potpisane od strane sudionika konferencije.

- Međunarodna konferencija "Aktivizam i participacija mladih Roma" (18. lipnja 2013.) koju su suorganizirali Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske i Inicijative mladih Roma Mreže zaklada Otvoreno društvo, uz potporu Fonda zaklade Desetljeća i Tajništva Desetljeća. Organizaciju konferencije pomogli su i Vijeće Europe, romske mreže mladih Ternyp i Ferype, te Forum nacionalnih mreža mladih. Na konferenciji su sudjelovali predstavnici mladih Roma i nacionalnih savjeta mladih iz svih država članica Desetljeća, kao i mlade Romkinje i Romi angažirani u sklopu regionalnog IPA 2010 projekta "Best Practices of Roma Integration" koji provodi ODIHR/OSCE. Glavni cilj konferencije bio je pružiti prostor za analizu položaja mladih Roma unutar Desetljeća za uključivanje Roma, Okvira EU za nacionalne strategije integracije Roma do 2020. godine i ostalih međunarodnih inicijativa uključujući i nacionalne savjete mladih kao i raspraviti strategije za aktivnu participaciju mladih Roma. Diskusije su osobito bile usmjerene na uključivanje tema vezanih za mlade u romske politike, kao i teme vezane za uključivanje

potreba mladih Roma u opće politike za mlade. Konferencija je rezultirala skupom preporuka zemljama članicama Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015. koje su predstavnici mladih prezentirali na 24. sastanku Međunarodnog upravnog odbora Desetljeća u posebnoj sesiji.

- Na 24. sastanku Međunarodnog upravnog odbora, održanom 19. i 20. lipnja 2013. godine, posebno mjesto zauzimala je rasprava o budućnosti Desetljeća u kojoj su sudjelovali visoki dužnosnici država-članica, predstavnici Vijeća Europe, Svjetske banke, Europske komisije, romskog civilnog društva te g. George Soros, osnivač Mreže zaklada Otvoreno društvo. Jedna od glavnih inicijativa proizašlih iz 23. sastanka Međunarodnog upravnog odbora (rujan 2012.) bilo je osnivanje Radne skupine za razmatranje budućnosti Desetljeća nakon 2015. godine. Republika Hrvatska predložila je inicijativu o uspostavi Radne skupine koja bi razmatrala opcije budućnosti Desetljeća nakon isteka mandata inicijative. Ostale države-članice podržale su osnivanje Radne skupine. Radnu skupinu činili su predstavnici vlada država-članica Desetljeća, partnerskih institucija Desetljeća te civilnog društva, dok je Republika Hrvatska vodila Radnu skupinu u svojstvu države-predsjedateljice. Članovi radne skupine održali su tijekom 2012. i 2013. godine niz konzultativnih sastanaka u državama-članicama Desetljeća, u svakoj od zemalja s predstavnicima vlada, s predstavnicima romskog civilnog društva, a održani su i zasebni sastanci romskog civilnog društva, konzultacije s Europskom komisijom te s ostalim međunarodnim partnerskim organizacijama Desetljeća. Konzultativni proces rezultirao je izradom *options papera* Radne skupine o budućnosti Desetljeća koji je predstavljen drugog dana sastanka.

- Također, 18. lipnja 2013. godine, održano je nekoliko bitnih aktivnosti obilježavajući završetak hrvatskog predsjedanja: sastanak predsjednika Republike Hrvatske, g. Ive Josipovića i g. Georgea Sorosa, te je navečer održano i svečano otvorenje *Chachipe Map* izložbe u Nacionalnoj sveučilišnoj knjižnici, također pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske i g. Georgea Sorosa, a u organizaciji Mreža zaklada Otvoreno društvo.

- Mreža zaklada Otvoreno društvo popratila je hrvatsko predsjedanje brojnim aktivnostima vezanim uz Rome, osobito mlade te je 18. lipnja 2013. krenuo i Put jednakosti u organizaciji Hrvatskog debatnog društva, koji je počeo u Zagrebu, a završio u Motovunu, gdje je na filmskom festivalu održana i posebna programska linija filmova s romskom tematikom.

- Tijekom predsjedanja Republike Hrvatske razgovaralo se s nizom zemalja o mogućem interesu za pristupanje Desetljeću. Predsjedništvo Republike Hrvatske i Tajništvo Desetljeća poduzeli su niz konzultacija sa zainteresiranim zemljama. Kraljevina Norveška pristupila je Desetljeću u statusu države-promatrača na 24. sastanku Međunarodnog upravnog odbora. Predsjedništvo Republike Hrvatske uputilo je poziv za pristupanje Desetljeću u svojstvu zemlje promatrača i Kraljevini Švedskoj.

Analitičko praćenje i prevencija događaja i pojava s elementima nasilja u vezi s romskom zajednicom

Ministarstvo unutarnjih poslova kontinuirano prati događaje i pojave s elementima nasilja u vezi romske zajednice u Republici Hrvatskoj te poduzima odgovarajuće aktivnosti u cilju sprječavanja nasilničkog ponašanja prema Romima, nasilja unutar romskih zajednica te suzbijanja diskriminacije Roma.

Tijekom 2013. godine nisu zabilježena sustavna nacionalno i raso motivirana nasilja nad Romima, nego se uglavnom radilo o verbalnom nasilničkom ponašanju mladih osoba, često pod utjecajem alkohola. Također, zapažena su nasilnička ponašanja i među samim Romima. Romi i drugi građani se putem sredstava javnog priopćavanja i na druge načine

potiču na prijavljivanje nacionalnog, rasnog i drugih oblika nasilja protiv njih, a svi se poznati slučajevi svakog nasilja evidentiraju i analitički prate.

Također policija sukladno sigurnosnoj prosudbi i saznanjima u suradnji sa nadležnim institucijama (državnim odvjetništvima, sudovima i inspekcijskim službama) intenzivno i dosljedno planira i poduzima policijske mjere i radnje te odgovarajuće aktivnosti u svrhu efikasnog procesuiranja, kao i praćenja tijeka postupka do konačnog sankcioniranja počinitelja svih protupravnih kažnjivih radnji.

Policijski službenici u ophodnji u lokalnim sredinama i u suradnji sa romskom zajednicom provode proaktivne i preventivne mjere suzbijanja svakog nasilja.

Policija provodi i ostale brojne aktivnosti, kao što su neposredni kontakti s građanima te postupanje po prigovorima i pritužbama, kontakti i predavanja u školama, kontakti s predstavnicima medija, savjetovanja o prevenciji i samozaštitnom ponašanju, edukacija djece i mladeži, komunalne akcije, sudjelovanje u radu na razini jedinica lokalne samouprave itd. Također, što je osobito bitno, zajedno s Romima radi se i na otkrivanju počinitelja kaznenih djela i prekršaja iz redova romske populacije.

Vezano uz počinjenja kaznenih djela i prekršaja na štetu Roma, unutar romskih zajednica te od strane Roma prema osobama drugih nacionalnosti, tijekom 2013. godine evidentirano je:

Kaznenih djela: 84 kaznenih djela od strane 63 počinitelja drugih nacionalnosti na štetu ukupno 105 osoba romske nacionalnosti; 136 kaznenih djela unutar romskih zajednica (Romi nad Romima), pri čemu je 168 počinitelja romske nacionalnosti kaznena djela počinio nad 190 Roma kao oštećenika te 1.006 kaznenih djela od strane ukupno 1.643 počinitelja romske nacionalnosti na štetu 713 osoba drugih nacionalnosti te na štetu 248 pravnih osoba.

Za usporedbu, tijekom 2012. godine evidentirano je 66 kaznenih djela na štetu Roma od strane osoba druge nacionalnosti, 135 kaznenih djela počinjenih unutar romske zajednice te 978 kaznenih djela počinjena od osoba romske nacionalnosti prema drugim osobama ili općedruštvenim vrijednostima.

Prekršaja: 57 prekršaja od strane 60 počinitelja drugih nacionalnosti na štetu ukupno 75 osoba romske nacionalnosti; 326 prekršaja unutar romskih zajednica (Romi nad Romima), pri čemu je 509 počinitelja romske nacionalnosti prekršaje počinilo nad 451 Romom kao oštećenikom te 1.068 prekršaja od strane ukupno 1.234 počinitelja romske nacionalnosti na štetu 328 osoba drugih nacionalnosti.

Također za usporedbu, tijekom 2012. godine evidentiran je 92 prekršaj na štetu Roma od strane osoba druge nacionalnosti, 406 prekršaja počinjenih unutar romske zajednice te 1.354 prekršaja počinjenih od osoba romske nacionalnosti prema drugim osobama ili općedruštvenim vrijednostima.

Od ostalih aktivnosti Ministarstva unutarnjih poslova u ovom području ističe se aktivno sudjelovanje Ministarstva u izradi Akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma od 2013. do 2020. za razdoblje 2013.- 2015. godine. Akcijskim planom utvrđena je mogućnost proširenja mobilnih timova koji bi se kao multidisciplinarna tijela, nastavili baviti rješavanjem statusnih pitanja Roma na terenu, jer su se pokazali djelotvornim

instrumentom, te aktivno sudjeluju u podizanju svijesti romske populacije o njihovim pravima i obvezama u području rješavanja statusa.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o strancima ("Narodne novine", broj: 74/13) koji je stupio na snagu 27.06.2013. godine, proširene su kategorije stranaca koje mogu regulirati stalni boravak, tako da su obuhvaćeni i stranci koji su rođeni i od rođenja žive na području Republike Hrvatske, ali zbog opravdanih razloga na koje nisu mogli utjecati, nisu imali reguliran boravak (članak 94. stavak 4.) Navedena kategorija stranaca može regulirati stalni boravak bez prethodno odobrenog privremenog boravka u trajanju od 5 godina. Na ovaj način stvorene su zakonske pretpostavke za rješavanje pod povoljnijim uvjetima statusa one kategorije romske populacije za koju je dokazana čvrsta poveznica s Republikom Hrvatskom, što je jedan od ciljeva utvrđenih Akcijskim planom za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma od 2013. do 2020.

Predstavnik Ministarstva unutarnjih poslova 2013. godine, aktivno je sudjelovao na regionalnoj Konferenciji u Podgorici, posvećenoj dosadašnjem napretku i izazovima u oblasti registracije u matične knjige i pribavljanja dokumentacije u Jugoistočnoj Europi, nakon usvajanja Zagrebačke deklaracije 2011. godine. Na Konferenciji je zaključeno da su izazovi koji proizlaze iz postupaka pribavljanja osobnih isprava i prijava rođenja, niz godina pitanje koje utječe na populaciju Roma u jugoistočnoj Europi, uz konstataciju da je problem postao izraženiji raspadom bivše SFRJ. Stoga je istaknuta uloga bilateralne suradnje između zemalja i primjeri najbolje prakse u cilju integracije Roma.

Ocjena stanja i preporuke

Detaljna analiza uspješnosti provedbe Akcijskog plana za provedbu NSUR-a za razdoblje 2013.-2015. bit će dostupna nakon usvajanja izvješća o provedbi Akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma za 2013. godine. S obzirom na trenutno dostupne podatke i izvješća relevantnih tijela državne uprave i ostalih institucija, kao i izvješća jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave vidljivi su daljnji naponi koji se poduzimaju s ciljem uključivanja romske nacionalne manjine u sve sfere hrvatskog društva. Posebnu pozornost potrebno je posvetiti daljnjem jačanju tih aktivnosti na područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini, uključivanju pripadnika romske nacionalne manjine u planiranje i provedbu aktivnosti s ciljem ostvarivanja pune participacije u provedbi politika koje su usmjerene na poboljšanje njihovog položaja te bolju pripremu aktivnosti koje će se financirati sredstvima fondova Europske unije za razdoblje od 2014. do 2020. godine, s posebnim osvrtom na integrirani pristup. Nadalje, jedan od glavnih izazova za naredno razdoblje je i uspostava sveobuhvatnog i robustnog sustava praćenja i evaluacije provedbe politika usmjerenih na poboljšanje položaja romske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj i usklađivanje sa standardima Europske unije.

Ministarstvo unutarnjih poslova na temelju svih relevantnih pokazatelja zaključuje da je stanje sigurnosti romske nacionalne manjine stabilno. Kaznena i prekršajna problematika vezana uz romsku populaciju ne ukazuje na njihovu iznadprosječnu zastupljenost kao objekata napada.

**XIV. ZAŠTITA OD SVAKE DJELATNOSTI KOJA UGROŽAVA OSTVARIVANJE
PRAVA I SLOBODA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA -
RAZVIJANJE TOLERANCIJE PREMA RAZLIČITOSTI I SUZBIJANJE
DISKRIMINACIJE**

Prema podacima iz Izvješća pučke pravobraniteljice za 2013. godinu, tijekom 2013. godine počela se koristiti nova baza podataka o pritužbama zbog diskriminacije, odnosno drugačija metodologija praćenja i način bilježenja podataka.

Broj pritužbi iz 2013. godine po osnovama diskriminacije:

OSNOVA DISKRIMINACIJE	BROJ PRITUŽBI	POSTOTAK
Nacionalno podrijetlo, rasa, etnička pripadnost ili boja kože	56	22.58
Dob	16	6.45
Zdravstveno stanje	14	5.65
Spol	11	4.44
Obrazovanje	8	3.23
Članstvo u sindikatu	7	2.82
Invaliditet	7	2.82
Političko ili drugo uvjerenje	6	2.42
Vjera	5	2.02
Imovno stanje	4	1.61
Spolna orijentacija	4	1.61
Društveni položaj	3	1.21
Bračni ili obiteljski status	1	0.4
Višestruka diskriminacija	60	24.19
Druga osnova	18	7.26
Nema osnove	27	10.89
Ukupno	248	100

Tijekom 2013. godine otvoreno je 248 novih predmeta koji se odnose na diskriminaciju, od čega se njih 57, odnosno 22,98 %, odnosi na diskriminaciju temeljem rasne i etničke pripadnosti, boje kože i nacionalnog podrijetla, što predstavlja najzastupljeniju osnovu u pritužbama za diskriminaciju. Broj pritužbi po navedenoj osnovi gotovo je jednak kao i u prethodnom razdoblju kada je bilo podneseno ukupno 60 takvih pritužbi. Međutim, potrebno je naglasiti kako Zakon o suzbijanju diskriminacije kao zabranjene osnove diskriminacije odvojeno navodi nacionalno i socijalno podrijetlo s jedne strane te rasu, etničku pripadnost i boju kože s druge strane, ali se zbog preklapanja pojmova nacionalno podrijetlo i etnička pripadnost, pritužbe temeljem ovih osnova, kao i do sada u izvješćima o pojavama diskriminacije, iskazuju zbirno. Od 248 predmeta otvorenih 2013. godine, dovršeno

je postupanje u njih 145. Osim toga, tijekom 2013. godine dovršen je rad na 44 predmeta iz ranijih godina.

Po prvi puta se u izvješću pučke pravobraniteljice u posebnom poglavlju obrađuju prava nacionalnih manjina kao dio kompleksa ljudskih prava, dok se u poglavlju o etničkoj diskriminaciji izvješćuje o situacijama kada se pripadnike nacionalnih manjina stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na druge osobe.

Diskriminacija i zločin iz mržnje

Ministarstvo pravosuđa, sukladno obvezama preuzetim iz Protokola za postupanje u slučaju zločina iz mržnje, popunjava Obrazac za statističko praćenje kaznenih djela vezano uz zločine iz mržnje kao i jedinstveni Obrazac za statističko praćenje prekršajnih djela posebno označenih uz motiv mržnje.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2013., zaprimljeno je ukupno 17 predmeta vezanih za kazneno djelo zločina iz mržnje sukladno čl. 89. toč. 36. Kaznenog zakona, što je više nego prošle godine kada ih je zaprimljeno 6. Od tog broja, 6 predmeta se odnosi na kazneno djelo zločina iz mržnje zbog etničke pripadnosti, što je znatno više nego prošle godine kada je zaprimljen 1 takav predmet, a 7 predmeta se odnosi na kazneno djelo zločina iz mržnje zbog nacionalnog podrijetla, što je također znatno više nego prošle godine kada je bio zaprimljen 1 takav predmet.

Ukupno je riješeno 14 predmeta (doneseno je 8,5 osuđujućih presuda i 5,5 oslobađajućih presuda) što je manje nego u 2012. kada ih je riješeno 19 (doneseno je 15 osuđujućih presuda i 4 predmeta su riješena na drugi način). U 2013. godini, 3 osuđujuće presude se odnose na kazneno djelo zločina iz mržnje zbog etničke pripadnosti, što je više nego u 2012. kada je bila 1 takva presude, a 2 osuđujuće presude se odnose na kazneno djelo zločina iz mržnje zbog nacionalnog podrijetla što je manje nego u 2012. kada su bile 3 takve presude. Na kraju izvještajnog razdoblja ostalo je neriješeno ukupno 11 predmeta, što je više nego u 2012. kada ih je ostalo ukupno 8.

U odnosu na prekršajna djela posebno označena uz motiv mržnje, u 2013. godini je bilo ukupno 23 takvih djela, što je manje nego u 2012. kada ih je bilo 37. Jedan optužni prijedlog je odbačen, što je više nego u 2012., kada nije bilo odbačaja optužnih prijedloga. Donesena je 1 odbijajuća ili oslobađajuća presuda, što je znatno manje nego u 2012. kada ih je doneseno 13, te je doneseno 9 pravomoćnih presuda što je manje nego u 2012. kada ih je doneseno 12.

U odnosu na kaznena djela vezana za povredu Zakona o suzbijanju diskriminacije, u 2013. godini ukupno je zaprimljeno 5 novih predmeta, što je jednako kao i u 2012. Od toga, 1 predmet se odnosi na diskriminaciju na temelju etničke pripadnosti, što je jednako kao i u 2012., a niti jedan na diskriminaciju na temelju nacionalnog podrijetla, što je manje nego u 2012. kada ih je bilo 3.

Za ukupno 1 predmet donesena je pravomoćna presuda, što je manje nego u 2012. kada ih je doneseno ukupno 4. Donesena presuda se ne odnosi niti na diskriminaciju na temelju etničke pripadnosti niti na diskriminaciju na temelju nacionalnog podrijetla. Na kraju 2013. ostalo je neriješeno ukupno 16 predmeta, što je više nego u 2012., kada ih je ostalo neriješeno 12.

U odnosu na građanske predmete vezana za povredu Zakona o suzbijanju diskriminacije, u 2013. godini zaprimljeno je ukupno 52 predmeta, što je manje nego u 2012. kada ih je zaprimljeno 64. Od zaprimljenih predmeta, niti jedan predmet se ne odnosi na diskriminaciju na temelju etničke pripadnosti što je jednako kao i u 2012, a 6 predmeta se odnose na diskriminaciju na temelju nacionalnog podrijetla, što je gotovo jednako kao i u 2012. kada ih je bilo 7. Za ukupno 29 predmeta donesene su pravomoćne presude, što je više nego u 2012. kada ih je ukupno riješeno 16. Od toga, niti jedan predmet se ne odnosi na diskriminaciju na temelju etničkog podrijetla, što je jednako kao i u 2012., a 5 pravomoćno riješenih predmeta se odnose na diskriminaciju na temelju nacionalnog podrijetla, na način da je u 3 predmeta odbijen tužbeni zahtjev, a 2 predmeta su riješena na drugi način. To je neznatno više nego u 2012. kada su pravomoćno riješena ukupno 4 predmeta koja se odnose na diskriminaciju na temelju nacionalnog podrijetla, na način da su u 2 predmeta odbijeni tužbeni zahtjevi, a 2 predmeta su riješena na drugi način. Na kraju izvještajnog razdoblja ostalo je neriješeno ukupno 123 predmeta, što je više nego u 2012. kada ih je ostalo neriješeno 100.

U prekršajnim predmetima vezanim za povredu Zakona o suzbijanju diskriminacije, u 2013. godini ukupno je zaprimljeno 56 predmeta, što je manje nego u 2012. kada ih je zaprimljeno ukupno 63. Od toga, 5 predmeta se odnose na diskriminaciju na temelju etničke pripadnosti što je jednako kao i u 2012. Zaprimljeno je 15 predmeta koji se odnosi na diskriminacije na temelju nacionalnog podrijetla, što je malo više nego u 2012. kada ih je zaprimljeno 13.

U 2013. godini doneseno je ukupno 55 pravomoćnih presuda, što je više nego u 2012. kada ih je doneseno ukupno 37. Od toga, doneseno je 3 presude zbog diskriminacije na temelju etničke pripadnosti (2 osuđujuće presude i 1 oslobađajuća), što je malo manje nego u 2012. kada je doneseno ukupno 5 takvih presuda (3 osuđujuće, 1 oslobađajuća i presuda je riješena na drugi način). Doneseno je 13 presuda zbog diskriminacije na temelju nacionalnog podrijetla (12 osuđujućih i 1 oslobađajuća), što je više nego u 2012. kada ih je doneseno 10 (9 osuđujućih i 1 predmet je riješen na drugi način). Na kraju izvještajnog razdoblja, ostalo je neriješeno ukupno 59 predmeta, što je gotovo jednako kao i u 2012. kada je ostalo neriješeno ukupno 58 predmeta.

Za vođenje navedenih podataka financijska sredstva su osigurana u proračunu Ministarstva u okviru redovitog rada te posebna sredstva nisu bila potrebna.

Prema evidencijama **Ministarstva unutarnjih poslova** tijekom 2013. g. zabilježeno je ukupno 35 kaznenih djela s obilježjima zločina iz mržnje, što predstavlja povećanje od 29,1% u odnosu na 2012. godinu kada je zabilježeno 27 takvih kaznenih djela. Za napomenuti je da je od navedenih 35 kaznenih djela uspješno riješeno 31 kazneno djelo, odnosno 88,6%.

Tijekom 2013. godine, kao i do sada, na Policijskoj akademiji provedena je edukacija policijskih službenika za postupanje po zločinima iz mržnje: na Tečaju granične policije educirano je 262 policijska službenika, na Tečaju prometne policije educiran je 91 policijski službenik, na Tečaju za kontakt policiju educirano je 26 policijskih službenika, a na Specijalističkom tečaju za maloljetničku delinkvenciju na štetu obitelji i mladeži educirana su 33 policijska službenika. Mjera se provodi kontinuirano, a sredstva su osigurana iz državnog proračuna. 29. studenog 2013. godine, dr. Phyllis Gerstenfeld, profesorica na Katedri kaznenog prava na Državnom Sveučilištu Kalifornije Stanislaus, održala je predavanje na temu zločina iz mržnje (na engleskom jeziku) za studente stručnog i specijalističkog studija

kriminalistike i zainteresirane policijske službenike. Tijekom 2013. godine izvršena je i edukacija 99 policijskih službenika Policijske uprave zagrebačke na temu zločina iz mržnje.

Aktivnosti Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina u području suzbijanja diskriminacije

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske je u suradnji s Uredom pučke pravobraniteljice od studenog 2011. godine provodio projekt pod nazivom "Uspostava cjelovitog sustava za zaštitu od diskriminacije" u sklopu programa IPA 2009, ukupne vrijednosti 800.000,00 eura.

Cilj projekta sastojao se u uspostavi učinkovitog i cjelovitog sustava zaštite od diskriminacije kroz unaprjeđenje koordinacije i povezanosti svih relevantnih dionika, informiranje o dostupnosti zaštite od diskriminacije i uspostavu učinkovitog načina bilježenja i praćenja pojava diskriminacije. Projekt se sastojao od tri komponente: Twinning ugovora, Ugovora o uslugama te Ugovora o nabavi robe.

Twinning projekt, u vrijednosti od 690.000,00 eura, provodio se u partnerstvu s Ludwig Boltzmann institutom za ljudska prava iz Austrije. Projektne aktivnosti bile su usmjerene na izobrazbu ključnih dionika u području suzbijanja diskriminacije o zakonodavnom okviru, izradu baze podataka diskriminacijskih predmeta za Ured pučke pravobraniteljice, zatim tzv. Equality Data Base odnosno baze podataka o jednakosti za potrebe Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te, naposljetku, tiskanje promotivnih materijala sa svrhom informiranja građana/ki i stručne javnosti o postojanju središnjeg tijela za suzbijanje diskriminacije (Ureda pučke pravobraniteljice). Također, organizirana su 4 okrugla stola u Splitu, Rijeci, Osijeku i Puli.

U okviru projekta tijekom 2013. godine održano je nekoliko edukacija za ciljane skupine. Dana 09. svibnja 2013. održana je u Puli radionica za članove i članice Koordinacija za ravnopravnost spolova, Koordinacija za ljudska prava i Vijeća nacionalnih manjina. Predstavnica Ureda izložila je prezentaciju na temu "Uspostava institucionalnog i zakonodavnog okvira za zaštitu od diskriminacije i uloga glavnih dionika u sustavu".

Nadalje, radionica za suce održana je u Osijeku u prostorijama Pravosudne akademije pri Županijskom sudu u Osijeku dana 5. lipnja 2013. Na radionici su ciljanoj skupini predstavljeni ključni koncepti iz direktiva EU o suzbijanju diskriminacije, Predmeti Europskog suda iz područja diskriminacije, te je bio simuliran sudski postupak.

Na završnom događaju projekta održanom u prostorijama Hrvatskog sabora 10. lipnja 2013. obilježen je kraj provedbe projekta te su predstavljene dvije najznačajnije publikacije nastale u sklopu ovog projekta – Smjernice za prepoznavanje slučajeva diskriminacije, koji je u suradnji s partnerima u projektu izradio Ured pukog pravobranitelja te Priručnik za prikupljanje podataka o jednakosti, koji je izrađen u pogledu prikupljanja takvih podataka u Equality Data Base koju vodi Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH.

U travnju 2013. godine donesen je novi Nacionalni program za razdoblje od 2013. do 2016. godine. Nacionalni program polazi od pozitivnih primjera proisteklih iz prethodnog programa, ali i uočenih nedostataka i poteškoća pri provedbi pojedinih mjera.

Također, slijedom izvješća domaćih i inozemnih promatrača o stanju ljudskih prava identificirani su izazovi na području Republike Hrvatske, posebno u pogledu procesa reforme pravosudnog sustava, procesuiranja ratnih zločina, reforme sustava zaštite ljudskih prava, položaja posebno ranjivih skupina (žena, djece i osoba s invaliditetom), zaštite prava pripadnika nacionalnih manjina i izbjeglica, sudskih postupaka vezanih uz diskriminaciju i zločin iz mržnje, besplatne pravne pomoći, suradnje s organizacijama civilnoga društva, integracije azilanata u društvo, zaštite prava ilegalnih maloljetnih migranata te socijalnog uključivanja ranjivih skupina. U Nacionalnom programu, između ostalih prioriteta područja, utvrđeno je i područje koje se bavi problematikom suzbijanja rasne i druge diskriminacije te pravima nacionalnih manjina.

Nadalje, u svrhu proaktivnog djelovanja na internetu i u zajednici te prateći preporuke i smjernice Vijeća Europe, Ministarstvo socijalne politike i mladih pokrenulo je nacionalnu kampanju "NE govoru mržnje na internetu". Kampanja na nacionalnoj razini trajat će od rujna 2013. do prosinca 2014. godine, sukladno akcijskom planu aktivnosti. Opći cilj kampanje je informirati i senzibilizirati javnost, posebno djecu i mlade, o poštivanju ljudskih prava kao i o negativnim utjecajima govora mržnje. Kampanjom će se ukazivati na negativne posljedice govora mržnje na internetu te posljedice diskriminatornog i neprihvatljivog izražavanja, koje može poticati na diskriminaciju te voditi širenju stereotipa i predrasuda u javnosti. Aktivnostima Kampanje također će se poticati na poštivanje ljudskih prava i uvažavanje različitosti kojima je osnova nacionalno podrijetlo, rasna i etnička pripadnost, boja kože, ekonomski status/imovinsko stanje, spol, rodni identitet, spolna orijentacija i drugo.

Ured je tijekom 2013. godine provodio projekt 'Potpora borbi protiv zločina iz mržnje' uz financijsku potporu British Councila. Projekt je usmjeren na izobrazbu djelatnika i djelatnica svih ključnih institucija u suzbijanju zločina iz mržnje, prvenstveno policijskih službenika, državnih odvjetnika, sudaca, predstavnika organizacija civilnoga društva. U okviru projekta održan je 28. lipnja 2013. godine na Filozofskom fakultetu u Rijeci okrugli stol pod nazivom "Suzbijanje i prevencija zločina iz mržnje u Republici Hrvatskoj".

U organizaciji Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, također je u Zagrebu, u prostorijama Tribina grada Zagreba 08. srpnja 2013. godine, u okviru projekta "Podrška borbi protiv zločina iz mržnje" održan okrugli stol pod nazivom "Prevencija i suzbijanje govora mržnje na sportskim natjecanjima", kojom prilikom je predstavljen Protokol o postupanju u slučajevima zločina iz mržnje i na kojoj su nadležna tijela iznijela svoje aktivnosti u prevenciji i suzbijanju zločina iz mržnje.

Financijska potpora projektima organizacija civilnoga društva

U 2013. godini Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina proveo je Natječaj za financijsku potporu projektima organizacija civilnoga društva u Republici Hrvatskoj iz područja zaštite, poštivanja i promicanje ljudskih prava. Natječajem je obuhvaćeno sedam prioriteta za financiranje, od čega se jedan prioritet odnosio na osvješćivanja žena – pripadnica nacionalnih manjina o ljudskim pravima.

U okviru navedenog prioriteta financirana su 3 projekta u ukupnom iznosu od 100.000,00 kuna, i to sljedećih udruga: Zajedničko vijeće općina – Vukovar, Vukovar - Liderice u zajednici – 40.000,00 kuna; Centar za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć – Vukovar - Osvješćivanje žena pripadnica nacionalnih manjina Vukovarsko-srijemske

županije o ljudskim pravima – 30.000,00 kuna i udruga žena Romkinja "Romsko srce" Jagodnjak – 30.000,00 kuna.

Ocjena stanja i preporuke

U području razvijanja tolerancije prema različitosti i suzbijanju diskriminacije značajnim se ocjenjuje donošenje Nacionalnog programa zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje od 2013. do 2016. godine, kao strateškog dokumenta Vlade Republike Hrvatske u kojem su utvrđene mjere za poboljšanje zaštite i promicanje ljudskih prava u Republici Hrvatskoj. Jedno od prioriternih područja Nacionalnog programa je područje prava nacionalnih manjina.

Brojni seminari, okrugli stolovi i savjetovanja koji su održani u 2013. godini doprinijeli su daljnjoj borbi protiv predrasuda i stereotipa, te diskriminacije i segregacije nacionalnih manjina.

Kampanja "NE govoru mržnje na internetu" koja je započela u rujnu 2013. doprinijet će informiranju i senzibiliziranju javnosti, posebno djece i mladih, o poštivanju ljudskih prava kao i o negativnim utjecajima govora mržnje na internetu te posljedicama diskriminatornog i neprihvatljivog izražavanja, te će potaknuti uvažavanje različitosti kojima je osnova nacionalno podrijetlo, rasna i etnička pripadnost, boja kože, ekonomski status/imovinsko stanje, spol, rodni identitet, spolna orijentacija i drugo.

Ministarstvo unutarnjih poslova ocjenjuje da na području Republike Hrvatske ne postoji sustavno i organizirano nasilje usmjereno na pripadnike nacionalnih manjina, ali unatoč navedenoj ocjeni Ministarstvo je tijekom prethodnog razdoblja posebno ustrajalo na sprječavanju i otkrivanju međuetničkih incidenata na I. i II. skupinama područja posebne državne skrbi. Putem policijskih uprava koje obuhvaćaju ta područja mjesečno su se pratile pojave svih kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti te prekršaja, a osobito događaja s obilježjima međuetničke netrpeljivosti, odnosno događaja koja su s tim u vezi izazvala pojačanu pozornost javnosti. Analizom podataka može se konstatirati da se kaznena i prekršajna problematika na PPDS-u u smislu smjera kretanja podataka u odnosu na 2012. godinu bitno ne razlikuje od cjelokupnih područja PU na kojima su zakonom utvrđena PPDS te je primijećen trend povećanja događaja koji su imali obilježja međuetničke netrpeljivosti ili su s tim u vezi izazvali pozornost javnosti (51 događaj u 2013. godini, dok je u 2012. godini zabilježeno 28 događaja).

Tijekom 2013. godine Ministarstvo unutarnjih poslova izvršilo je sve planirane edukacije policijskih službenika vezano za zločine iz mržnje, te se preporučuje i u narednom razdoblju nastaviti s edukacijama.

Ostale aktivnosti za potporu provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina

U organizaciji Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Savjeta za nacionalne manjine u Zagrebu, u maloj vijećnici Hrvatskog sabora, 18. prosinca 2013. godine, održan je jednodnevni seminar o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina. Seminar je organiziran kako bi se potaknula javna rasprava o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, kao značajnog međunarodnog dokumenta kojim se sveobuhvatno štite prava nacionalnih manjina. S obzirom na aktualni trenutak, poseban naglasak u izlaganjima stavljen je na pravo nacionalnih manjina na ravnopravnu

službenu uporabu svog jezika i pisma, zajamčeno Okvirnom konvencijom, ali i Europskom poveljom o regionalnim i manjinskim jezicima, koja je također za Republiku Hrvatsku, kao stranku Povelje, obvezujući međunarodni dokument.

Ured je također od 19. do 21. prosinca 2013. godine u Mariji Bistrici organizirao trinaesti po redu seminar za mlade na temu "Osposobljavanje i educiranje mladih pripadnika nacionalnih manjina". Na seminaru su sudjelovali mladi pripadnici albanske, češke, mađarske, makedonske, slovačke, srpske, romske, talijanske te ukrajinske nacionalne manjine. Sudionici seminara su se educirali o: sustav zaštite prava nacionalnih manjina; odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina; Zakonu o suzbijanju diskriminacije - nacionalne manjine i mladi; aktivizmu mladih na lokalnoj razini; dokumentima Vijeća Europe za mlade i Akcijskom planu za mlade Rome te socijalnom radu u zajednici i ruralnom razvoju. U suradnji s Forumom za slobodu odgoja održana je i radionica na temu "Projektno upravljanje: nulta lekcija"

Povodom Međunarodnog dana ljudskih prava Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina 10. prosinca 2013. godine, organizirao je panel "Razgovaramo o našim iskustvima o ostvarivanju temeljnih prava" i projekciju filma "Epizoda u životu berača željeza" oskarovca Danisa Tanovića. Panel "Razgovaramo o našim iskustvima o ostvarivanju temeljnih prava" je održan u Kući ljudskih prava, Zagreb. Svoja iskustva o ostvarivanju temeljnih prava s publikom su podijelili gđa Jadranka Luketa, osoba s invaliditetom, g. Marko Jurčić, LGBT osoba, g. Siniša Senad Musić, predstavnik romske nacionalne manjine i g. Princ Wale Soniyiki, azilant. Panel je kroz razgovor s predstavnicima različitih ranjivih skupina ukazao na potrebu kako je, i danas, 65 godina nakon usvajanja Opće deklaracije o ljudskim pravima, potrebno i dalje sustavno ulagati napore kako bi načela Opće deklaracije zaživjela u svakodnevnom životu.

U okviru javne kampanje u cilju promocije upravljanja raznolikošću na hrvatskom tržištu rada, u travnju 2013. Ured je sudjelovao u dodjeli nagrade "Ključna razlika". Nagrada je proizašla iz projekta "Poticanje raznolikosti na hrvatskom tržištu rada", čiji je nositelj bio Ured dok su partneri u provedbi bili Udruga za pomoć i edukaciju žrtava mobbinga i Institut za razvoj tržišta rada. Projektni ciljevi bili su usmjereni na jačanje kapaciteta dionika na tržištu rada u borbi protiv diskriminacije (poslodavaca, djelatnika Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, predstavnika sindikata i koordinacija za ljudska prava i povjerenstava za ravnopravnost spolova); zatim na promicanje primjera dobre prakse u pogledu upravljanja raznolikošću (diversity management) na hrvatskom tržištu rada kroz nagradu "Ključna razlika"; promicanje pozitivnog okruženja među širom javnosti, posebice među poslodavcima, u pogledu prepoznavanja i priznavanja ravnopravnosti, odnosno razvijanja svijesti o različitim oblicima diskriminacije na temelju dobi, invaliditeta, etničke pripadnosti, vjere i promicanje prednosti različitosti.

U organizaciji Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Savjeta za nacionalne manjine, a u suradnji s Ministarstvom uprave, tijekom 2013. godine održana su tri seminara o ulozi i unaprjeđenju rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, i to 27. ožujka u Karlovcu, 11. lipnja. u Splitu i 15. studenog u Čakovcu.

Organizacija navedenih seminara kontinuirana je aktivnost Ureda a s ciljem analiziranja problema s kojima se susreću pojedina vijeća i predstavnici u svom radu, ali i problema koji nastaju u suradnji s lokalnim jedinicama. Predstavnici lokalnih jedinica i članovi vijeća i predstavnici redovito se potiču na intenzivnije aktivnosti i bolju međusobnu suradnju, a s ciljem većeg stvarnog utjecaja manjinskih vijeća i predstavnika u javnom životu

na lokalnoj razini. Kontinuirano se skreće pažnja na obvezu lokalnih jedinica da financiraju rad vijeća i predstavnika, ali i obvezu vijeća i predstavnika da redovito tijelima jedinica dostavljaju program rada, financijski plan i završni račun.

XV. BILATERALNA SURADNJA

Republika Hrvatska je potpisala bilateralne sporazume o zaštiti prava manjina s Crnom Gorom, Italijom, Mađarskom, Makedonijom i Srbijom. Republika Hrvatska je pravnim sljedništvom s Austrijom preuzela Državni ugovor iz 1955. godine, koji u članku 7. jamči određena manjinska prava Hrvatima. Za praćenje provedbe sklopljenih sporazuma i predlaganje odgovarajućih preporuka vladama država potpisnica ustrojeni su s Crnom Gorom, Mađarskom, Makedonijom i Srbijom međuvladini mješoviti odbori, koji bi se trebali naizmjenično održavati jednom godišnje te razmatrati aktualna pitanja od interesa za nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj i hrvatske nacionalne manjine u navedenim državama.

Tijekom 2013. godine nije bilo aktivnosti vezano uz zasjedanja i sastanke navedenih međuvladinih mješovitih odbora za manjine.

Radi moguće usporedbe s financijskom potporom koju dobivaju nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, navodimo podatke o financijskoj potpori hrvatskim nacionalnim manjinama u europskim državama za 2013. godinu: za rad hrvatskih udruga na području Austrije doznačeno je 342.000,00 kuna; Bugarske 38.000,00 kuna; Crne Gore 228.000,00 kuna; Češke 76.000,00 kuna; Italije 304.000,00 kuna; Kosova 152.000,00 kuna; Mađarske 341.000,00 kuna; Makedonije 190.000,00 kuna; Rumunjske 190.000,00 kuna; Slovačke 152.000,00 kuna; Slovenije 342.000,00 kuna te Srbije 645.000,00 kuna.

Ocjena stanja i preporuke

Republika Hrvatska kontinuirano posvećuje pažnju provođenju do sada potpisanih bilateralnih sporazuma o zaštiti prava nacionalnih manjina. U narednom razdoblju, sukladno planiranim aktivnostima te danim preporukama, nastaviti će se ulagati daljnji naponi s ciljem unaprjeđenja prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj te hrvatske nacionalne manjine u državama s kojima su potpisani bilateralni sporazumi.

XVI. ZBIRNI FINACIJSKI POKAZATELJI

U Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2013. godinu, za potrebe obrazovnih programa i nastave na jeziku i pismu za nacionalne manjine utrošena su sredstva u iznosu od **32.372.274,52** kuna i to za: poticaje obrazovanja nacionalnih manjina, posebne programe obrazovanja za provođenje programa nacionalnih manjina, provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine, poticaj predškolskog odgoja i predškole za Rome, rad predškolskih ustanova sukladno članku 50. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju, izradu ispitnih materijala za državnu maturu na jeziku i pismu nacionalnih manjina, prevođenje ispitnih materijala, lekturu, korekturu, prijelom i tisak, troškove rada ocjenjivača na materinskim jezicima nacionalnih manjina, plaće učitelja u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina u modelu C, plaće za 26 suradnika – pomagača.

Putem Ministarstva kulture u 2013. godini je za potrebe nacionalnih manjina iz Državnog proračuna Republike Hrvatske utrošeno je ukupno **9.193.528,00 kuna** za i to za: zaštitu sakralnih objekata, rad knjižnica nacionalnih manjina, nakladničku djelatnost i programe ustanova nacionalnih manjina, muzejsko-galerijsku i likovnu djelatnost, glazbenu i glazbeno-scensku umjetnost te dramsku umjetnost - profesionalna kazališta i kazališni amaterizam.

Putem Ureda Komisije za odnose s vjerskim zajednicama u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2013. godinu sufinancirane su pojedine vjerske zajednice u ukupnom iznosu od **12.570.456 kuna**.

Fond za elektroničke medije je putem Vijeća za elektroničke medije u 2013. godini, dodijelio je nakladnicima radija i televizije za programe nacionalnih manjina sredstva u ukupnom iznosu od **2.825784,71 kuna**.

Putem Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina u 2013. godini za potrebe zaštite i unaprjeđenja položaja i prava nacionalnih manjina sveukupno je utrošeno **14.435.781,68 kuna**. Iznos od 2.088.283,48 kuna utrošen je za aktivnosti u vezi s predsjedanjem Republike Hrvatske Desetljećem za uključivanje Roma 2005.-2015.; financiranje programa te seminara za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina; naknade za rad članovima Povjerenstva za praćenje provedbe Nacionalnog programa za Rome/Nacionalne strategije; jednokratne pomoći Romima doznačene putem Povjerenstva: tradicijsku kulturu Roma; te financijsku potporu projektima organizacija civilnoga društva u okviru prioriteta "Osvješćivanja žena – pripadnica nacionalnih manjina o ljudskim pravima".

Za "Projekt potpore Romima-faza III", financiranog u okviru programa pretpristupne pomoći Europske unije IPA 2008., tijekom 2013. godine, putem Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, izvršeno je sufinanciranje u iznosu od 647.498,20 kuna.

Također je putem Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, za financiranje rada udruga nacionalnih manjina u 2013. godini, isplaćen ukupni iznos od 11.700.000,00 kuna i to: Zajedničkom vijeću općina, Vukovar 1.500.000 kuna; Srpskom narodnom vijeću, Zagreb 7.500.000 kuna; Romskom nacionalnom vijeću, Zagreb 1.500.000 kuna te Savezu mađarskih udruga, Beli Manastir 1.200.000 kuna.

U Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2013. godinu putem Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske utrošeno je za kulturnu autonomiju udruga i ustanova nacionalnih manjina iznos od **38.663.240,00 kuna**. Sredstava su raspoređena za ostvarivanje programa informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma, kulturnih manifestacija, te programe koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma. Pored navedenih, sredstva su raspoređena i za program stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina, informiranje i osposobljavanje članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, zajedničke programe, informativni dvomjesečnik Savjeta, te za mrežnu stranicu Savjeta.

Ukupno utrošena sredstva za provedbu Akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2015. godine, za 2013. godinu, biti će dostupna u izvješću o provedbi navedenog Akcijskog plana, čija je izrada u završnoj fazi.

Prema podacima Državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje s pozicije Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja/Agencije za pravni promet i posredovanje nekretninama a za potrebe stambenog zbrinjavanja izbjeglih pripadnika nacionalnih manjina i bivših nositelja stanarskih prava, u 2013. godini utrošeno je **8.484.489,94 kuna**.

Za financiranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina iz proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za funkcioniranje vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalnih manjina u 2013. godini utrošeno je **19.627.222,18 kuna**. Navedeni iznos ne iskazuje ukupno utrošena sredstva, jer prema izvješću Ministarstva uprave, podaci o sredstvima nisu zaprimljeni za Zagrebačku, Bjelovarsko-bilogorsku, Ličko-senjsku i Istarsku županiju, te Grad Šibenik.

Ukupno je za provođenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u 2013. godini izdvojeno **138.172.777,03 kuna**.

XVII. ZAKLJUČAK

Analizirajući provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava koja se za potrebe nacionalnih manjina osiguravaju u Državnom proračunu za 2013. godinu može se konstatirati da su se u svim područjima provodile aktivnosti koje su doprinijele ostvarivanju prava pripadnika nacionalnih manjina koja su osigurana Ustavnim zakonom i drugim propisima.

U 2013. godini izrađena je analiza statutarnog uređenja ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u lokalnim jedinicama, koja je pokazala da u manjem broju lokalnih jedinica statuti nisu uopće ili nisu u potpunosti usklađeni s Ustavnim zakonom i Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Stoga je neophodno da Ministarstvo uprave u narednom razdoblju prema ovim jedinicama poduzme odgovarajuće mjere, kako bi iste svojim statutima uredile, odnosno detaljno razradile pravo na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina.

U 2013. godini značajno je povećan broj izdanih osobnih dvojezičnih iskaznica u odnosu na prethodno razdoblje, posebno za pripadnike talijanske nacionalne manjine. Međutim razina ostvarivanja prava na korištenje jezika i pisma nacionalne manjine u postupcima prvog i drugog stupnja pred upravnim tijelima jedinica samouprave, kao i u postupcima pred tijelima sudbene vlasti, u 2013. godini ostala je na vrlo niskoj razini i gotovo zanemariva, odnosno nepromijenjena u odnosu na prethodno razdoblje.

Na području odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina konstantno se osigurava visok stupanj provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. I u 2013. godini uspješno se provodilo obrazovanje učenika u nastavi koja se u cjelini izvodi na jeziku i pismu nacionalnih manjina (model A), te je uočen trend povećanja broja učenika koji pohađaju programe učenja jezika i kulture nacionalnih manjina (model C). Vidljiv je daljnji pomak i u odgoju i obrazovanju pripadnika romske nacionalne manjine. U 2013. godini, u odnosu na prethodne godine, zbog povećanog broja korisnika, značajno se povećao utrošak sredstava za predškolski odgoj Roma. Konstantno se povećava i obuhvat djece pripadnika romske nacionalne manjine osnovnim obrazovanjem. Povoljniji kriteriji za upis u srednje škole, kao i značajna sredstvima koja se osiguravaju za isplatu stipendija, rezultirali su

povećanjem broja učenika pripadnika romske nacionalne manjine u sustavu srednjoškolskog obrazovanja.

Tijekom 2013. godine u ostvarivanju prava nacionalnih manjina na pristup medijima ostvaren je daljnji pozitivan pomak sklapanjem Ugovora između Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 1. siječnja 2013. do 31. prosinca 2017. godine, kojim su, između ostalog, ugovorene programske obveze Hrvatske radiotelevizije na proizvodnju, suproizvodnju i objavljivanje programa namijenjenih informiranju pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj na jezicima nacionalnih manjina, uključujući i programe za djecu na jezicima nacionalnih manjina.

Analiza provedenih aktivnosti koje su tijekom 2013. godine bile usmjerene na osiguravanje kulturne autonomije nacionalnih manjina ukazuje na sustavno poticanje nacionalnih manjina te njihov aktivan i ravnopravan doprinos kulturnom životu. Razvijene su brojne djelatnosti i aktivnosti, te su realizirani brojni programi koji predstavljaju značajan doprinos hrvatskoj kulturnoj sceni. Naročito su razvijene izdavačka i knjižnična djelatnost, kao izraz realne medijske situacije u kojoj stvaraju pripadnici manjina, a Republika Hrvatska je najveće materijalno ulaganje u manjinsku baštinu i u 2013. godini ostvarila u zaštiti nepokretnih i pokretnih spomenika kulture. Pri tome je naročita pažnja posvećena sakralnoj baštini Srba u Hrvatskoj, objektima Srpske pravoslavne crkve, kojih na teritoriju Republike Hrvatske, u različitom stanju očuvanosti, ima preko 400.

Nadalje, u svibnju 2013. godine održani su lokalni izbori na kojima su pripadnici nacionalnih manjina u cijelosti su ostvarili svoje pravo na zastupljenost u predstavničkim i izvršnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. U odnosu na zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske, u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu, vidljivo je povećanje postotnog udjela s 3,38% na 3,51%. Odluka o zabrani novog zapošljavanja iz 2009. godine, i u 2013. godini značajno je ograničila zapošljavanja u tijelima državne uprave. U upravnim tijelima lokalnih jedinica u 2013. godini, broj jedinica koje u svojim upravnim tijelima osiguravaju zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina, neznatno je smanjena, dok je udio pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima, u odnosu na prošlo izvještajno razdoblje, ostao relativno isti.

Vlada Republike Hrvatske i u 2013. godini, unatoč nepovoljnoj gospodarskoj situaciji, osigurala je iz Državnog proračuna financijska sredstva za financiranje programa vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama slabije ekonomske razvijenosti. Ocjenjujući funkcioniranje vijeća i predstavnika može se ustvrditi da još uvijek u pojedinim lokalnim jedinicama, a posebno na područjima od posebne državne skrbi, postoji njihova nedovoljna uključenost u javni život i upravljanje lokalnim poslovima, većim djelom uzrokovana nedovoljnom suradnjom vijeća i predstavnika s lokalnim jedinicama, te nedostatnim financijskim sredstvima za rad. Vlada Republike Hrvatske će i u narednom razdoblju poduzimati mjere s ciljem podizanja razine učinkovitosti vijeća i predstavnika ali i lokalnih jedinica, a posebno nastaviti s održavanjem edukacija i seminara.

Nakon što je u studenom 2012. godine donesena Nacionalna strategija za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine, Vlada Republike Hrvatske je u travnju 2013. godine donijela Akcijski plan za provedbu Nacionalne strategije te je u svrhu praćenja provedbe cjelokupnog operativnog dijela Strategije osnovano Povjerenstvo za praćenje provedbe Nacionalne strategije.

U 2013. godini organizirane su brojne međunarodne aktivnosti u vezi s jednogodišnjim predsjedanjem Republike Hrvatske Desetljećem za uključivanje Roma 2005.-2015., koje je započelo 1. srpnja 2012. godine a završilo 30. lipnja 2013. godine. Održane su 4 međunarodne konferencije te sjednica Međunarodnog upravnog odbora. Također tijekom 2013. godine aktivnosti na provedbi "Projekta potpore Romima-faza III", financiranog u okviru programa pretpristupne pomoći Europske unije IPA 2008., te projekta "Potpora nacionalnim manjinama na lokalnoj razini", u sklopu pretpristupnog programa Europske unije IPA 2012., a koje imaju za cilj ojačati i olakšati aktivno i potpuno sudjelovanje romske nacionalne manjine u gospodarskom, obrazovnom, kulturnom i društvenom životu hrvatskog društva, poduzimale su se planiranom dinamikom.

U području razvijanja tolerancije prema različitosti i suzbijanju diskriminacije ističe se donošenje Nacionalnog programa zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje od 2013. do 2016. godine, kojeg je Vlada Republike Hrvatske donijela u travnju 2013. godine. Jedno od prioritetnih područja Nacionalnog programa je i područje prava nacionalnih manjina. U 2013. godini također su se provodile kampanje te su održani brojni seminari, okrugli stolovi i savjetovanja, koji su doprinijeli daljnjoj borbi protiv predrasuda i stereotipa, te diskriminacije i segregacije nacionalnih manjina.

Zaključno se može konstatirati da je Vlada Republike Hrvatske i tijekom 2013. godine ulagala napore s ciljem što potpunijeg osiguranja prava pripadnika nacionalnih manjina, te da su se putem nadležnih tijela poduzimale mjere i izvršavale kontinuirane aktivnosti na provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Provedbu Ustavnog zakona ojačala je i provedba mjera iz Akcijskog plana za provedbu Ustavnog zakona, koje su u 2013. godini provedene u velikom postotku – 85,13 %. Vlada Republike Hrvatske u narednom razdoblju će nastaviti s daljnjom provedbom Ustavnog zakona u svim područjima. Za provođenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u 2013. godini iz Državnog proračuna Republike Hrvatske ukupno je utrošeno 138.172.777,03 kuna.

PRILOZI

Prilog 1. Stanovništvo prema materinskom jeziku, popisi 1991., 2001. i 2011.
(*Državni zavod za statistiku*)

	Popis 1991. 1991 Census		Popis 2001. 2001 Census		Popis 2011. 2011 Census		
	Broj Number	%	Broj Number	%	Broj Number	%	
Republika Hrvatska	4.784.265	100,00	4.437.460	100,00	4.284.889	100,00	Republic of Croatia
Hrvatski	3.922.725	81,99	4.265.081	96,12	4.096.305	95,60	Croatian
Hrvatsko-srpski	166.837	3,49	2.054	0,05	3.059	0,07	Croato-Serbian
Albanski	12.735	0,27	14.621	0,33	17.069	0,40	Albanian
Bosanski	6.933	0,14	9.197	0,21	16.856	0,39	Bosnian
Bugarski	355	0,01	265	0,01	293	0,01	Bulgarian
Crnogorski	528	0,01	460	0,01	876	0,02	Montenegrin
Češki	10.378	0,22	7.178	0,16	6.292	0,15	Czech
Mađarski	19.684	0,41	12.650	0,29	10.231	0,24	Hungarian
Makedonski	5.462	0,11	3.534	0,08	3.519	0,08	Macedonian
Njemački	3.586	0,07	3.013	0,07	2.986	0,07	German
Poljski	627	0,01	536	0,01	639	0,01	Polish
Romski	7.657	0,16	7.860	0,18	14.369	0,34	Romani
Rumunjski	2.118	0,04	1.205	0,03	955	0,02	Romanian
Ruski	746	0,02	1.080	0,02	1.592	0,04	Russian
Rusinski	2.845	0,06	1.828	0,04	1.472	0,03	Ruthenian
Slovački	5.265	0,11	3.993	0,09	3.792	0,09	Slovak
Slovenski	19.341	0,40	11.872	0,27	9.220	0,22	Slovenian
Srpski	207.300	4,33	44.629	1,01	52.879	1,23	Serbian
Srpsko-hrvatski	288.578	6,03	4.961	0,11	7.822	0,18	Serbo-Croatian
Talijanski	26.580	0,56	20.521	0,46	18.573	0,43	Italian
Turski	492	0,01	347	0,01	342	0,01	Turkish
Ukrajinski	1.430	0,03	1.027	0,02	1.008	0,02	Ukrainian
Vlaški	129	0,00	7	0,00	14	0,00	Vlach
Hebrejski	23	0,00	8	0,00	30	0,00	Hebrew
Ostali jezici	7.496	0,16	2.824	0,06	5.367	0,13	Other languages
Nepoznato	64.415	1,35	16.709	0,38	9.329	0,22	Unknown

**Prilog 2. Stanovništvo prema materinskom jeziku – detaljna klasifikacija
– popis 2011 (Državni zavod za statistiku)**

Materinski jezik	Mother tongue	Ukupno Total
Republika Hrvatska	Republic of Croatia	4.284.889
Hrvatski	Croatian	4.096.305
Hrvatsko-srpski	Croato-Serbian	3.059
Albanski	Albanian	17.069
Bosanski	Bosnian	16.856
Bugarski	Bulgarian	293
Crnogorski	Montenegrin	876
Češki	Czech	6.292
Mađarski	Hungarian	10.231
Makedonski	Macedonian	3.519
Njemački	German	2.986
Poljski	Polish	639
Romski	Romani	14.369
Rumunjski	Romanian	955
Ruski	Russian	1.592
Rusinski	Ruthenian	1.472
Slovački	Slovak	3.792
Slovenski	Slovenian	9.220
Srpski	Serbian	52.879
Srpsko-hrvatski	Serbo-Croatian	7.822
Talijanski	Italian	18.573
Turski	Turkish	342
Ukrajinski	Ukrainian	1.008
Vlaški	Vlach	14
Hebrejski	Hebrew	30
Flamanski	Flemish	41
Bjeloruski	Belarusian	26
Danski	Danish	21
Engleski	English	1.644
Finski	Finnish	31
Francuski	French	522
Irski	Irish	2
Nizozemski	Dutch	206
Norveški	Norwegian	23
Portugalski	Portuguese	130
Španjolski	Spanish	477
Švedski	Swedish	65
Grčki	Greek	85

Materinski jezik	Mother tongue	Ukupno Total
Litavski	Lithuanian	18
Letonski	Latvian	15
Estonski	Estonian	13
Moldavski	Moldavian	54
Goranski	Goranski	405
Arapski	Arabic	501
Armenski	Armenian	23
Hindi	Hindi	27
Kineski	Chinese	495
Japanski	Japanese	50
Korejski	Korean	23
Perzijski	Persian	25
Gruzijski	Georgian	19
Filipinski/tagalog	Filipino/tagalog	53
Ostali jezici	Other languages	373
Nepoznato	Unknown	9.329

Prilog 3. Popis osnovnih i srednjih škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu A - školska godina 2013./2014.; popis osnovnih i srednjih škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu B - školska godina 2013./2014. i popis osnovnih škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu C - školska godina 2013./2014.

(Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta)

Popis škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu A
školska godina 2013./2014.

ČEŠKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom na češkom jeziku

1. Češka osnovna škola Jana Amosa Komenskog, Daruvar, PŠ Gornji Daruvar, PŠ Doljani, PŠ Donji Sređani, PŠ Ljudevit selo
2. Češka osnovna škola Josipa Ružičke, Končanica, PŠ Daruvarski Brestovac i PŠ Dioš
3. Osnovna škola Ivana Nepomuka Jemeršića, Grubišno polje, PŠ Ivanovo Selo

MAĐARSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom na mađarskom jeziku

1. Osnovna škola Zmajevac, Zmajevac, PŠ Kotlina, PŠ Novi Bezdan, PŠ Suza
2. Osnovna škola Lug, PŠ Vardarac
3. Prosvjetno-kulturni centar Mađara u Hrvatskoj, Osijek
4. Osnovna škola Korog, Korog

Srednja škola s nastavom na mađarskom jeziku

1. Prosvjetno-kulturni centar Mađara u Hrvatskoj, Osijek

SRPSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom na srpskom jeziku i ćirilichnom pismu

1. Osnovna škola Jagodnjak, PŠ Bolman, PŠ Uglješ
2. Osnovna škola Borovo, Borovo
3. Osnovna škola Dalj, Dalj
4. Osnovna škola Tenja, Tenja
5. Osnovna škola Ilača-Banovci, Ilača, PŠ Banovci
6. Osnovna škola Dragutina Tadijanovića, Vukovar, PŠ Lužac
7. Osnovna škola Negoslavci, Negoslavci
8. Osnovna škola Markušica, PŠ Gaboš, PŠ Ostrovo
9. Osnovna škola Siniše Glavaševića, Vukovar
10. Osnovna škola Bijelo Brdo, Bijelo Brdo
11. Osnovna škola Nikole Andrića, Vukovar
12. Osnovna škola Bobota, Bobota, PŠ Klisa, PŠ Ludvinci, PŠ Pačetin, PŠ Vera
13. Osnovna škola Trpinja

14. Osnovna škola Stari Jankovci, PŠ Srijemske Laze
15. Osnovna škola Dr. Franje Tuđmana, Beli Manastir
16. Osnovna škola Kneževi Vinogradi
17. Osnovna škola Bršadin, Bršadin

Srednje škole s nastavom na srpskom jeziku i ćirilicom pismu

1. Gimnazija Vukovar
2. Ekonomska škola Vukovar
3. Strukovna škola Vukovar
4. Tehnička škola Nikole Tesle, Vukovar
5. Druga srednja škola Beli Manastir
6. Srednja škola Dalj
7. Srpska pravoslavna opća gimnazija "Kantakuzina - Katarina Branković", Zagreb

TALIJANSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom na talijanskom jeziku

1. Osnovna škola Belvedere, Rijeka
2. Osnovna škola Dolac, Rijeka
3. Osnovna škola Gelsi, Rijeka
4. Osnovna škola San Nicolo, Rijeka
5. Talijanska osnovna škola Buje, Buje
6. Talijanska osnovna škola Novigrad, Novigrad
7. Osnovna škola Vodnjan, Vodnjan
8. Osnovna škola Giuseppina Martinuzzi, Pula, PŠ Galižana, PŠ Šišan
9. Talijanska osnovna škola Bernardo Parentin, Poreč
10. Talijanska OŠ Bernardo Benussi, Rovinj– Scuola elementare Italiana Bernardo Benussi
11. Talijanska osnovna škola Galileo Galilei, Umag, PŠ Bašanija

Srednje škole s nastavom na talijanskom jeziku

1. Srednja talijanska škola - Rijeka – Scuola media superiore Italiana – Fiume
2. Talijanska srednja škola – Scuola media superiore Italiana "Leonardo da Vinci"
3. Talijanska SŠ "Dante Alighieri"- Scuola media superiore Italiana "Dante Alighieri", Pula
4. Talijanska srednja škola Rovinj, Rovinj - Scuola media superiore Italiana Rovinj - Rovigno

<p>Popis škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu B školska godina 2013./2014.</p>

ČEŠKA NACIONALNA MANJINA

Osnovna škola s dvojezičnom nastavom (na češkom i hrvatskom jeziku)

1. Češka OŠ Josip Ružička, Končanica

Srednja škola s dvojezičnom nastavom (na češkom i hrvatskom jeziku)

1. Gimnazija Daruvar, Daruvar

MAĐARSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovna škola s dvojezičnom nastavom (na mađarskom i hrvatskom jeziku)

1. Osnovna škola Ivana Gundulića, Zagreb
2. Osnovna škola Lug, Lug

SRPSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovna škola s dvojezičnom nastavom (na srpskom i hrvatskom jeziku)

1. Osnovna škola Ernestinovo, Ernestinovo

Popis škola s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina po modelu C školska godina 2013./2014.

ALBANSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom albanskog jezika i kulture

1. Osnovna škola Nikola Tesla, Rijeka
2. Osnovna škola Centar, Pula
3. Osnovna škola Tituša Brezovačkog, Zagreb
4. Osnovna škola dr. Ivana Merza, Zagreb
5. Osnovna škola dr. Mate Demarina, Medulin
6. Osnovna škola Poreč, Poreč
7. Osnovna škola Vijenac, Osijek
8. Osnovna škola Jurja Dobrile, Rovinj
9. Osnovna škola Svete Ane, Osijek
10. Osnovna škola Julija Kempfa, Požega
11. Osnovna škola Vladimira Nazora, Slavonski Brod
12. Osnovna škola Velika Pisanica, Velika Pisanica
13. Osnovna škola Ivan Goran Kovačić, Đakovo

AUSTRIJSKA I NJEMAČKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom njemačkog jezika i kulture

1. Osnovna škola Svete Ane, Osijek

ČEŠKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom češkog jezika i kulture

1. Osnovna škola Dežanovac, Dežanovac, PŠ Trojeglava
2. Osnovna škola Ivana Nepomuka Jemeršića, Grubišno Polje, PŠ Veliki Zdenci
3. Češka osnovna škola Josipa Ružičke, Končanica
4. Osnovna škola Vilima Korajca, Kaptol
5. Osnovna škola Banova Jaruga, Banova Jaruga, PŠ Međurić

6. Osnovna škola Lipik, Lipik
7. Osnovna škola Silvija Strahimira Kranjčevića, Zagreb
8. Osnovna škola Vladimir Nazor, Virovitica
9. Osnovna škola Ivane Brlić Mažuranić, Virovitica
10. Osnovna škola Zdenka Turkovića, Kutjevo
11. Osnovna škola Josipa Kozarca, Lipovljani
12. Osnovna škola Sirač, Sirač
13. Osnovna škola Podmurvice, Rijeka
14. Osnovna škola 22. lipnja, Sisak
15. I. Osnovna škola Bjelovar, Bjelovar
16. Osnovna škola Vladimira Nazora Daruvar, PŠ Gornji Sređani
17. Osnovna škola Slavka Kolara, Hercegovac

Srednje škole s nastavom češkog jezika i kulture

1. Srednja škola Bartola Kašića, Grubišno Polje
2. Ekonomska i turistička škola Daruvar, Daruvar
3. X. gimnazija "Ivan Supek", Zagreb
4. Industrijsko-obrtnička škola, Virovitica

MAĐARSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom mađarskog jezika i kulture

1. Osnovna škola Ivana Gundulića, Zagreb
2. Osnovna škola Gradina, Gradina
3. Osnovna škola Antunovac, Antunovac
4. Osnovna škola Frana Krste Frankopana, Osijek
5. Osnovna škola Franje Krežme, Osijek
6. Osnovna škola dr. Franje Tuđmana, Beli Manastir
7. Osnovna škola Bilje, Bilje
8. Osnovna škola Dalj, Dalj
9. Osnovna škola Darda, Darda
10. Osnovna škola Draž i PŠ Batina, Draž
11. Osnovna škola Kneževi Vinogradi, Kneževi Vinogradi
12. Osnovna škola Laslovo, Laslovo
13. Osnovna škola Stari Jankovci, Stari Jankovci
14. Osnovna škola Mate Lovraka, Vladislavci
15. Osnovna škola Vladimira Nazora PŠ Ivanovci, Đakovo
16. Osnovna škola Čakovci, PŠ Berak
17. Osnovna škola Zmajevac, PŠ Novi Bezdan i PŠ Suza
18. Osnovna škola Lug, PŠ Kopačevo
19. Osnovna škola Jagodnjak, Jagodnjak
20. Osnovna škola Zrinskih, Nuštar PŠ Marinci
21. Osnovna škola Skalice, Split

MAKEDONSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom makedonskog jezika i kulture

1. Osnovna škola Centar, Pula
2. Osnovna škola Centar, Rijeka
3. Osnovna škola Vijenac, Osijek
4. Osnovna škola Nikole Tesle, Zagreb
5. Osnovna škola Skalice, Split
6. Osnovna škola Antuna Bauera, Vukovar

POLJSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom poljskog jezika i kulture

1. Osnovna škola Ivana Gundulića, Zagreb

RUSINSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom rusinskog jezika i kulture

1. Osnovna škola Čakovci, PŠ Mikluševci i PŠ Berak, Orolik
2. Osnovna škola Antuna Bauera, Vukovar, PŠ Petrovci,
3. Osnovna škola Stari Jankovci, Stari Jankovci

RUSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom ruskog jezika i kulture

1. II. Osnovna škola, Čakovec
2. Osnovna škola Konjščina, Konjščina
3. Osnovna škola Ivana Gundulića, Zagreb
4. Osnovna škola Prelog, Prelog

Srednje škole s nastavom ruskog jezika i kulture

1. Gospodarska škola, Čakovec

SLOVAČKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom slovačkog jezika i kulture

1. Osnovna škola Banova Jaruga, Banova Jaruga, PŠ Međurić
2. Osnovna škola Ivana Brnjika Slovaka, Jelisavac
3. Osnovna škola Josip Kozarac, Soljani
4. Osnovna škola Josip Kozarac, Jurjevac Punitovački
5. Osnovna škola Kralja Tomislava, Našice, PŠ Markovac
6. Osnovna škola Vladimira Nazora, Nova Bukovica PŠ Miljevci
7. Osnovna škola Julija Benešića, Ilok, PŠ Radoš
8. Osnovna škola Josipa Kozarca, Lipovljani, PŠ Jurjevac, PŠ Soljani
9. Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića, Zdenci
10. Osnovna škola Višnjevac, Višnjevac

11. Osnovna škola Vladimira Becića, Osijek
12. Osnovna škola Mladost, Jakšić

Srednje škole s nastavom slovačkog jezika i kulture

1. Srednja škola Ilok, Ilok
2. Gimnazija Požega, Požega

SLOVENSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom slovenskog jezika i kulture

1. Osnovna škola Pećine, Rijeka
2. Osnovna škola Andrije Mohorovičića, Matulji

Srednje škole s nastavom slovenskog jezika i kulture

1. II. Gimnazija Varaždin, Varaždin
2. Gimnazija Pula, Pula
3. Škola primijenjenih umjetnosti i dizajna Pula, Pula

SRPSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom srpskog jezika i kulture

1. OŠ Dr. Franje Tuđmana, Korenica
2. OŠ Jabukovac, Jabukovac
3. OŠ Dvor, PŠ Rujevac, Dvor
4. OŠ Nikole Tesle Gračac, PŠ Donji Srb
5. OŠ kralja Tomislava, Udbina
6. OŠ Vojnić, Vojnić
7. OŠ Katarina Zrinski Krnjak, PŠ Tušilović
8. OŠ Gvozd, Gvozd
9. OŠ Donji Lapac, Donji Lapac
10. OŠ Kistanje, Kistanje
11. OŠ Plaški, Plaški
12. OŠ Dr. Franje Tuđmana, Beli Manastir
13. OŠ Darda, Darda
14. OŠ I. B. Mažuranić, Ogulin, PŠ Jasenak, Jasenak i PŠ Drežnica, Drežnica
15. OŠ Vladimira Nazora, Daruvar
16. OŠ Domovinske zahvalnosti, Knin
17. OŠ dr. Franjo Tuđman, Šarengrad, PŠ Mohovo
18. OŠ Glina, Glina
19. OŠ dr. Franje Tuđmana, Knin
20. OŠ Andrije Palmovića, Rasinje, PŠ Veliki Poganac
21. OŠ Ivana Gorana Kovačića Vrbovsko, PŠ Desanke Trbović, PŠ Nikole Tesle, PŠ Gomirje
22. OŠ Vladimir Nazor, Topusko
23. OŠ Dežanovac, Dežanovac, PŠ Blagorodovac, PŠ Imsovac i PŠ Trojeglava
24. OŠ Stari Jankovci, Stari Jankovci, PŠ Orolik
25. OŠ Dragojle Jarnević, Karlovac

26. OŠ Siniše Glavaševića, Vukovar
27. OŠ Skakavac, Skakavac
28. Osnovna škola Zrinskih i Frankopana Otočac, PŠ Vrhovine
29. Osnovna škola 22. lipnja, Sisak
30. OŠ Braće Radića, Pakrac
31. OŠ Okučani, Okučani
32. Prva osnovna škola Ogulin, PŠ Ogulinski Hreljin
33. Osnovna škola Obrovac, PŠ Žegar

Srednje škole s nastavom srpskog jezika i kulture

1. Gimnazija Beli Manastir, Beli Manastir

TALIJANSKA NACIONALNA MANJINA

Srednje škole s nastavom talijanskog jezika i kulture

1. Srednja škola Pakrac, Pakrac

UKRAJINSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom ukrajinskog jezika i kulture

1. Osnovna škola "Antun Matija Reljković", Bebrina, PŠ Kaniža, PŠ Šumeće
2. Osnovna škola Antuna Bauera, Vukovar, PŠ Petrovci
3. Osnovna škola Josipa Kozarca, Lipovljani

ŽIDOVSKA NACIONALNA MANJINA

Osnovne škole s nastavom hebrejskog jezika i kulture

1. Osnovna škola Lauder – Hugo Kon, Zagreb

Prilog 4. Pregled financijskih sredstava koja su u 2013. godini dodijeljena u kategoriji "Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj"

(Agencija za elektroničke medije)

Nakladnici televizije	Dodijeljeni iznos
KANAL RI d.o.o.	
KOLAŽ	86.518,86
MIJOR d.o.o.	
GLAS MANJINA	104.871,34
NEZAVISNA TELEVIZIJA d.o.o.	
MANJINE U MEDIJIMA	99.627,77
OAR d.o.o.	
LATHATAROK	128.467,39
OTVORENA TELEVIZIJA ZAGREB d.d.	
MANJE JE VIŠE	97.005,99
SLAVONSKO-BRODSKA TELEVIZIJA d.o.o.	
JEDNAKI	78.653,51
TELEVIZIJA DALMACIJA d.o.o.	
ZAJEDNO	89.140,64
TELEVIZIJA JADRAN d.o.o.	
ĆAKULA NA JADRANU - A MI!?	78.653,51
TELEVIZIJA PRIMORJA I GORSKOG KOTARA d.o.o.	
PRVI MEĐU JEDNAKIMA: MANJINE	86.518,86
TELEVIZIJA SLAVONIJE I BARANJE d.o.o.	
OTVORENI STUDIO NACIONALNE MANJINE	73.409,94
TV ISTRA D.O.O.	
NON SOLO CRONACA	128.467,39
TV NOVA d.o.o.	
COMUNITA	131.089,18
TV PLUS d.o.o.	
PUTEVIMA KORIJENA	86.518,86
VARAŽDINSKA TELEVIZIJA d.o.o.	
MANJINSKI MOZAIK	107.493,12
VOX d.o.o.	
NAŠ GLAS	83.897,07
Z1 TELEVIZIJA d.o.o.	
NACIONALNE MANJINE	78.089,00
Grand Total	1.538.422,41

Nakladnici radija	Dodijeljeni iznosi
CIK DR. BOŽO MILANOVIĆ d.o.o.	
MICROFONO APERTO	28.623,62
DIFUZIJA d.o.o.	
SPEKTAR	17.950,41
DTR TV I RADIO DIFUZIJA d.o.o.	
DOPO DOMENICA	11.000,00
E-RADIO d.o.o.	
TRADICIJA I KULTURA NAC. MANJINA	16.009,82
FAKULTET POLITIČKIH ZNANOSTI - RADIO STUDENT	
BOGATSTVO RAZLIČITOSTI	17.465,26
GLAS PODRAVINE d.o.o.	
CIVILIAN	22.801,87
GLAS SLAVONIJE D.D	
D-FUNK	20.861,28
GRADSKI RADIO d.o.o.	
UJEDINJENI U RAZLIČITOSTI	19.405,85
HILARIS d.o.o.	
ZAJEDNO	22.316,72
HIT RADIO d.o.o.	
MANJINSKI KALENDAR	13.584,09
HRVATSKI KATOLIČKI RADIO	
SNAGA DIJALOGA	26.683,04
HRVATSKI RADIO ČAKOVEC d.o.o.	
NOVI ZAVIČAJ	18.920,70
HRVATSKI RADIO VUKOVAR d.o.o.	
MOZAIK 8	21.831,58
HRVATSKI RADIO ŽUPANJA d.o.o.	
INFOKOLAŽ (MO)	16.128,04
ILOK TON d.o.o.	
VYSIELANIE V SLOVENSKEJ REČI	27.653,33
INFANTINFO d.o.o.	
U MANJINI	14.580,00
INFORMATIVNI CENTAR - HRVATSKA RADIO POSTAJA ČAZMA d.o.o.	
TO SMO MI	15.039,53
INFORMATIVNI CENTAR BJELOVAR d.o.o.	
ŽIVJETI U MANJINI	16.980,11
INFORMATIVNI CENTAR VIROVITICA d.o.o.	
NEK SE ČUJE I NAŠ GLAS	18.920,70
INFORMATIVNI CENTAR ZAPREŠIĆ d.o.o.	
MEHKA MEJA	18.920,70
JADRANSKI RADIO d.o.o.	
MAKEDONSKE MINUTE	18.435,55

KRUGOVAL 93,1 MHZ d.o.o.	
KONAC	19.405,85
KULT RADIO d.o.o.	
KAM PINDŽARAMEN	18.143,04
MOSLAVAČKI LIST d.o.o.	
MOZAIK	14.554,38
MT ETER D.O.O.	
RODNA GRUDA	19.890,99
NOVI RADIO - ZADAR d.o.o.	
PESCAFONDO	12.128,65
NOVOSTI d.o.o.	
MULTIKULTURA	14.554,38
PLANEX RADIO d.o.o.	
ETNO FM	20.376,14
PRO RADIO d.o.o.	
FILDŽAN (NPL)	15.524,68
RADIO BANOVINI d.o.o.	
SPOMENDANI MANJINA	15.039,53
RADIO BANSKA KOSA d.o.o.	
ISTOČNI TOKOVI	21.346,43
RADIO BARANJA d.o.o.	
BARANJSKE MANJINE	22.316,72
RADIO BROD informiranje i marketing d.o.o.	
MANJINSKI FORUM	13.584,09
RADIO CENTAR - STUDIO POREČ d.o.o.	
LA PARENZANA	22.316,72
RADIO DARUVAR d.o.o.	
ČESKÉ VYSÍLÁNÍ	30.079,06
RADIO DELTA d.o.o.	
TU SU - MEĐU NAMA	16.494,97
RADIO DRAVA d.o.o.	
ŽIVIMO ZAJEDNO	14.554,38
RADIO ĐAKOVO d.o.o.	
ZVEČER JE NAŠA PIESEN	24.742,45
RADIO GRUBIŠNO POLJE d.o.o.	
ČEŠKA REČ	20.861,28
RADIO JASKA d.o.o.	
MOZAIK	10.673,22
RADIO KAJ d.o.o.	
I TU I TAM ČUJE SE (GOVORI SE) KAJ	14.554,38
RADIO KOPRIVNICA d.o.o.	
TU OKO NAS	15.039,53
RADIO LABIN d.o.o.	
SETTIMANALLE ALBONESE	27.168,18
RADIO LUDBREG d.o.o.	

NACIONALNE MANJINE - ŽIVOT U ZAJEDNICI	16.009,82
RADIO M - UDRUGA MLADEŽI VELA LUKA J.T.D.	
DOBRO VAM JUTRO - MO NACIONALNE MANJINE	5.261,35
RADIO NARONA d.o.o.	
KORACI	18.920,70
RADIO NAŠICE d.o.o.	
KVAPKA SLOVENSKEHO ŽIVOTA	25.227,60
RADIO OGULIN d.o.o.	
MANJINE SU NAŠE BOGATSTVO	18.042,00
RADIO ORAHOVICA d.o.o.	
MANJINE U NAŠEM KRAJU	17.465,26
RADIO OTOK KRK d.o.o.	
TO SMO MI	15.524,68
RADIO PITOMAČA d.o.o.	
EMISIJA NA MAĐARSKOM JEZIKU	16.494,97
RADIO POSTAJA DRNIŠ d.o.o.	
KOD KUĆE	18.920,70
RADIO POSTAJA NEDELIŠĆE d.o.o.	
RAZLIČITI, A ISTI(NPL)	15.039,53
RADIO POSTAJA NOVSKA d.o.o.	
NAŠI KORIJENI	16.797,00
RADIO PSUNJ d.o.o.	
NACIONALNE MANJINE	18.920,70
RADIO RITAM d.o.o.	
ZAJEDNO	20.376,14
RADIO SISAK d.o.o.	
MANJINSKI PARLAMENTARAC	15.524,68
RADIO SJEVEROZAPAD d.o.o.	
TU SMO DOMA (NPL)	16.009,82
RADIO STAR TV d.o.o.	
SENZA KONFINI (NPL)	21.346,43
RADIO TEREZIJA d.o.o.	
GRADSKI ETER- NACIONALNE MANJINE	13.100,00
RADIO VALLIS AUREA d.o.o.	
PRVI PLAN	7.552,00
RADIO VARAŽDIN d.o.o.	
MANJE JE VIŠE	16.980,11
RADIO VELIKA GORICA d.o.o.	
PRIČE IZ SUSJEDSTVA	12.128,65
RAPSODIJA d.o.o.	
BAŠTINA	18.435,55
REFUL RADIO d.o.o.	
MOSTOVI	15.000,00
SLAVONSKA POSAVINA d.o.o.	
ŽIVOT, A NE SUŽIVOT (NPL)	17.950,41

S-TEL d.o.o.	
IMPULS	22.801,87
SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU	
BOGATSTVO RAZLIČITOSTI	18.435,55
UDRUGA RADIO MARIJA	
HAJDEMO ZAJEDNO	7.784,27
VAL MEDIA d.o.o.	
SUSJEDI	9.217,78
ZAGORSKA SPORTSKA MREŽA d.o.o.	
KAVANA KAJ	11.643,51
ŽUPANIJSKA LIGA PROTIV RAKA - SPLIT	
ZRAKA SUNCA	17.465,26
ŽUPANIJSKI RADIO ŠIBENIK d.o.o.	
MANJI, A BITNI	15.524,68
Grand Total	1.287.362,30

Javni natječaj broj 01/13 – UKUPNO: 2.825784,71 kuna

Usporedba dodijeljenih sredstava u odnosu na 2011. i 2012. godinu:

Kategorija	Nakladnici radija			Nakladnici televizije		
	Dodijeljena sredstva fond 2011	Dodijeljena sredstva fond 2012 ukupno	Dodijeljena sredstva fond 2013	Dodijeljena sredstva fond 2011	Dodijeljena sredstva fond 2012 ukupno	Dodijeljena sredstva fond 2013
Ostvarivanje prava građana na javno informiranje	6.129.588,95	6.129.238,51	4.399.042,67	5.757.275,12	7.344.349,71	4.459.213,14
Poticanje kulturne raznolikosti i njegovanja baštine	2.615.669,86	1.981.777,54	1.907.218,93	1.522.539,87	2.193.383,79	1.639.910,57
Razvoj odgoja, obrazovanja, znanosti i umjetnosti	2.378.329,83	1.978.712,34	2.066.435,78	1.723.816,06	2.153.163,94	1.829.057,08
Posebni programi na područjima od posebne državne skrbi	2.331.254,03	1.486.154,81	1.780.082,13	1.434.585,62	2.180.036,28	1.888.583,56
Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj	1.342.351,50	1.089.629,85	1.287.362,30	1.155.797,58	1.405.443,48	1.538.422,41
Poticanje stvaralaštva na narječjima hrvatskog jezika	496.391,49	1.039.312,01	1.271.675,27	263.058,86	1.491.923,59	1.126.578,53
Poticanje razvoja svijesti o ravnopravnosti spolova	290.818,92	1.000.853,89	1.301.312,64	262.125,93	1.427.078,27	1.145.115,41
Kvalitetni programi za djecu i mlade	658.309,24	1.551.605,01	1.783.635,61	573.959,94	1.611.462,08	1.639.980,19
Grand Total	16.242.713,83	16.257.283,96	15.796.765,34	12.693.158,97	19.806.841,13	15.266.860,89

Prilog 5. Pregled sredstava raspoređenih udrugama i ustanovama nacionalnih manjina putem Savjeta za nacionalne manjine iz područja kulturne autonomije za 2013. godinu

(Savjet za nacionalne manjine)

R. br.	Nacionalna manjina	Kulturni programi	Pretpostavke za kulturnu autonomiju	Ukupno
1.	Albanci	753.000,00		
2.	Bošnjaci	1.916.000,00		
3.	Bugari	100.000,00		
4.	Crnogorci	734.000,00		
5.	Česi	3.533.000,00		
6.	Mađari	4.402.000,00		
7.	Makedonci	754.000,00		
8.	Njemci i Austrijanci	732.000,00		
9.	Poljaci	96.000,00		
10.	Romi	795.000,00	550.000,00	1.345.000,00
11.	Rusi	125.000,00		
12.	Rusini i Ukrajinci	1.580.000,00		
13.	Slovaci	1.563.000,00		
14.	Slovenci	770.000,00		
15.	Srbi	10.888.000,00		
16.	Talijani	8.315.000,00		
17.	Židovi	747.000,00		
	UKUPNO	37.803.000,00	550.000,00	38.353.000,00
1.	Informiranje i osposobljavanje članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (edukacije, seminari, izrada priručnika)			90.000,00

2.	<p>Zajednički programi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stručno usavršavanje predstavnika udruga i ustanova nacionalnih manjina - seminari - Seminari za novinare u manjinskim medijima - analize zastupljenosti manjina u medijima - Stručno usavršavanje zaposlenika državne uprave vezano za ostvarivanje prava nacionalnih manjina - seminari, stručna literatura 	129.240,00
3.	Prekogranična suradnja sa tijelima međunarodnih organizacija i institucija koje se bave pitanjima nacionalnih manjina i nadležnim tijelima matičnih država pripadnika nacionalnih manjina u RH	30.000,00
4.	Manjinski forum "informativni dvomjesečnik Savjeta" (za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina)	41.000,00
5.	Web stranice savjeta	20.000,00
	UKUPNO	310.240,00
	SVEUKUPNO	38.663.240,00

Prilog 6. Podaci o broju zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima na dan 31. prosinca 2013. godine

(Ministarstvo pravosuđa)

Statistički podaci vezani za dužnosnike na sudovima na dan 31. 12. 2013.

Općinski sud: Ukupno je bilo 842 zaposlenih, od toga Hrvata 817 (97.0%), Srba 18 (2.1%), Talijana 2 (0.2%), Bošnjaka 2 (0.2%), Mađara 1 (0.1%) te 2 ostala (0.2%).

Županijski sud: Ukupno je bilo 405 zaposlenih, od toga Hrvata 386 (95,3%), Srba 14 (3,4%), Bošnjaka 2 (0.5%), i ostalih 3 (0,7%).

Trgovački sud: Ukupno je bilo 127 zaposlena Hrvata (100%)

Upravni sud: Ukupno je bilo 34 zaposlena Hrvata (100%)

Prekršajni sud: Ukupno je bilo 374 zaposlenih, od toga Hrvata 357 (95,5%), Srba 10 (2,7 %). Bošnjaka 2 (0,5%), Mađara 1 (0,3%), Čeha 1 (0,3%) i ostala 2 (0,5%).

Visoki upravni sud, Vrhovni sud, Visoki trgovački sud i Visoki prekršajni sud: Ukupno je bilo 143 zaposlena, od toga Hrvata 140 (97,9%), 1 Srbin (0,7%) i 2 ostala (1,4%).

Sudovi ukupno: Ukupno je bilo **1925** zaposlenih, od toga Hrvata **1861 (96.7 %)**, a pripadnika nacionalnih manjina **64 (3.3%)**.

Statistički podaci vezani uz dužnosnike u državnim odvjetništvima na dan 31. 12. 2013.

Općinska državna odvjetništva: Ukupno je bilo 422 zaposlenika, od toga Hrvata 407 (96.4%), Srba 7 (1.7%), Talijana 1 (0.2%), Mađara 1 (0,2%), Čeha 1 (0,2%) i ostalih 4 (1,2%).

Županijska državna odvjetništva: Ukupno je bilo 147 zaposlenika, od toga Hrvata 136 (92.5%), Srba 9 (6.1%), Talijana 1 (0,7%) i Slovenaca 1 (0,7%).

Državno odvjetništvo RH: Ukupno je bilo 22 zaposlenih, od toga Hrvata 21 (95,5%) i Bošnjaka 1 (4,5%)

USKOK: Ukupno je bilo 26 zaposlenih, od toga 25 Hrvata (96,2 %) i 1 Srbin (3,8%).

Državna odvjetništva ukupno: Ukupno je bilo **617** zaposlenih, od toga Hrvata **589 (95,5 %)**, a pripadnika nacionalnih manjina **28 (4,5%)**.

Sveukupno sudaca i državnih odvjetnika na dan 31.12.2013: Ukupno je bilo **2542** zaposlenih, od toga Hrvata **2450 (96.4%)**, a pripadnika nacionalnih manjina **92 (3.6%)**.

Statistički podaci vezani za službenike, namještenike i vježbenike u sudovima na dan 31. 12. 2013.

Općinski sudovi: Zaposleno je 4165 osoba, od čega Hrvata 4008 (96,2%), Srba 95 (2,28%), Bošnjaka 14 (0,34%), Talijana 11 (0,26%), Čeha 8 (0,19%), Mađara 6 (0,14%), Albanaca 3 (0,07%), Slovenaca 1 (0,02%) i ostalih 19 (0,46%).

Županijski sudovi: Zaposleno je ukupno 828 osoba od čega 799 Hrvata (96,5%), Srba 22 (2,66%), Čeh 1 (0,12%) i ostalih 6 (0,72%).

Trgovački sudovi: Zaposleno je ukupno 553 osoba, od čega Hrvata 541 (97,8%), Srba 8 (1,45%), Bošnjaka 1 (0,18%), Mađara 2 (0,36%) i ostalih 1 (0,18%).

Prekršajni sud: Zaposleno je ukupno 1101 osoba, od čega 1062 Hrvata (96,5%), Srba 21 (1,91%), Bošnjaka 2 (0,18%), Talijana 2 (0,18%), Mađara 3 (0,27%), Čeha 7 (0,64%) i ostalih 4 (0,36%).

Upravni sud, Vrhovni sud, Visoki trgovački sud i Visoki prekršajni sud: Zaposleno je ukupno 242 (99,2%) osoba, od čega 240 Hrvata, Srbin 1 (0,41%) i ostali 1 (0,41%).

Statistički podaci vezani za službenike, namještenike i vježbenike u državnim odvjetništvima na dan 31. 12. 2013.

Općinska državna odvjetništva: Ukupno je bilo 746 zaposlenika, od toga Hrvata 723 (96,9%), Srba 13 (1,7%), Bošnjaka 2 (0,3 %), Talijana 3 (0,4%), Albanaca 1 (0,1%) i ostalih 4 (0,5%).

Županijska državna odvjetništva: Ukupno je bilo 266 zaposlenika, od toga Hrvata 249 (93,6%), Srba 12 (4,5%), Bošnjaka 1 (0,4%) Talijana 1 (0,4%), Slovenaca 1 (0,4%), Čeha 1 (0,4%) i ostalih 1 (0,4%).

Državno odvjetništvo RH: Ukupno je bilo 44 zaposlenih, od toga Hrvata 42 (95,5%) i Srbina 2 (4,5%)

USKOK: Ukupno je bilo 25 zaposlenih, od toga 24 Hrvata (96%) i 1 ostali (4%).

Državna odvjetništva ukupno: Ukupno je bilo zaposlenih **1081**, od toga Hrvata **1038 (96%)**, a pripadnika nacionalnih manjina **43 (4%)**.

Ukupan broj službenika i namještenika u sudovima i državnim odvjetništvima na dan 31.12.2013.: Ukupno je bilo **8.038** službenika, namještenika i vježbenika, od čega Hrvata **7.755 (96,5%)**, a pripadnika nacionalnih manjina **283 (3,5%)**

S obzirom na statističke podatke iz 2012. godine (ukupno je bilo: 3,2% sudaca pripadnika nacionalne manjine, 4,6% državnih odvjetnika pripadnika nacionalnih manjina te 3,3 % državnih službenika i namještenika pripadnika nacionalnih manjina na sudovima i državnim odvjetništvima) može se zaključiti da je udio pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima ostao relativno isti. Navedeni podaci o zastupljenosti manjina u pravosudnim tijelima podloga su za poduzimanje daljnjih mjera i aktivnosti kako bi se osigurala razmjerna zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina.

Prilog 7. Aktivnosti u vezi s provođenjem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu - ocjena stanja i provođenja u 2013. godini (Grad Zagreb)

Tijekom 2013. godine Grad Zagreb je nastavio provoditi aktivnosti usmjerene unapređivanju odnosa s pripadnicima nacionalnih manjina, i to pretežito preko izabranih vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba.

Vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina Grada u proteklom razdoblju osiguravana su sredstva za njihov rad, prostor i opremu.

Grad Zagreb, vijeća i predstavnici nacionalnih manjina Grada Zagreba uspješno surađuju u nizu programskih aktivnosti vijeća i predstavnika, razvijajući svoje odnose u duhu tolerancije, poštivanja različitosti i zaštite manjinskih i ljudskih prava.

Suradnja s nacionalnim manjinama u proteklom se razdoblju u Gradu Zagrebu očitovala i kroz suradnju s udrugama nacionalnih manjina i to davanjem financijskih potpora za provođenje njihovih programa i projekata odnosno kroz realizaciju različitih programa Grada Zagreba u cilju zadovoljavanja javnih potreba u brojnim područjima života i rada.

Pored već spomenutoga, suradnja se manifestirala i kroz druge nematerijalne oblike suradnje kao što su primjerice radni sastanci koji su, po potrebi, sazivani radi rješavanja aktualnih pitanja i problema, te neposrednog informiranja o aktualnom stanju u pojedinoj manjinskoj zajednici.

Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina

Prema podacima Državnoga zavoda za statistiku, što su izrađeni na osnovi Popisa stanovništava iz 2011., učešće pripadnika pojedine nacionalne manjine u Gradu Zagrebu u ukupnom stanovništvu Grada je od 0,01 do 2,22%, odnosno manje od trećine stanovnika Grada Zagreba.

Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojim se služe pripadnici pojedine nacionalne manjine ne ostvaruje se na području Grada Zagreba, odnosno ne primjenjuju se propisi koji propisuju takvu uporabu s obzirom na to da nije ispunjen uvjet određen člankom 12. stavkom 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Tijekom 2013. nisu vođeni postupci pred upravnim tijelima Grada Zagreba na jezicima nacionalnih manjina niti su pripadnici nacionalnih manjina iskazivali takav interes.

Ocjena stanja

Tijekom 2013. nisu evidentirane promjene u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje u pogledu ostvarivanja prava na uporabu manjinskog jezika i pisma u postupcima pred upravnim tijelima Grada Zagreba koji postupaju u prvom stupnju.

Očuvanje tradicijskih naziva i oznaka, te uporaba znamenja i simbola nacionalnih manjina

Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina su i u 2013., sukladno Statutu Grada Zagreba, ostvarivali pravo na slobodnu uporabu znamenja i simbola te obilježavanje praznika nacionalnih manjina.

Ocjena stanja

Pripadnici nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu su u dovoljnoj mjeri informirani i zainteresirani o načinu korištenja znamenja i simbola te redovito obilježavaju nacionalne praznike. Držimo da je u tome najznačajniji doprinos vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba koji obilježavaju svoje nacionalne i vjerske praznike i blagdane kojom prigodom ističu nacionalno znamenje i simbole.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkom i izvršnom tijelu grada Zagreba

Prema Popisu stanovništava iz 2011. niti jedna nacionalna manjina u Gradu Zagrebu ne prelazi 5% udjela u ukupnom broju stanovnika. Zbog toga nisu ispunjeni uvjeti za razmjernu zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima Grada Zagreba odnosno za zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima Grada Zagreba, što su utvrđeni člankom 56.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, a u vezi sa člankom 20. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

U 2013. nacionalne manjine Grada Zagreba su, baš kao i prethodnih godina, aktivno sudjelovale u radu predstavničkog tijela Grada Zagreba na način da su putem svoja tri predstavnika u Odboru za nacionalne manjine Gradske skupštine razmatrale prijedloge odluka i drugih akata te druga pitanja koja su na dnevnom redu Gradske skupštine i o njima davale mišljenja i prijedloge. Također su razmatrale i druga pitanja iz samoupravnog djelokruga Grada Zagreba i predlagale Gradskoj skupštini raspravu o njima te pripremale prijedloge akata iz djelokruga Odbora. Posebno napominjemo da se kod imenovanja članova Odbora vodila briga o tome da članovi iz redova gradskih zastupnika također budu pripadnici nacionalnih manjina tako da su u 2013. od sedam članova odbora njih pet bili pripadnici nacionalnih manjina.

Odbor za nacionalne manjine je stalno radno tijelo Gradske skupštine. Članove Odbora imenuje Gradska skupština i to četiri člana iz redova gradskih zastupnika i tri na prijedlog Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba iz njezinih redova. Ovaj odbor razmatra pitanja u vezi s ostvarivanjem prava nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu, mjere za unapređenje položaja nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu, razmatra prijedloge općih akata kojima se uređuju pitanja od značaja za nacionalne manjine u Gradu Zagrebu što ih Gradskoj skupštini predlažu vijeća i predstavnici nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu i drugi ovlašteni predlagatelji, te Gradskoj skupštini daje svoje prijedloge i mišljenja.

Ocjena stanja

Iako pripadnici nacionalnih manjina, sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina, nisu zastupljeni u predstavničkom tijelu Grada Zagreba oni na drugi način sudjeluju u radu Gradske skupštine Grada Zagreba. U 2013. članovi Odbora za nacionalne manjine iz redova pripadnika nacionalnih manjina redovito su prisustvovali sjednicama Odbora, a predsjednici vijeća i predstavnici nacionalnih manjina redovito su prisustvovali sjednicama Gradske skupštine Grada Zagreba.

Funkcioniranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u gradu Zagrebu

U Gradu Zagrebu su u 2013. nastavili djelovati devet vijeća i devet predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba. Pored vijeća i predstavnika nastavila je djelovati i Koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba koju su osnovali odmah nakon izbora 2011.

Za rad vijeća, predstavnika i Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba u 2013. bilo je planirano 9.817.900,00 kuna od čega je izvršeno 9.683.738,83 ili 98,63%.

Vijeća i predstavnici Grada Zagreba su u proteklom periodu funkcionirali sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina i propisima koji uređuju njihov rad, financijsko i drugo poslovanje.

Nakon objave Proračuna Grada Zagreba za 2013. vijeća, predstavnici i Koordinacija nacionalnih manjina Grada Zagreba donijeli su svoje financijske planove i programe rada 2013. u kojima su utvrdili visinu financijskih sredstava po pojedinim namjenama i aktivnosti za koje će ta sredstva utrošiti. Tijekom godine su, u propisanim rokovima, podnosili zahtjeve za sredstva iz gradskog proračuna, te izvješća sukladno zakonima i gradskim propisima.

Tijekom 2013. godine realizirali su brojne aktivnosti koje se odnose na informiranje, izdavaštvo, edukaciju, zajedničke programe s drugim nacionalnim manjinama, obilježavanje nacionalnih praznika i vjerskih blagdana te suradnju s matičnim zemljama.

Koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina je organizirala, u lipnju 2013., obilježavanje Dana nacionalnih manjina Grada Zagreba, ispred Paviljona na Zrinjevcu. Tom je prigodom predstavljeno 18 nacionalnih manjina i to narodnim pjesmama i plesovima folklornih društava te autohtonim jelima i pićima. Manifestacija je izazvala zanimanje većeg broja građana, a medijski je bila odlično popraćena.

Vijeća i predstavnici te Koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba su u 2013. imali ukupno 280 aktivnosti.

Vijeće romske nacionalne manjine Grada Zagreba i gradska zastupnica, pripadnica romske manjine, inicirali su donošenje Akcijskog plana Grada Zagreba za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma od 2013. do 2020. godine za razdoblje od 2013. - 2015. koji je Gradska skupština Grada Zagreba donijela u ožujku 2013. (Službeni glasnik Grada Zagreba 6/13). Na ovaj način je realizirano pravo iz članka 31. stavka 1. podstavka 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina Grada Zagreba su, u cilju obaviještenosti o svakom pitanju o kome će raspravljati predstavničko tijelo dostavljani pozivi za sjednice Gradske skupštine Grada Zagreba. Članovima Odbora za nacionalne manjine iz redova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina dostavljani su pozivi za sjednice toga odbora na koje su se redovito odazivali i učestvovali u raspravama i odlučivanju o prijedlozima koji se tiču položaja nacionalne manjine u Gradu Zagrebu čime je realizirano pravo iz članka 31. stavka 1. podstavka 3. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

U cilju realizacije prava iz članka 31. stavka 1. podstavka 4. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina ostvarena je komunikacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba te manjinskih udruga s lokalnim radijskim i televizijskim postajama kao što su primjerice Radio Martin, Jabuka TV, Mreža TV i Z1.

Ocjena stanja

Unatoč nepovoljnoj gospodarskoj situaciji, za rad vijeća, predstavnika i Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba za 2013. je bilo planirano i utrošeno više sredstava nego u 2012.

Postignut je napredak u medijskom praćenju aktivnosti i problematike manjinskih udruga te vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. U 2013. je došlo do značajnog poboljšanja komunikacije vijeća, predstavnika, a naročito Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba, s lokalnim radijskim i televizijskim postajama.

Možemo kazati da vijeća i predstavnici u Gradu Zagrebu pokazuju značajni interes za funkcioniranjem i radom što se očituje u donošenju financijskih planova i godišnjih programa rada u propisanim rokovima, dostavljanju odgovarajućih izvješća, redovitim sudjelovanjem u radu Odbora za nacionalne manjine Gradske skupštine i prisustvovanjem na njezinim sjednicama te brojnim aktivnostima usmjerenima promicanju i razvijanju tolerancije prema različitosti i ujednačavanju rada vijeća i predstavnika.

Ocjena provođenja odredbi Ustavnog zakona

Dosadašnja praksa i nadalje upućuje na zaključak da su odabrana rješenja implementacije odredbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu dobra i to na svim razinama odlučivanja. Na taj način omogućeno je vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina sudjelovanje u javnom životu Grada Zagreba i to u svim procesima odlučivanja.

Provođenje nadzora zakonitosti općih akata Grada Zagreba

Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina Grada Zagreba nisu u 2013. dostavili niti jedan zahtjev za provođenjem nadzora nad primjenom Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i posebnih zakona kojima se uređena prava i slobode nacionalnih manjina u smislu članka 38. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Prilog 8. Funkcioniranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu i financiranje njihovog rada u 2013. godini (Grad Zagreb)

GRAD ZAGREB							
Red . broj	Vijeće nac. manjine i udio u stanovništvu Grada Zagreba (%)	Ostvarivanje prava propisanih u čl. 31. st. 1. Ustavnog zakona je uređeno aktima jedinice samouprave DA / NE	Iznos planiranih sredstava za rad vijeća i predstavnika n.m. u proračunu jedinice samouprave za 2013.	Iznos ukupno dodijeljenih sredstava vijećima i predstavnicima n.m. u proračunu jedinice samouprave za 2013.	Iznos sredstava utrošenih za naknadu troškova za rad članova vijeća i predstavnika n.m. u 2013.	Iznos sredstava utrošenih za programe i aktivnosti vijeća i predstavnika nac. manjina u 2013.	Ukupno utrošena sredstva za vijeća i predstavnike nac. manjina u 2013. (uključena i sredstva za zaposlenu osobu)
1.	Albanci (0,54%)	DA	U Proračunu Grada Zagreba za 2013. Za rad svih vijeća i predstavnike nacionalnih manjina Grada Zagreba bilo je planirano ukupno 9.817.900,00	9.683.738,83	327.645,00	340.870,00	810.519,81
2.	Bošnjaci (1,03%)				314.554,80	466.760,00	913.853,89
3.	Crnogorci (0,15%)				298.849,20	248.170,00	709.326,76
4.	Česi (0,11%)				274.614,37	225.870,00	652.044,62
5.	Mađari (0,10%)				304.084,80	227.070,00	684.781,83
6.	Makedonci (0,15%)				277.873,20	248.270,00	642.890,31
7.	Romi (0,35%)				309.303,60	276.470,00	854.539,32
8.	Slovenci (0,27%)				288.159,85	333.660,00	771.338,76
9.	Srbi (2,22%)				306.702,60	1.030.160,00	1.480.271,58
	Predstavnik nac. manjine						
1.	Bugari (0,02%)		Sredstva su u Proračunu Grada Zagreba planirana u ukupnim iznosima za sva vijeća i predstavnike n.m., a ne pojedinačno za svako vijeće/predstavni ka		10.488,00	124.400,00	178.875,25
2.	Nijemci (0,05%)				10.488,00	132.800,00	170.543,80
3.	Poljaci (0,02%)				10.488,00	125.500,00	206.008,78
4.	Rusi (0,04%)				13.105,80	130.000,00	205.383,46
5.	Rusini (0,02%)				13.105,80	125.000,00	190.960,28
6.	Slovaci (0,03%)				10.488,00	127.100,00	200.699,54
7.	Talijani (0,05%)				13.105,80	131.900,00	192.589,00
8.	Ukrajinci (0,04%)				13.105,80	134.400,00	196.852,47
9.	Židovi (0,04%)				13.105,80	136.000,00	222.259,37
UKUPAN IZNOS SREDSTAVA:					2.809.268,42	4.964.400,00	9.683.738,83